

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMETLER ANABİLİM DALI

OTİZMLİ BİREYİN SOSYALLEŞMESİ İÇİN
YENİ YAŞAM MODELİ
“UMUT EVLERİ”

Şemseddin YALÇIN

154205013

YÜKSEK LİSANS

TEZİ

DANIŞMAN: Doç. Dr. İsmail BARIŞ

İstanbul - 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYAL HİZMETLER ANABİLİM DALI

OTİZMLİ BİREYİN SOSYALLEŞMESİ İÇİN
YENİ YAŞAM MODELİ
“UMUT EVLERİ”

Şemseddin YALÇIN
154205013

YÜKSEK LİSANS
TEZİ

DANIŞMAN: Doç. Dr. İsmail BARIŞ

İstanbul - 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sosyal Hizmet Yüksek Lisans Programı çerçevesinde yürütülmüş olan "Otizmli Bireylerin Sosyalleşmesi İçin Yeni Yaşam Modeli "Umut Evleri" isimli bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından 03.02.2017 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç.Dr. Abdullah KARATAY
Üsküdar Üniversitesi

İmza

Danışman : Doç.Dr. İsmail BARIŞ
Üsküdar Üniversitesi

İmza

Üye : Doç.Dr. H. Hüseyin TAYLAN
Sakarya Üniversitesi

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve Sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum

“Otizmli Bireylerin Sosyalleşmesi için yeni Yaşam Modeli Umut Evleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilerden oluştuğunu, bunlara atıf olarak yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

03.02.2017

Şemseddin YALÇIN

ÖNSÖZ

Otizimli bireylerle ilgili çalışma yapan ve rehabilitasyon hizmeti veren, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Türkiye'deki tek kuruluş İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışmanlık Merkezi'dir. Otizmli bireylerle eğitim ve barınma hizmeti veren İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışmanlık Merkezi, yaklaşık olarak 8 yıldır hizmet vermektedir. Türkiye'de ilk defa Otizmli bireylere hizmet veren ve bu hizmetin sonucunda da olumlu sonuçlar alan tek resmi kuruluştur.

Bu çalışmada, hâlihazırda çalışmakta olan personelle, Otizmli bireylerin aileler ile yapılan mülakatlara ve haklarında tutulan kayıtlara yer verildi.

Çalışmamın ve araştırmalarımın her aşamasında profesyonel ve samimi yardımlarıyla desteklerini esirgemeyen değerli tez danışmanım hocam Doç. Dr. İsmail BARIŞ'a, İstanbul Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışmanlık Merkezi Kuruluş Müdürü Sayın Ahmet AKTÜRK'e ve Kuruluş Müdür Yardımcısı sayın Tolga KELEŞ'e, otizmli bireylere geç-gündüz hizmet veren kuruluştaki değerli ve fedakar öğretmen ve bakım elemanlarına, veri toplamamda ve bilgi paylaşımında sonsuz yardımlarını ve desteklerini sunan, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü'müze, bir danışman gibi sürekli bilgi alışverişinde bulunduğum beni motive edip yüreklendiren Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdür Yardımcısı değerli dostum Hüseyin CİLBİROĞLU ve Cevdet YAVUZ'a veri toplamamda samimi ve dürüst yardımlarını benden esirgemeyen İstanbul Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışmanlık Merkezi personeline, otizmli çocuklarımızın vefakâr ve cefakâr ailelerine ve her zaman yanımda olup beni destekleyen sevgili eşim ve çocuklarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Şemseddin YALÇIN

İSTANBUL

ÖZET

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Otizimli Bireyin Sosyalleşmesi için Yeni Yaşam Modeli "Umut Evleri"

"Şemseddin Yalçın"

Sosyal Hizmetler Anabilim Dalı YÜKSEK LİSANS TEZİ / İSTANBUL-2016

Umut evleri 4 veya 5 otizimli bireyin kaldığı bir ev ortamının olduğu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı bir birimdir. Otizimli bireylerin sosyalleşmesi alanında Umut evleri 2008 yılından bu yana açılmaya başlanmış ve ülke genelinde de yaygınlaşmaya başlamıştır. 2016 verilerine göre 76 ilimizde 128 umut evi açılarak 576 otizimli bireye hizmet vermeye başlamıştır. Yaklaşık 9 yıldır var olan ve ülke genelinde hizmet veren umut evlerinin kuruluş bakımında kalan ve bu alanda ilk ve tek olan İstanbul Bakım ve Rehabilitasyon ve Aile Danışmanlığı Merkezine göre otizimli bireylerin daha mutlu olduğu gözlenmiştir. Ancak sonuçları konusunda henüz bilimsel veriler saptanmamıştır.

Çalışmadaki amacımız Umut evlerinde kalan otizimli bireylerin kuruluş bakımında kalan otizimli bireylere nazaran daha iyi bakıldığı ve sosyalleşmesinin daha kolay olduğunu bilimsel verilerle ortaya koymaktır. Ayrıca umut evlerinde çalışan personelin pozitif ve negatif yanlarını tespit edip personelin verimliliğini artırmaktır. Araştırmada genel tarama yöntemi tercih edilmiş ve personele ve ailelerine uyguladığımız anket formları kullanılmıştır.

Bulgulara göre umut evinde çalışan personellerin hizmet içi eğitim almaya ve çalışmaya istekli olduğu, genç ve dinamik olduğu, otizimli bireyleri sevdiği ve ilgili oldukları anlaşılmıştır.

Hülasa umut evlerinin otizimli bireylerin gelişimine, sosyalleşmesine katkı sağlayan yaşam tarzı olduğu, anne baba ve çalışan görüşüyle ortaya çıktığından

ülkeminde yaygınlaştırılması, otizmliler bireylere umut evleri vasıtasıyla yeni bir yaşam tarzının sunulması önerilmiştir. **Anahtar Sözcük: Umud evi, personel, otizm, rehabilitasyon**

SUMMARY

New Life Model For Autism Individuals “Şemseddin Yalçın”

Social Services Department MSc Thesis, Istanbul-2016

Hope Homes are a unit of the Ministry of Family and Social Policies where 4 or 5 autistic individuals live in a home environment. In the area of socialization of autistic individuals, Hope Homes have been opened since 2008 and have become widespread throughout the country. According to 2016 data, 128 hope houses were opened in 76 provinces and 576 autistic individuals started to serve. There are about 9 years and the country has been observed that individuals with autism happier than the rest of the hope home care agencies providing services in this area in general and the first and only Istanbul Care and Rehabilitation and Family Counseling Center. However, no scientific data has yet been identified on its results.

Our aim in our work is to reveal the scientific evidence that the autistic individuals in the Hope Homes are better viewed and socialized than the autistic individuals in the institutional care. It is also to identify the positive and negative aspects of the staff working in the hope home and to increase the efficiency of the personnel. Survey method was preferred and questionnaires were applied to the employees and their families.

According to findings, it has been understood that the people who work at the hope house are young and dynamic, that they are willing to work in and receive in-service training, and that autistic individuals love and are involved.

Since it is determined by the parents and the staff that it is a life model supporting the development and socialization of the autistic individuals in the Hope Homes, it is

suggested that they should be spread by our systematic, supervised, personnel reinforcements and service to the autistic people with hope homes. **Key Words: Hope house, staff, autism, rehabilitation**

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
ASPB	:Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
EDES	:Engelliler Destek Programı
EHS	:Engelli Hakları Sözleşmesi
İBRADM	:İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi
İŞKUR	:Türkiye İş Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
OÇEM	:Otistik Çocuk Eğitim Merkezi
OSB	:Otizm Spektrum Bozukluğu
ÖERM	:Türkiye Özel Eğitim Rehabilitasyon Merkezi
SHÇEK	:Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SPSS	:Scientific Packages for Social Sciences Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı
STK	:Sivil Toplum Kuruluşları
TÖDEV	:Türkiye Otizmliler Destek ve Eğitim Vakfı

TABLULAR LİSTESİ

- Tablo 3.1. Araştırmada incelenen umut evlerinde çalışan personelin kişisel özellikleri.
- Tablo 3.2. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı personellerin bakıma muhtaç otizmli birey alanındaki çalışma tecrübesi.
- Tablo 3.3. Umut Evlerinde Çalışacak personelin sahip olması gereken özellikleri ve Umut Evlerine yönelik düşünceleri.
- Tablo 3.4. Personelin görev dağılımı ile sorumluluğundaki ev-otizmli birey sayısı ve hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için olması gereken ev-otizmli birey sayısı sayısına ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.5. Personelin umut evinde çalışma isteğinin nedeni, hizmet hakkında bilgi sahibi olma bilgilendirilme durumu.
- Tablo 3.6. Personelin eğitim alma durumu ve eğitimlerin yeterliliği, almak istedikleri eğitimler ile umut evinde çalışmaya ilişkin memnuniyeti.
- Tablo 3.7. Personelin; otizmli bireylerin sağlıklı gelişimleri için umut evi ile diğer kuruluşlar hakkındaki düşünceleri ile otizmli bireyler için önceliklendirdiği sosyal hizmet modeline ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.8. Personelin çalışma yaşamına ilişkin olumlu, olumsuz bulduğu hususlar.
- Tablo 3.8. Personelin çalışma yaşamına ilişkin olumlu, olumsuz bulduğu hususlar.
- Tablo 3.9. Araştırma kapsamında ankete katılan umut evlerinde kalan otizmli bireylerin kuruluştaki-umut evinde kalma süresi.

- Tablo 3.10. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin umut evi, diğer kuruluş bakımı hizmetleri ve ailesi yanında yaşamaya ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.11. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin umut evi ve personele ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.11. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin umut evi ve personele ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.12. Araştırma kapsamında ankete katılan ailelerinin otizmli bireylerin hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.12. Araştırma kapsamında ankete katılan ailelerinin otizmli bireylerin hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri.
- Tablo 3.13. Otizmli bireylerin sosyo-demografik özellikleri.
- Tablo 3.14. Otizmli bireylerin aile yapısı ve özelliklerine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.15. Otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.
- Tablo 3.15. Otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.
- Tablo 3.15. Otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.
- Tablo 3.16. Otizmli bireylerin otizmli bireylere ilişkin koruma sistemine girişi ve kuruluş bakımı öncesi özelliklerine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.16. Otizmli bireylerin otizmli bireylere ilişkin koruma sistemine girişi ve kuruluş bakımı öncesi özelliklerine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.17. Otizmli bireylerin umut evi öncesinde yararlandırıldığı hizmet modelleri, aile odaklı hizmetlerden yararlandırılma durumu ile umut evine yerleştirilme nedenine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.18. Otizmli bireylerin kardeş birlikteliğine ilişkin bilgiler.

- Tablo 3.19. Otizmlı bireylerin umut evine yerleştirmeden önce gözlemlenen özelliklerine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.19. Otizmlı bireylerin umut evine yerleştirmeden önce gözlemlenen özelliklerine ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.20. Otizmlı bireylerin umut evi hizmetinde gözlemlenen özellikleri, gösterdiği uyum sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik yapılan çalışmalara ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.21. Kuruluş öncesi dönem ile kuruluş döneminin otizmlı bireylerin psikososyal gelişimine etkisine ilişkin bulgular.
- Tablo 3.22. Kuruluş dönemi ve umut evi döneminin otizmlı bireylerin psikososyal gelişimine etkisine ilişkin bulgular.
- Tablo 3.23. Umut evinde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan otizmlı bireylerin gösterdiği uyum sorunlarının cinsiyete göre dağılımına ilişkin bulgular.
- Tablo 3.24. Umut evinde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan otizmlı bireylerin gösterdiği uyum sorunlarının yaş gruplarına göre dağılımına ilişkin bulgular.
- Tablo 3.25. Umut evindeki otizmlı bireylerin akademik başarısına ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.26. Umut evindeki otizmlı bireylerin korunma altına alınma, kuruluş bakımı ve umut evindeki akademik başarısına ilişkin bilgiler.
- Tablo 3.27. Araştırma kapsamında incelenen umut evlerinde koruma ve bakım altında bulunan otizmlı bireylerin aile ilişkilerine ilişkin bulgular.
- Tablo 3.28. Otizmlı bireyin ailesi ile ilişki durumunun umut evine uyumuna etkisine ilişkin bulgular.
- Tablo 3.29. Otizmlı bireylerin yararlandırıldığı gönüllü aile ilişkin bilgiler

ONAY SAYFASI.....	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET	III
SUMMARY.....	IV
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	V
TABLolar LİSTESİ	VI

1. GİRİŞ	1
1.1 OTİZM.....	3
1.1.1 Otizmde Erken Teşhisin Önemi.....	3
1.1.2. Otizmin Belirtileri.....	4
1.1.3. Dünyada ve Türkiye’de Otizmin Tarihçesi.....	6
1.1.4. Türkiye’de Otistik Bireyler İçin Yapılan Merkezler	10
1.1.5. Otizimli Bireyin Ailesinin Yanında Bakımı	24
1.2. HİZMETLER	24
1.2.1 Alo 183 Danışma Hattı	24
1.2.2. Sosyal Hizmet Merkezleri	24
1.2.3. Shm’nin Eğitim Ve Danışmanlık Birimi	25
1.2.4. Kurumda Bakım Hizmetleri	25
1.2.5. Resmi Yatılı Bakım Kurumları	25
1.2.6. Özel Yatılı Bakım Kurumları.....	26
1.2.7 Gündüz Bakım Hizmetleri Aile Danışmanlığı ve Gündüz Rehabilitasyon Merkezleri	26
1.2.8. Kısa Süreli Kurumsal Bakım	26
1.2.9. Toplum Temelli Bakım Hizmetleri.....	27
1.2.10. Evde Bakım Hizmetleri.....	27
1.2.11. Engelli Bireylere Yönelik Koruyucu Aile Bakımı Hizmetleri	28
1.2.12. Toplumda Bireylerin Grup Halinde Yaşadığı Evler: "Umut Evleri"	28
1.3. PLANLAMA VE DENETİM	29
1.3.1 Birey Merkezli Planlama	29
1.3.2. Bakım Destek Çalışanları.....	29
1.3.3. Toplumda Bireylerin Grup Halinde Yaşadığı Evler: "Umut Evleri"	34
1.3.4. Bakım Rehabilitasyon Merkezi Grup sorumlusu görevleri.....	38
1.3.5 Çocuk Evleri Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik	39
1.3.6. Umut Evlerinin Denetimi	41
1.3.7. Umut Evi Hizmetinin Değerlendirilmesi	41
2. GEREÇ VE YÖNTEM	45
2.1 Çalışmanın Amacı	45
2.2 Araştırmanın Önemi.....	48

2.3 Araştırmanın Modeli	48
2.4 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri	48
2.5 Tez Çalışmasının Evreni ve Örneklemi.....	49
2.6 Kullanılan Veri Toplama Araçları	49
2.7 Verilerin Toplanması	50
2.8 Verilerin Değerlendirilmesi	50
2.9 Araştırmanın Etiği.....	51
2.10 Takvim	51
3. BULGULAR	52
3.1. PERSONELE İLİŞKİN BULGULAR	52
3.1.1. Personel Anketi Bulguları.....	52
3.1.2. Umut Evi Hizmetinde Karşılaşılan Güçlükler	64
3.1.3 Umut Evi işleyişinde personele ilişkin yaşanan güçlükler	65
3.2. OTİZMLİ BİREYLERE İLİŞKİN BULGULAR.....	65
3.2.1. Otizmlilere ilişkin yaşanan güçlükler	65
3.2.2. Umut Evi işleyişinde diğer hususlarda karşılaşılan güçlükler	65
3.3.UMUT EVLERİ HİZMET MODELİNE İLİŞKİN BULGULAR	66
3.3.1. Umut Evi hizmet modelinin güçlü yanları	66
3.3.2. Umut Evi hizmet modelinin riskleri.....	66
3.3.3. Umut Evi hizmet modelinde geliştirilebilecek hususlar	66
3.3.4. Umut Evi hizmetinin daha sağlıklı yürütülmesi için Umut Evi hizmet alanında görev yapan taşra ve merkez teşkilatı çalışanlarından beklentiler.....	67
3.3.5. Otizmlilere İlişkin Anketi Bulguları	69
3.3.6. Otizmlilere İlişkin Dosya Bulguları	78
3.3.7. Kuruluş dönemi ve Umut Evi döneminin otizmlilere ilişkin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin Ki-Kare Testi	94
4. TARTIŞMA	102
5. SONUÇLAR	104
6. ÖNERİLER.....	109
7. KAYNAKÇA	111
8. EKLER	114
EK-A	114
EK -B	120
EK-C	124
9. ÖZ GEÇMİŞ.....	135

1.GİRİŞ

İnsan olan herkes, engelli olmaya da adaydır. Hayatımızın belli zamanlarında kalıcı veya geçici olarak engelli olabiliriz veya belli yaşlarda güçlü olan sağlam olan organlarımızın bazılarını kaybedebiliriz. Toplumda birçok alanda veya kendi yakın akrabalarımızda engelli insanlarla karşılaşabilir; onları fiziksel veya ruhsal olarak desteklemek, yardımcı olmak zorunda olabiliriz. Engellilerin sosyal hayata nasıl adapte olacakları, onlara neler yapmamız gerektiği hususunda insanın yaratılışından bu yana birçok fikir ileri sürülmüştür. Toplumun yaşlandığı da dikkate alınırsa engellilik önemli bir sorun olarak karşımıza çıkacaktır.

Engellilerin bilinçlenmesi, sosyal haklarının farkına varması neticesinde özellikle 1970'lerden sonra engellilere yönelik çalışmalar hızlanmıştır. Birleşmiş Milletler fırsat eşitliği konusunda standart kurallar ortaya koymuş engelli bireylerin insan haklarını bu bağlama dâhil etmiş ve 2006 yılında Birleşmiş Milletler engellilerin haklarına ilişkin sözleşmeyi (EHS) kabul etmiştir. Bu raporda engellilerin yaşadıkları şartlar belgelenmekte onları sosyal hayata katılımlarını sağlayacak önlemler ele alınmaktadır.

Engellilik öteden beri tartışılabilen sübjektif bir kavramdır. Sosyolojik ve sağlık açısından pek çok araştırmacı sosyal ve fiziksel engellerin engellilik üzerindeki rolünü tespit etmiştir. Kişisel tıbbi bakıştan, yapısal sosyal bakışa geçilmesi insanların bedenleri tarafından değil, toplum tarafından engelli kılındığı anlayışın hakim olduğu sosyal modele geçiş olarak tarif edilmiştir.

Engellileri sadece sosyal model ve tıbbi model olarak ele almak doğru değildir. Çünkü engelliler sadece sağlık durumu nedeniyle sorun yaşamamaktadırlar. Engellilerin farklı boyutlarına bakılarak herkesin kabul edeceği genel bir tanım yapılmaktadır. Fiziksel olarak hiçbir engeli olmamasına rağmen zihinsel olarak engelli olarak kabul edilen otizmlilerin de olduğunu düşünürsek engelliliğin çok geniş bir kapsamda bakılması gerektiğini kabul etmeliyiz. Hatta fiziksel, ruhsal, zihinsel engellileri ayrı ayrı ele alıp, ayrı ayrı tanımlamanın daha doğru sonuçlar doğuracağı muhakkaktır.

Her toplum, her aile çocuklarını engelli de olsa geleceğe en güzel şekilde hazırlamak ister. Çocukların eğitimi aldığı en güvenilir kurum ailedir ve ailesiyle

birlikte yaşadığı çocuğun evidir. Çocuklarından sorumlu olan aileler, bu görevlerini yerine getirmezlerse, işe devletin kurumları girer ve sosyal hizmeti engelli çocuğa sunar.

2828 Sayılı “Sosyal Hizmetler Kanununun 3. Maddesinin d bendinde Bakıma Muhtaç Özürlülük sınıflandırılmasına göre, resmi sağlık kurulu raporu ile özürlü olduğu belgelendirilen günlük hayatın alışılmış tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olan kişiyi” şeklinde tanımlamaktadır.

(cocukhizmetleri.gov.tr 2013 d).

Sosyal hizmet alanında ülkemizde korunmaya ihtiyacı olan insanlar için içeriği en geniş politikaları 1983-2011 yıllarında (mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu olmuştur. Engellilere ihtiyaçları konusunda destek olmak (mülga) SHÇEK’in başlıca görevleri içinde yer almıştır.

Bakıma muhtaç 0-18 yaşları arasında ve ihtiyaç halinde 18 yaş ve üstü devam eden otistik fertlerin haklarında mahkemelerce verilmiş olan korunma, tedbir, bakım ve eğitim kararlarının uygulanarak toplum içinde yaşayabilecek fertler olabilmeleri için (mülga) SHÇEK’in kuruluşlarında yürütülmüş sağlığı elverişli engelli fertler için en yaşanılabilir yerine, ailelerinin yanı olduğu gerçeğiyle 2008 tarihi itibarıyla yataklı kuruluştaki kalmak yerine aile yapısının kuvvetlendirilerek ailenin yanında ya da aileye en benzer küçük kurumlarda Umut Evlerinde bakıma önem verilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulunca uzun zamandır tek çatı altına alınması düşünülen sosyal hizmet birimleri birleştirilmiş, bu gibi hizmetleri ayrı ayrı veren kuruluşlar bakanlık altına alınmış, uzmanlık birimleri oluşturulmuştur. Engellilere önem veren birimlerden biri engelli ve yaşlı hizmetleri olmuştur. Buna göre engelli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğünün görevleri Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Yönetmeliği’nin 10. Madde ’sinde belirtilmiştir.

Böylece (mülga) SHÇEK’in engelli hizmetlerinde gerçekleştirdiği faaliyetler 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın kurulması sonrasında yukarıda görevleri yazılı olan engelli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğünün görevinde ve sorumluluğunda gerçekleştirilmektedir.

Engelli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğünün otizmlı bireyler için oluşturduğu politikada, koruyucu ve önleyici çalışmalar ile çocukların kuruluş bakımına girmeden önce ailesi tarafından önce otizmlı olduğunun fark edilmesi ve aile tarafından sosyalleşmesi eğitiminin yapılmasının daha doğru olduğu kanaati oluşmuştur. Ailenin yapısı buna uygun değilse veya hukuken bir engel varsa ev sisteminde ve ya aile tipine en yakın olan Umut Evi'ne yerleştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın konusunu, Umut Evleri'nde bakımı ve gerekli bütün ihtiyaçları karşılanan otizmlı çocuklar ve onların yaşamış olduğu sorunlara değinmektedir. 2008 yılında Ankara ve İzmir illerinde pilot bölge olarak uygulanmaya başlanmış ve otizmlı çocuklar üzerinde olumlu etkileri gözlenmiştir. 2016 yılı sonu itibariyle ülke genelinde 128 korunma ihtiyacı olan engellilere Umut Evleri açılmıştır. Bunların 2 tanesi sadece otizmlı çocuklara hizmet vermektedir.

İstanbul'da faaliyet gösteren İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Merkezi ve bu merkeze bağlı Umut Evleri'nde görev alan personel ve otizmlı bireylerin ailelerinin görüşleri alınarak otizmlı bireyler hakkında kayıtlardan da yararlanılarak bu çalışma yapılmıştır. Temennimiz, otizmlı çocukların ailelerin daha bilinçli olup gelecek nesil olan çocuklarının yanında olup gerekli eğitimi sağlamaları, zira Umut Evleri ziyadesiyle elinden geleni yapmakta ve her koşulda çocukların ve ailelerin yanında olmaktadır.

1.1 OTİZM

1.1.1 Otizmde Erken Teşhisin Önemi

Otizmde ilk teşhisin zamanı çok ama çok önemlidir. Çünkü otizmlı çocuk ne kadar önce fark edilirse tedavisi, eğitimi ve sosyal hayata adaptasyonu o kadar kolaylaşır. Yabancı devletlerde otistik çocukların teşhis 1 yaşına kadar indirilmiş durumdadır. Ülkemizde ise otistik çocukların fark edilmesi bir hayli geç olmaktadır. Burada geç fark edilmesinin nedeni ailelerin otizm hakkında hiçbir bilgi sahibinin olmaması ve çocuklarına hiçbir şey kondurmak istememesidir.

Hollanda'da otizmden şüphelenilen çocuk hemen gözlem altına alınmaktadır. Altı hafta yatılı olarak gözlemleniyor ve 1 yaşından önce otizm teşhisi konulan çocuğa

hemen müdahale ediliyor. Çocuğun hem ailesi bilinçlendiriliyor hem de çocuğun tedavisine eğitime başlanıyor.

Türkiye’de ise çocuk 15 dk. gözlemleniyor ve hemen ilaç veriyor. Otistik çocukların topluma adaptasyonu sabır isteyen emek isteyen bir süreçtir. Bu süreçte öncelikle ailesinin sorumlulukları ve yapması gerekenler aileye iyice öğretilmelidir.

Çocuğun otistik olduğu erkenden fark edilip çocuğun aileden uzaklaştırılmaması gerekir. Kurum bakımına gelen çocuk kanserin son evresine gelmiş hasta gibidir. Kurum sadece onun bakımını yapar, ona eğitim vermesi, onu sosyalleştirmesi neredeyse imkansız gibidir.

Ülkemizde otizm kavramı bilinmemektedir. Televizyonlarda bu konuda bilinçlendirme programları yapılmalı, ülkemizin tamamında yapılacak panellerle, sempozyumlarla anne ve baba adaylarının bilgilendirilmesi gerekir. Böylece otizm tanısının erkenden konması, ailesi tarafından kabul görülmesi ve hemen eğitime bilinçli bir şekilde devam edilmesi topluma sosyalleşmeyi sağlayabilmiş otizmlili bireyler kazandıracaktır.

1.1.2. Otizmin Belirtileri

- Otizmi ilk yıllarda fark etmek oldukça güçtür ama bir o kadar da önemlidir. Otizmlili çocuklara erken müdahale edebilmek için erken tanı koymak gerekir. Otistik çocuklar 24 aya gelindiğinde fark edilmeye başlar. Batılı ülkelerde özellikle Hollanda’da bir buçuk yaşında fark etmeye başlamışlardır. Ülkemizde ise bu konuda aileler otizm kavramı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı için çocuklarına hem tanı koymamaktadırlar hem de tanı konmasına fırsat vermemektedirler. Aslında 12-18 aylık olunca bazı belirtiler ortaya çıkmaya başlar. Anneler ve babalar çocuklarını en iyi kendileri tanıdığı için akranları ile kıyaslama yaparak da fark edebilirler. Gelişimde gerilik olan, her çocuk otistik değildir ama gelişimde gerilik olan örneğin göz kontağı kuramayan, adına tepki vermeyen, çevresine ilgisiz olan... Çocukların anneleri, hemen bir çocuk

doktoruna gidip çocuğu hakkındaki Őüphelerini paylaşmalı ve erken tanı konulmasına yardımcı olunmalıdır.

- Bazı ailelerle yaptığımız görüşmeler de bazı çocukların dil gelişiminde anne baba dede gibi sözcükleri önce kullandıkları ama daha sonra bu kazanımları da unuttuklarını söylediler. Böyle durumlarda yani dil ve oyun gelişiminde bir gerileme görülüyorsa hemen çocuk doktoruna gidilmeli ve çocuğun otistik olup olmadığı teşhisi konmasına yardımcı olunmalıdır.
- Otizmin erken fark edilmemesinin en önemli nedeni yeni doğan bebekte fiziksel olarak herhangi bir eksikliğin olmamasıdır. Bu da otizm tanısını geciktirmektedir. Anne babalar çocuklarının otistik olup olmadığını diğer çocukların gelişimiyle kıyaslayarak veya aylara göre gelişmesi gereken özelliklerin gelişip gelişmediğini kıyaslayarak anlayabilirler. Bazı bebekler otizmin birçok özelliğini ilk başta gösterebilir ama daha sonra bunların düzeldiği de görülebildiği gibi bazı çocukların da normal gelişimden sonra konuşma ve oyun mantalitesinde gerileme yaşayarak otistiğe dönüşebilir. Bu düzelme veya gerilemenin ise herhangi bir nedeni yoktur. Burada önemli olan anne ve babanın çocuktaki bu değişimi hemen fark etmesidir.
- Otizm ile ilgili birçok bozukluk, "Yaygın Gelişimsel Bozukluk" adı altında toplanmıştır. Bu gruba giren ve otizmle benzerlik taşıyan bazı rahatsızlıkların özellikleri aşağıda özetlenmiştir.
- Otistik Bozukluk: Sosyal ilişki, iletişim ve hayali oyunlar kurma konularındaki bozukluklar, ilk üç yaş içinde ortaya çıkar. Basmakalıp davranışlar, ilgiler ve aktiviteler görülür.

Asperger Sendromu: Sosyal iletişimde bozukluklar, kısıtlı ilgi alanları ve faaliyetler/ses tonları monoton ve mekanik olmakla beraber dil gelişiminde gecikme olmaması, test edildiği zaman ortalamadan yükseğe kadar uzanabilen zeka düzeyi bulguları ile karakterize edilir.

Başka Şekilde Adlandırılmayan Yaygın Gelişimsel Bozukluk: Bu tanı çocuk belli bir teşhis alamadığı, fakat pek çok alanda gelişim bozukluğu gösterdiği zaman söz konusudur.

Rett Sendromu: İlerleyen bir bozukluktur. Çocuk ilk yıllarda normal bir gelişim gösterir. 1-4 yaşlarından itibaren kazandığı pek çok beceri geriler, ellerinin amacına uygun kullanımı giderek yerini tekrarlayan el hareketlerine bırakır. Bugüne kadar yalnızca kız çocuklarda görülmüştür.

1.1.3. Dünyada ve Türkiye’de Otizmin Tarihçesi

Otizmi, ilk defa 1911 yılında İsviçreli psikiyatrist Eogen Bleuler kullanmıştır. İletişimin reddedilmesi ve gerçeklikle olan ilişkide bozukluk kapsamında nitelenen otizm kavramı, bu dönemde şizofren hastalarda görülen özellikleri kapsamaktaydı(Fazlıoğlu,2005)

Türkçede "kendi" anlamına gelen, Yunanca αυτοç (autos) kelimesinden türemiştir(Alpaytaç, 2007).

Otizm, Amerika da ilk kez, Leo Kanner tarafından, sosyal etkileşimde ve iletişimde yaşanan yetersizlik ve tekrarlayan davranışlarla ve ilgi alanları ile sınırlı olan gelişimsel bir bozukluk olarak tanımlanmıştır.(Amerikan Hekimler Birliği,2001).

1943 yılında Amerikalı çocuk psikiyatrisi Leo Kanner tarafından tanımlanan otizm; şahıs zamirlerini ters kullanan, söylenenleri tekrar eden, dil gelişiminde gecikme yaşayan, iyi bir hafızası olan, davranışı başlatmayan, tekrarlı hareketleri olan, değişiklik karşısında tepkili, çevresi ile ilişkiyi kurmada belirgin güçlük yaşayan, cansız nesnelere veya resimlere ilgi duyan çocuklar olarak tanımlamaktadır(Darıca ve diğerleri,2011).

Asperger 1944 yılında otizmi, doğum ya da doğumdan sonraki ilk 30 ayda görülen, davranış ile ilgili bir bozukluk olarak adlandırmıştır(Darıca ve diğerleri,2011).

Otizm yaşamın erken dönemlerinde başlayan ve hayat boyu devam eden sosyal ilişkilerde, iletişimde, davranış ve bilişsel gelişmede yaşanan gecikme ve sapmayla

karakterize, nöropsikiyatrik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır. Az görülmesine karşın bireyin ve ailenin tüm yaşamını etkilemektedir.

Otizm; çeşitli nedenlerden dolayı çocukluğun ilk üç yılı içinde meydana gelen, dili öğrenememe, içe kapanıklık, değişikliğe aşırı tepkiler gösterme, soyut kavramları öğrenmede sıkıntı, zaman kavramını öğrenememe, konuşmaları algılayamama ve çevresiyle olan ilişkilerin sınırlı olması gibi özellikler gösteren bir gelişimsel bozukluktur.

Kanner (1943)'e göre şizofrenide görülen özellikler ile otizmde görülen özelliklerin birbiri ile benzer olduklarını söylemektedir. Fakat otistik bireylerin uzak durdukları dünyaya yavaşça uyum sağlama özellikleri diğer yandan şizofreni hastalarında görülen buldukları dünyadan çıkarak sorun çözmeye çalışma özelliği otizm ve şizofreniyi birbirinden ayırmaktadır.

Kanner, 11 çocukta bulduğu bazı özellikleri belirterek "erken çocukluk otizmi"ni dile getirmiştir. 1944 yılında Avusturyalı Hans Asperger ise bazı çocuklarda fark ettiği davranışlara "otistik psikopati" adını vermiştir.

Rapin (1991) e göre otizm, beyin fonksiyonlarında oluşan davranışsal ve gelişimsel bozukluk olarak tanımlanmaktadır. Beyin fonksiyonlarındaki bozulmaların şiddeti ve ortaya çıkan belirtilerin otizmlili çocukların her birinde çeşitli biçimde ortaya çıktığını söylemektedir. Bu belirtiler, motor gelişimde bozukluk, hareketlerin veya sözcüklerin dikkati çekecek derecede tekrar edilmesi, algısal uyarılara verilen anormal cevaplar, dikkat ve taklit becerilerinde bozukluk şeklinde görülür(Akt; Bıçak).

Bruno Bettelheim(1967) 'e göre, otistik çocukların aslında sağlıklı fakat anne ile sağlıklı ilişki kuramama sonucunda içe kapanma ve diğer özelliklerin ortaya çıktığını iddia etmektedir.

1950'lerde, Bettelheim otizmin, annenin "soğuk" ve "ilgisiz" olmasından kaynaklandığı yönünde bir görüş öne sürmüştür. Ancak, bu görüş bilimsel dayanaktan tümüyle yoksundur ve zaman içinde unutulup gitmiştir (Kırcalı - İftar, 2007). 1952 yılında DSM-I otizmden çocukluk şizofrenisinin bir tipi olarak bahsedilmektedir.

Otizme ilişkin ilk bilimsel dayanaklar 1960'larda ortaya çıkmıştır. Örneğin, 1964 yılında Bernard Rimland, otizmin biyolojik kökenli olduğuna ilişkin ilk bilimsel dayanakları yayımlamıştır. Hemen ardından 1966 yılında Andreas Rett, Rett sendromunu tanımlayan bir makale yayımlamıştır. On yıl kadar bir sessizlik döneminden sonra 1977 yılında Susan Folstein ve Michael Rutter, ikizlerle yürüttüğü çalışmayla otizmin genetik temellerini gösteren ilk makaleyi yayımlamışlardır. (Kırcaali- İftar, 2007)

İlk bilimsel tanı ve sınıflama çalışmaları ise 1990'ların başında sonuç vermiştir. 1991 yılında Catherine Lord, Michael Rutter ve Ann Le Couteur, Otizm tanımlama görüşmesini (Autism Diagnostic Interview) yayımlamışlardır. 1992 yılında ise Amerikan Psikiyatri Birliği, DSM-IV'de, otistik bozuklukların tanınmasına ilişkin ölçütleri netleştirmiştir. 1993 yılında benzer bir sınıflama Dünya Sağlık Örgütü tarafından da önerilmiştir. (ICD- 10: International Classification of Diseases) (Kırcaali - İftar, 2007)

Tam ve sınıflama çalışmaları gibi ilk biyomedikal çalışmalar da 1990'lı yıllarda görülmektedir. Örneğin, 1994 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde Otizm Araştırmaları için Ulusal Birlik (National Alliance for Autism Research) kurulmuştur ve otizmle ilgili ABD'deki ilk biyomedikal araştırmalar başlatılmıştır. On yıllık bir zaman diliminde yürütülen çeşitli araştırmalar sonucunda, otizmle ilişkili olabilecek genler taşıdığı düşünülen genomik bölgeler belirlenmiştir (Kırcaali - İftar, 2007). Yine bu yıllarda Lorna Wing ve arkadaşlarının Londra'da yürüttüğü çalışmalar sonucunda, otizmin farklı semptomlarının şans eseri bir arada bulunmadı ortaya konmuştur. Bu çalışmalar sonucunda otizmde en önemli üç özellik olarak; iletişim, hayal gücü ve toplumsallaşma eksikliği olarak görülmüştür. (Fazlıoğlu ve diğ, 2007)

Otizm, tüm dünyada olduğu gibi ülkemize de son yıllarda adı çok sık duyulan bir özel eğitim kategorisidir. Ancak, otizmin tarihçesi daha eskilere uzanmaktadır. Otizmi çağrıştıran davranış özellikleri ile ilgili ilkyazılar 18. yüzyıla kadar gitmektedir. 1700'lü yıllarda Fransa'da Jan Itard ve İngiltere'de Jon Hâlsam söz etmişlerdir. Bu bilim adamları otizmi incelemişler ve otizimli kişileri her hangi bir tanım koymadan farklı bireyler olarak isimlendirmişlerdir. (Kırcaali - İftar, 2007, Fazlıoğlu ve diğ, 2007 "Otizm" teriminin ise ilk kez İsviçreli psikiyatr Eugen Bleuler tarafından 1911 yılında kullanıldığı sanılmaktadır. "Otizm" ve "otistik" terimleri, Yunanca'da benlik, öz,

kendi gibi anlamlara gelen "otos" sözcüğünden türetilmiştir. Bleuler otistik terimini, dış dünyadan kendisini tümüyle soyutlamış olan bir birey için kullanmıştır (Kırcaali - İftar, Otizm terimi Yunanca'da "otos" sözcüğünden türetilmiş, benlik, öz, kendi gibi anlamlara gelmektedir. Otizm terimi ilk kez İsviçreli psikiyatr Eugen Bleuler tarafından 1910'larda kullanılmıştır. 1943 yılında ABD'nin ilk çocuk psikiyatrisi olan Leo Kanner tarafından otizm bir sendrom olarak tanımlanmış ve otizmle ilgili ilk makale yayınlanmıştır. Makalede Kanner kendi hastası olan 11 çocuğun özelliklerini ayrıntılı olarak anlatmıştır. Çocukların hiç birinin fiziksel olarak farklı görülmediğini, ancak davranışlarının çok farklı olduğunu belirtmiştir. (Tekin-İftar ve diğerleri, 2013)

Aynı zamanda Leo Kanner tarafından otizm, 'Kanner Otizmi' ve 'Erken çocukluk otizmi' ifadesi ile adlandırılmış ve iyi ezberleme hafızası, ısrarcılık, iletişim problemi, uyaranlara aşırı duyarlılık ve nesnelere yoğun ilişki kurma gibi özellikler gösterilmiştir. (Kürkçüoğlu, 2009)

Bazı araştırmalara göre otizmin oluşma nedenleri, ailede soğuk anne ilişkisi ve annenin çocuk yetiştirme biçimi ile bağlı olarak ortaya çıkmıştır. İlk kez kendisi otistik bir erkek çocuğa sahip olan Bernard Rimland, 1966 yılında otizmin beyinden kaynaklandığını varsaymış ve bu tarihten sonra araştırmalar bu yönde hızla ilerlemiştir. (Korkmaz, 2005)

Araştırmalara göre otizm spektrum bozuklarının görülme sıklığı son yıllarda hızlı şekilde artmaktadır. 150 çocuğa 1 oranında büyümüştür. Bu her 20 dakikada bir otizm ile karşı karşıya kalmamız anlamına gelmektedir. Bu artış 2006 yılında Otizm Mücadele Hareketini (PI 109-416) harekete geçirerek otizmde tanılama, tedavi, ve eğitim araştırmaları için 5 yılda 945 milyon dolarlık bir bütçe toplanmış ve otizm üzerine yapılan federal harcamalara, biyomedikal araştırmalara yoğunluk kazandırmıştır. Otizmin görülme sıklığının bu kadar artması, insanların etkilenmesine rağmen bilim adamları otizmin nedenini belirleyememişler. (Akçamete, 2011)

Otizm, erkek çocuklarda kız çocuklar ile oranda 4-5 kat fazla görülmektedir. Fakat, kız çocuklarında otizm daha ağır şekilde seyretmektedir. Avustralya'daki 8 farklı topluluklarda ve Japonya'nın farklı bölgelerinde yapılan araştırmalar sonucunda yaygınlık oranlarında değişiklik saptanmıştır. Güney Amerika, Çin, İsrail, Afrika, Arap

lkeleri ve Hindistan’ da otizm oldukça az olduğu saptanmıştır. Sonuçlar doğrultusunda batılılaşmanın hastalığı artırdığı ileri sürülmektedir. (zl-Fazlıoğlu, 2004)

Otizm spekturm bozukluğu ile ilgili yoğun projeler ve çalışmalar sonucunda 1993 yılında Dünya Sağlık rgt tarafından yayımlanan ICD-10 (International Classification of Diseases) ve 1994 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) kılavuzlarında otizm spekturm bozuklukların tanılanmasına ilişkin ölçütler netleştirilmiştir. 1990’lı yıllar Türkiye’de otizmle ilgili projelerin, farkındalık çalışmalarının, örgütlenmenin başladığı yıllardır. Bu çabaların ürünü olarak Ankara’da İliğ Otizimli ocukları Koruma Derneği, İstanbul’da ise Otizmlilere Destek ve Eğitim Vakfı (TDEV) kurulmuştur. (Tekin-İftar ve diğerleri, 2013)

Daha sonra, ülkemizde 2010 yılında merkezi Ankara’da olan, farklı şehirlerde şubeler veya temsilcilikler açarak, otizimli bireylerin yaşam boyu desteklenmesine ve bu konuda model olmak amacıyla Otizm Vakfı kurulmuştur. Ayrıca, resmi olmayan kayıtlara göre ülkemizde 600.000’in üzerinde otizm özellikleri gösteren birey olduğu ve bu rakamın yaklaşık 200.000’inin de 0-14 yaş arası çocuklardan oluştuğu tahmin ediliyor. (Ekici, 2013)

1.1.4. Türkiye’de Otistik Bireyler İçin Yapılan Merkezler

Türkiye’de otistik bireylere yönelik rehabilitasyon merkezlerinin meknsal özellikleriyle ilgili yeterli bilimsel araştırma yoktur. Milli Eğitim Bakanlığı tüm özür gruplarını içeren yönergeler hazırlamıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İstanbul İl Müdürlüğü’nden izin alınarak Türkiye’de bakım ve rehabilitasyon merkezi olarak ilk ve tek olan İstanbul Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi ve bu Merkeze bağlı bir Umut Evi incelenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığının genel zrller için hazırladığı yönergelerin otistik bireyler için uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Bu anlamdaki bütün zrllere hizmet vermek isteyen kurumlar özel ğretim kurumları yönetmeliğinin ilgili koşullarını yerine getirip bakanlıktan ruhsat alarak açabilmektedirler.

Özel öğretim kurumları yönetmeliği

- Bu yönetmeliğin hükümlerini Milli Eğitim Bakanlığı yürütmektedir. Okullara, gezen müfettişlerin hazırladığı rapora göre valilikçe öğretime açılma izni verilmektedir. Özel öğretim kurumlarında kullanılan evrakın saklanması arşiv yönetmeliği hükümleri uygulanır. Özel öğretim kurumları, Bakanlık ve ilköğretim müfettişleri ile diğer denetim yetkisi bulunanlarca denetlenmektedir. Kurum açma ve/veya öğretime başlama izni almak için yapılan başvurular, başvuru tarihinde yürürlükte olan yönetmelik hükümlerine göre sonuçlandırılmaktadır. Birinci bölüm amaç, kapsam, dayanak ve tanımlar kısmıdır.
- Bu yönetmeliğin amacı, her derece ve türdeki özel eğitim kurumlarının açılış ve işleyişiyle ilgili usul ve esasları düzenlemektir.
- Kapsamı, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsamaktadır.
- Bu yönetmelik, 08.02.2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 30.04.1992 tarihli ve 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 14.06.1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.
- Kurum, özel okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim okulları ile çeşitli kursları, uzaktan öğretim yapan kuruluşları, dershaneleri, motorlu taşıt sürücülere kurslarını, hizmet içi eğitim merkezlerini, öğrenci etüt eğitim merkezlerini, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ile benzeri özel öğretim kurumlarını ifade etmektedir.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi, özel eğitim gerektiren bireylerin konuşma ve dil gelişim güçlüğü, ses bozuklukları, zihinsel, fiziksel, duyuşsal, sosyal, duyuşsal veya davranış problemlerini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, yeteneklerini yeniden en üst seviyeye çıkarmak, temel öz bakım becerileri ile bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarıdır. İkinci bölümde kurum açma, devir, nakil ve kapatmadır.

- Kurum açma, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilere, bu yönetmelik hükümlerine göre yapılan inceleme sonucunda valilikçe açılması uygun görülen kurumlardan; okullar dışındaki özel öğretim kurumlarına kurum açma izni valilikçe, okullara ilişkin başvurular, ekleriyle birlikte Bakanlığa gönderilmektedir. Uygun görülmesi halinde kurum açma izni Bakanlıkça verilmektedir.
- Kurumlarda eğitim-öğretim ve yönetim, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda düzenlenen Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak yürütülür. Üçüncü bölümde, eğitim personelinin nitelikleri, görev, yetki ve sorumlulukları, dördüncü bölümde de eğitim ve öğretim hakkında yönergeler bulunmaktadır

Özel öğretim kurumları standartlar yönergesi

Bu yönergenin hükümlerini Milli Eğitim Bakanı yürütmektedir. Bu yönerge özel okullar, özel eğitim okulları, özel dershaneler, muhtelif kurslar, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, özel öğrenci etüt eğitim merkezleri, hizmet içi eğitim merkezleri, uzaktan öğretim yapan kuruluşlar, özel motorlu taşıt sürücüleri kursları ile ilgili standartları içinde barındırmaktadır. Birinci bölüm amaç, kapsam ve dayanakları kapsamaktadır.

- Bu yönergenin amacı, özel eğitim kurumlarının tesis ve binalarıyla bu tesis ve binalarda bulunması gereken araç gereçlerle ilgili standartları belirlemektir.
- Bu yönerge Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel öğretim kurumlarını kapsamaktadır.
- Bu yönerge 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu ile Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır. Altıncı bölüm özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi ile ilgili standartları barındırmaktadır.
- Özel öğretim kurumları standartlar yönergesine göre özel eğitim ve 38 rehabilitasyon merkezi olarak kullanılacak binada, meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerler ile açık alkollü içki satılan yerler bulunamaz.

- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi olarak kullanılmak istenen binalarda yapılan incelemelerde; 5580 sayılı Kanun ve Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ile bu Yönergede belirtilen diğer esaslarla birlikte; binanın sağlamlık ve dayanıklılığı ile genel görünüşü, ayrıca bulunduğu yer gibi fiziki nitelikler, herhangi bir tehlike anında bireylerin binayı kolaylıkla terk edebilmeleri için sağlanan çıkışlar, binada açılması istenen kurumun tür ve düzeyi, kaç öğrencinin eğitim görebileceğine ilişkin kontenjan tespiti gibi öğrencilerin sağlıklı bir eğitim-öğretim görmelerine yardım edici etkenler, tek tek dikkate alınarak düzenlenecek raporlarda yer almaktadır.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, valiliklerce onaylanmış olan yerleşim planına göre kurumdaki derslik, oda ve diğer kısımlarını düzenlemektedir.
- Dersliklerde, yerleşim planlarında belirtilen kontenjandan fazla birey bulundurulamaz.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri; bütün birimleri aynı binanın birbirine bitişik daire veya katlarında, bitişik binaların birbirine bağlantılı aynı katlarında, aynı bahçe içerisinde tamamı kuruma ait binalarda olmalıdır ve bedensel özürlü bireylere ait öğretim programı uygulayan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde ise, binaların giriş katının üst veya alt katında açılması hâlinde binada özürülülerin kullanımı için gerekli standartlara uygun rampa ve asansör bulunması gerekmektedir.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde derslik ve diğer ders yapılan bölümlerinde bulunan pencerelerin, binanın dış cephesinde ve doğal havalandırmayı sağlaması gerekir. Derslik ve diğer ders yapılan bölümdeki pencerenin alanı, o bölümün taban alanının %10'undan az olamaz.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde kapı kasasının içten içe ölçüsü olarak bireysel eğitim odası kapısı 70cm, grup eğitim odası kapısı 80 cm den az olamaz.
- Çift taraflı derslik bulunan koridorlarda kapılar karşılıklı ve koridorlara açılmamalıdır.
- Derslik kapıları koridora doğru açılmalıdır. Dışa açılmaması durumunda, duvara paralel olarak açılır şekilde sürgülü veya akordeon kapı yapılabilir. Bireysel eğitim odalarının kapıları içe doğru da açılabilir.

- Binanın merdivenlerinin genişliği, binaya verilen toplam kontenjan dikkate alınarak bireylerin aynı anda güvenli ve rahatlıkla inip çıkabilecekleri genişlikte olmalıdır.
- Binaların bireysel eğitim ve grup eğitim odaları ve benzeri eğitim-öğretim birimlerinde tavan yüksekliklerinin 3 m.den az olmaması esastır.
- Teorik ders yapılan dersliğin tavan yüksekliği yukarıda belirtilen ölçülerden az olması hâlinde her kursiyer için 7 m³ hacim düşecek şekilde kontenjan tespit edilir.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi binalarında; bir veya birden çok sınıf kapısı açılan koridorlar ile iki taraflı sınıf kapısı açılan koridorlar bireylerin rahatlıkla girip çıkmalarına olanak verecek genişlikte olmalıdır.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin bölümleri yeterli şekilde aydınlatılmalıdır.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde bulunması gereken bölümler; idari kısımlar kurucu odası, müdür odası (en az 10m²), müdür yardımcısı odası (en az 8 m²), öğretmenler odası (5 öğretmene kadar en az 8m 2,5'den fazla öğretmen için öğretmen başına 1,5m² ilave), büro hizmetleri ve arşiv-dosya odası (kontenjanı 50 öğrenciden fazla olan eğitim ve rehabilitasyon merkezinde en az 10 m²); görme, işitme, zihinsel, bedensel engelli bireyler, dil ve konuşma güçlüğü destek eğitim programlarıdır. Bunlara ek olarak;
- Özel öğrenme güçlüğü destek eğitim programı:
- -Bireysel eğitim odası: En az 6 m² olmalıdır. Her odaya bir kontenjan verilir.
- -Grup eğitim odası: En az 15 m² olmalıdır. Her birey için 2,5 m² yer hesaplanarak odanın kontenjanı belirlenir ve en fazla 10 kontenjan verilir. 40
- -Uygulama evi: En az 15 m² olmalıdır. Mutfak ve oturma grubu şeklinde yapılandırılır. Eğitilebilir, öğretilbilir, görme ve otistik program uygulayan merkezlerde Mutfak ve oturma grubu gerektiğinde toplam alanı 15 m² den az olmamak şartıyla ayrı ayrı da düzenlenebilir.
- Bireysel eğitim programları geliştirme kurulu odası: İhtiyaca cevap verecek büyüklükte olmalıdır.
- Görüşme odası: İhtiyaca cevap verecek büyüklükte olmalıdır.

- Tuvalet, lavabo ve pisuar: Tuvalet, lavabo ve pisuar kız ve erkek bireyler için ayrı ayrı olmak üzere; her 20 birey için bir tuvalet ve bir lavabo, 30 öğretmene kadar bir tuvalet ve bir lavabo, erkek bireyler için isteğe bağlı olarak pisuar ayrılır.
- Eğitim odalarının zemini kolay temizlenebilir ve kaymayı önleyen bir malzeme ile kaplanır. Sınıfların yeterince ısı, ışık ve hava alması sağlanır. Isıtma kalorifer tertibatı ile yapılmalıdır. Sıcak bölgelerde klima takılması uygun olur.
- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin bölümlerinde bulunması gereken araç gereçler genel olarak ele alınmıştır.
- Kurucu, müdür ve müdür yardımcısı odalarında; Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, çalışma masası ve koltuklar, dosya dolabı, kitaplık, müdür yardımcısı odasında; program çerçevesi, anahtar dolabı bulunmalıdır.
- Büro hizmetleri odasında; Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, masa ve koltuk, bilgisayar ve yazıcı, dosya dolabı bulunmalıdır.
- Arşiv ve dosya odasında; çalışma masası ve sandalye, portatif raflar, karteks dolabı, dosya dolabı bulunmalıdır.
- Öğretmenler odasında; Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, öğretmen masaları ve sandalyeler, gözlü öğretmen dolabı, telefon, program çerçevesi, ilân tahtası bulunmalıdır.
- Fizyoterapi salonu, öğretim programında belirtilen ders araç-gereçleri bulundurulmalıdır.
- Bireysel eğitim odası ve grup eğitim odasında; Türk Bayrağı, Atatürk resmi, İstiklâl Marşı ve Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi, öğretim programında belirtilen ders araç-gereçleri bulunmalıdır.

İstanbul'daki otistik çocuk merkezleri

Türkiye'deki okulların hepsi bu yönetmeliklerdeki yönergelerin hepsini tamamını yerine getirdikten, kurum açma hakkını kazanırlar. Bu yönetmelikler her ne kadar sadece otizmli bireyleri kapsamasa da otizmli bireylerin eğitim merkezleri bu kurallara göre tasarlanmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Türkiye'de 33 tane devlete bağlı eski adıyla otistik çocuk eğitim merkezi (OÇEM) ve iş eğitim merkezi

bulunmaktaydı. Yeni adıyla Özel Eğitim Uygulama Merkezleri olarak değiştirilmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Türkiye’de ilk defa açılan otizmli bireylere bakım ve rehabilitasyon hizmeti veren tek bir merkez İstanbul’daki İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi bulunmaktadır. Biz bu kuruluşun bağlı bulunduğu bakanlıktan izin alarak hem bu kuruluşu hem de bu kuruluşa bağlı 2 Umut Evini detaylı bir şekilde gezip inceledik. İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi 18 yaş üstü otizmli bireylere 24 saat yatılı olarak hizmet veren bir kuruluştur. Bu kuruluş ve 2 Umut Evi izin alınabildiği için gezilmiş, personeli ve idarecileri ile görüşülmüş, neler eksik, neler yanlış ve neler doğru olarak yapılmış diye geri bildirim alınmıştır. Bu bilgileri desteklemek, daha rahat açıklayabilmek ve anlaşılabilir olması için eğitim merkezlerinin çeşitli birimleri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. İstanbul Bakım Rehabilitasyon Merkezi ve Aile Danışma Merkezi’nin fiziki ve sosyal durumu aşağıda gösterilmiştir.

İSTANBUL BAKIM REHABİLİTASYON VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ

Kuruluş Müdürü V. : Ahmet AKTÜRK
Kuruluş Adresi : Şeyhli Mah. Hilal Cad. Yeniyurt Sk.No.2 Pendik
E-Posta Adresi : istanbulotistikrm@istanbulaile.gov.tr
Telefonu : 0216 378 53 44
Faks : 0216 378 07 14

Kuruluş Yüzölçümü : 3.778,02 m²
Kuruluş Taban Alanı : 1.226,3 m²
Kuruluş Kullanım Alanı : 3.657,83 m²
Kuruluş Bahçe Alanı : 2.551,7 m²

Hizmet Verilen Engel Grubu : Otizm
Hizmet Verilen Yaş Grubu : 18+ (Kız+Erkek)
Kuruluş Kapasitesi : 64 birey (yatılı ve gündüzlü)
Hizmetin Türü : Gündüzlü ve Yatılı Bakım, Rehabilitasyon ve Aile

Danışmanlığı

Hizmet Süresi : 24 saat esasına dayalı

Kuruluşun Genel Tanımı ve Özellikleri

İBRADM 18 ve üzeri yaş otizmli bireylere yatılı ve gündüzlü bakım ve rehabilitasyon hizmeti vermek üzere Türkiye’de açılan ilk ve tek kuruluştur.

Bu nedenle yetişkin otistik bireylere sunacağımız bütün hizmetlerde Türkiye’de ve Dünyada örnek bir kuruluş olmayı hedeflemekteyiz.

İBRADM olarak amacımız otizm etkilerini mümkün olan en az düzeye indirmekle beraber, otizmden etkilenmiş bu kardeşlerimize fiziksel zihinsel, psikolojik, ruhsal, sosyal, mesleki ve ekonomik yararlılık alanlarında başarabilecekleri en üst düzeyde yetenek kazandırmak evinde işinde ve sosyal yaşamında kendine ve topluma faydalı olabilmeleri ve toplum ile bütünleşebilmelerini sağlamaktır.

Teşkilat Yapısı

İBRADM Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak İstanbul İlinde hizmet vermektedir.

Tarihçemiz

İBRADM tarihçesi 18.02.2008 tarihinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü İle Türkiye Otistiklere Destek ve Eğitim Vakfı arasında imzalanan ‘‘Otistik Bireylere Yönelik Bakım, Rehabilitasyon ve Aile Danışma Hizmeti Sunacak Merkezin Açılması ve İşletmesine İlişkin Protokolü’’ ile başlamaktadır.

İBRADM yapımına 29.05.2009 tarihinde T.C BAŞBAKANLIK TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKANLIĞI ile yüklenici firma DEĞER İNŞAAT- İBRAHİM DEĞER arasında imzalanan sözleşme kapsamında 3.778,02 m²’lik arsa üzerinde başlanarak, yapımın 25.08.2010 tarihinde bitirilmesi planlanmıştır. Sözleşme gereği İBRADM inşası tamamlanarak geçici kabulü 11.11.2010 tarihinde taraflar arasında yapılmıştır.

Genel Müdürlük Makamı, İBRADM’in 18 ve üzeri yaş grubundaki bakıma muhtaç otistik bireylere, 48 yatak kapasitesi ile yatılı ve gündüzlü olarak hizmet vermek

üzere “İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile danışma Merkezi” adı ile inşaatının tamamlanmasına müteakiben hizmete açılmasını 18.03.2010 tarih ve 301-02-66 sayılı olurlarıyla onaylamıştır.

Müteahhit firmanın yaptığı eksik ve kusurlu işlerden dolayı İBRADM’in hizmete açılma süreci uzamış ve ancak Nisan 2011 de gündüzlü bölümümüz hizmet vermeye başlayabilmiştir.

Yatılı bölümümüz ise Ekim 2011 den itibaren faaliyete geçerek yatılı birey kabulüne başlamıştır.

Halen yüklenici firma tarafından eksik ve kusurlu işler giderilemediğinden ve yatakhaneler taban ve duvar kısımlarından su ve rutubet aldığından dolayı İBRADM’in kesin kabulü gerçekleşmemiştir.

İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile danışma Merkezi’nin Fiziki Durumu

İBRADM Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özürlü ve Yaşlı Genel Müdürlüğüne bağlı “İstanbul bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi” adı ile İstanbul İli Pendik İlçesi Şeyhli Mahallesi Hilal Caddesi Yeni yurt Sokak No:2 adresinde hizmet vermektedir.

Merkezimiz, 1226,3 m2 taban alanı üzerine 3.657,83 m2’lik kullanım alanı olacak şekilde inşa edilmiş, biri idari hizmetlerin ve gündüzlü rehabilitasyon hizmetlerinin verildiği diğer ikisinde ise bakım hizmetlerinin verildiği yatakhaneler olmak üzere birbirine bitişik 3 bloktan oluşmaktadır.

İdari hizmetlerin ve gündüzlü rehabilitasyon hizmetlerinin verildiği Birinci Blok 4 kattan müteşekkildir.

- Giriş katında idari hizmetlerin verildiği bölümle beraber ziyaretçi odası ve eğitim odaları,
- Katta kapalı spor salonu, öğretmenler odası ve eğitim odaları.
- Bodrum katta doktor odası, hemşire odası ve revirden oluşan sağlık ünitesi; teknik servis odası, çamaşırhane, berber salonu, fizyoterapi odası, toplantı salonu, yemekhane ve mutfak ile beraber 3 tane depo bulunmaktadır.

- Bodrum katta ise kazan dairesi, elektrik odası ve sığınak bulunmaktadır.

Yatılı Bölüm: Yatılı bölümde bakım hizmetleri verilmektedir. Bu bölüm 48 yatak kapasiteli olup birbirine bitişik 2 ayrı bloktan oluşmaktadır. Her blokta 2 şer ünite olmak üzere toplamda 4 üniteden oluşan yatakhanelerin her bir ünitesi, 4 oda ve her odada 3 birey toplamda ise 12 birey olacak şekilde planlanmıştır.

Gündüzlü bölüm: Gündüzlü bölümümüzde rehabilitasyon amaçlı;

- Fiziksel egzersiz programları,
- Gelişimsel destek programları,
- Eğitsel destek programları,
- Bağımsız hareket programları,
- İş becerisi kazandırma programları,
- Sportif programlar, sosyal etkinlik programları,
- Bağımsız yaşama geçiş programlarının uygulanması planlanmıştır.

Ancak mevcut meslek elemanları sınırlı sayıda olması nedeniyle bu programların uygulanması konusunda aksaklıklar yaşanmaktadır. Ayrıca yine meslek elemanlarımızın sınırlı sayıda olması nedeniyle Merkezimizden gündüzlü hizmet talebinde bulunan özürlü birey ve aileleri hizmet alabilmek için sırada beklemek zorunda kalmakta ve bu durum Merkezimizin mevcut fiziki kapasitenin ve olanakların verimli ve etkin kullanılabilmesini engellemekte ve atıl kalmasına neden olmaktadır.

İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi'nin Üniteleri;

- 1 müdür odası,
- 1 müdür yrd. Odası,
- 2 memur odası,
- 1 sosyal servis,
- 1nöbet ve ziyaretçi odası
- 1 revir,
- 1 hemşire odası,

- 1 doktor odası,
- 1 fizyoterapi odası,
- 1 toplantı odası,
- 1 öğretmenler odası,
- 9 eğitim odası,
- 1 kazan dairesi,
- 1 spor salonu,
- 1 yemekhane,
- 1 mutfak,
- 1 kiler,
- 1 teknik servis odası,
- 3 depo,
- 1 çamaşırhane,
- 1 berber odası,
- 4 adet yatakhane ünitesi (48 yatak kapasiteli)

İBRADM’de eksik olan birimler ise soğuk hava deposu ve konferans salonudur.

Bahçe Alanı ve Durumu: Bahçe yüzölçümü 2.551.7 m2 dir. Bahçede 1 çok amaçlı saha (Basket, voleybol, kort tenisi), çocuk parkı, 2 kamelya ve hayvan barınakları ve kümesleri bulunmaktadır.

Araç Durumu

İBRADM’de kiralama yoluyla (14+1) kapasiteli bir adet minibüs ve İl Özel İdareden 14+1 kapasiteli bir minibüs, İl Müdürlüğümüzden 1 adet Doblo olmak üzere 3 (üç) aracı bulunmaktadır.

Özürlü Durumu

İBRADM 48 yatılı ve gündüzlü özürlü bireye hizmet verme kapasitesine sahiptir.

Ekim 2011 de faaliyete geçen yatılı bölümümüzde 11 kız ve 47 erkek olmak üzere 58 yetişkin otizmli birey bakım hizmeti almaktadır.

Nisan 2011de hizmet vermeye başlayan Gündüzlü bölümümüzde ise, yatılı bireylerimizle beraber dışarıdan gelen 6 toplamda ise 64 yetişkin otizmli bireye hizmet sunulmaktadır.

İBRADM'e özürllülere ait nakil ve tertip yazıları geldikçe yatılı bölüme kabulü yapılmaktadır.

Personel Durumu

Merkezimiz; 1 Müdür, 1 Müdür Yardımcısı, 1 H. Memur, 1 hemşire, 1 sağlık memuru, 5 Öğretmen, 1 Nöbet elemanı, 2 Sosyal Çalışmacı, 1 Sosyolog, 2 Fizyoterapist,1 Psikolog 55 bakım elemanı, 5 danışma yönlendirme elamanı, 1 Teknisyen Yardımcısı, 2 Kaloriferci, 7 Temizlik elemanı ile hizmet sunmaktadır.

Satın alma Servisi

İBRADM'in 7 kişi Temizlik elemanı, 1 Kişi Teknisyen Yardımcısı, 2 kişi, Kaloriferci, 5 kişi Danışma yönlendirme elemanı, 55 kişi bakım elemanı, Mamul yemek hizmeti alımı,4 kişi, 1 adet Araç Kiralama hizmet alımı ve temizlik Malzemesi Mal Alımı İhalelerini bu servis yapmakta; ayrıca kurumun demirbaş eşya, dayanıklı tüketim mal alımı, otistik bireylerin kıyafetleri, periyodik bakım vs. gibi alımları bu servis tarafından yapılmaktadır.

Temizlik Ve Kalorifer Yakma Servisi

Kurumun genel temizliği kalorifer hizmetleri bu birim tarafından sağlanmaktadır. Bu birimde toplam 9 kişi çalışmaktadır. 7 personel tarafından kuruluşun temizlik işleri günlük, haftalık ve aylık olarak bölüşülerek yapılmaktadır. Kaloriferler hizmeti ise iki

hizmet alım personeli tarafından yapılmaktadır. İBRADM'deki işleyiş profesyonel bir anlayışla yürütülmeye çalışılmakta ve çalışanların iç denetimlerini kendi şefleri vasıtasıyla sağlanmaktadır.

Teknisyen Yardımcısı

Merkezimizin bünyesindeki teknisyen yardımcısı hizmet alımı yöntemiyle çalışmaktadır. Kuruluştaki bakım ve onarım çalışmaları, elektrik, su vs. küçük arızalar bu çalışan tarafından karşılanmaktadır.

Etkinliklerimiz

Eğitim Faaliyetleri Spor salonu ve fitness salonu otistik bireylere hizmet vermek amacıyla oluşturulmuştur olup bu alanlarda beden eğitimi öğretmenlerinin rehberliğinde spor amaçlı rehabilitasyon faaliyetleri yapılmaktadır.

Müzik ders odası otistik bireylere hizmet vermektedir.

Bireysel ve grup eğitim odalarda otizimli bireylerimize akademik çalışmalar yapılmaktadır.

Günlük yaşam becerilerinin öğretildiği birimizde otizimli bireylerimizin günlük rutin olarak yapması gereken yaşam becerileri (giysi giyme, yatak toplama, ütü yapma vs.)öğretilmektedir.

Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Otizimli bireylere sosyal aktivite sağlamak amacıyla ilimiz sınırları içerisinde bulunan doğal ve tarihi güzellikleri olan yerlere günübirlik geziler düzenlenerek

engellilerimizin çevreyi tanımaları ve toplumla bütünleşmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır.

Yıllık çalışma programı kapsamında aylık olarak planlanan gezilerimiz rutin olarak yapılmaktadır.

İBRADM’de her gün klasik müzik dinletilerek otistik bireylerin ruhen daha çok dinlenmeleri sağlanmaktadır.

Oyun saatleri konularak otizmli bireylerimizin daha güzel zaman geçirmeleri amaçlanmaktadır. Langırt oynamaları, park bahçe işleriyle zaman geçirmeleri sağlanmakta zaman zaman çocuklarımıza Doğum Günü partileri yapılmaktadır. Ayrıca otistik bireylerin sosyalizasyonunu sağlamak amaçlı market, Pazar gibi alışveriş merkezlerine geziler düzenlenmektedir.

Sportif Faaliyetler

Bahçedeki basketbol, voleybol, futbol, hentbol, masa tenisi, kort tenisi sahası ve fitness salonu oluşturularak engellilerimizin hizmetine sunulmuştur. Ayrıca olumsuz hava koşullarında ve sair zamanlarda kapalı spor salonumuz ve fitness salonu otizmli bireylerimizin hizmetine sunulmuştur.

İBRADM BÜNYESİNDE BULUNAN UMUT EVLERİMİZ

İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi bünyesinde Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 20.07.2014 tarih ve 379 sayılı yazısı ile Küçük Çamlıca Mah. Libadiye Cad. Moda Sok.No:2 Üsküdar/İstanbul adresinde 1 ve 2’ nci Umut Evleri bulunmaktadır. Bu Umut Evleri’nin kapasitesi 4+4=8 kişidir.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 04.06.2015 tarih ve 87439 sayılı oluru ile Şeyhli Mah. Hilal Cad. Akhisar Sok.No:4/9 D.2 Blok Pendik adresinde 4 kapasiteli 3.Umut Evi Yağmur Adam adıyla hizmet vermektedir.

1.1.5. Otizmlı Bıreyın Aılesının Yanında Bakımı

Korunma kararından önce maddi sıkıntı yaşıyan ve maddi destekle ailesi tarafından bakımı yapılacak korunma ihtiyacı olan engelliler ile korunma kararı olup kuruluşta kalan engellilerden ailesi yanında bakımı yapılacaklar bu hizmetten yararlanabilmektedirler.

Kurum bakımında engellilerin korunmaya alınma nedenleri, ailelerin maddi yetersizlikleri ve otizmlı bireylerin agresif davranışları sebebiyle ebeveynlerin bakımını yapamayacak durumda olduğu görülmüştür. Sosyal yardımların en mühim görevi; kurumun öncelik sahibi hedef grubunda bulunan korunma ihtiyacı olan engellilerin kurum bakımına girme nedeninin maddi yoksunluk olması durumunda, korunma altına veya kuruluşa alınmadan sosyal yardımlar ile desteklenerek ailenin parçalanma olmadan birlikte yaşamasını muhafaza etmesidir.

1.2. HİZMETLER

1.2.1 Alo 183 Danışma Hattı

Alo 183 toplumda itilmiş, kakılmış, şiddete maruz kalmış veya şiddete maruz kalma riski taşıyan çocuk, kadın, engelli ve maddi yoksunluk çeken ailelerinin, komşularının veya herhangi bir olumsuz vaka ile karşılaşan duyarlı vatandaşlarımızın arayabileceği Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurmuş olduğu ücretsiz bir hattıdır. Türkiye'nin her yerinden bütün aramalara 7/24 saat Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri tarafından hizmet verilmektedir. Verilen hizmetlerde Bakanlıkça kontrol edilmektedir.

1.2.2. Sosyal Hizmet Merkezleri

Sosyal Merkezleri Yönetmeliğinin 7. Maddesinin ç bendinde engelli ve yaşlılara yönelik verdiği hizmet kapsamında “Engellilerin ve yaşlıların toplumsal hayata etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü

kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.” Olarak tanımlanmıştır. (resmigazete@basbakanlik.gov.tr.)

1.2.3. Shm'nin Eğitim Ve Danışmanlık Birimi

Sosyal Hizmet Merkezlerinin eğitim ve danışmanlık biriminin görevlerinin ğ maddesinde: “Engelli ve ailelerinin bilgi, bilinç düzeylerini ve toplumsal yaşama katılımlarını artırmaya yönelik eğitici, sosyal, kültürel ve sanatsal etkinlikler ile özel gün ve haftalarda faaliyetler düzenlemek.” Olarak belirtilmiştir. (resmigazete@basbakanlik.gov.tr.)

1.2.4. Kurumda Bakım Hizmetleri

Kurumda bakım, Türkiye'deki sosyal bakım hizmetleri içerisinde en yaygın ve yerleşmiş olan hizmetlerden biridir. Kurumda bakım (kamusal veya özel) ev temelli desteğe rağmen desteğe ve bakıma muhtaç olan veya ailelerinin yakınında bakım hizmeti alması mümkün olmayan bireylerin, kişisel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığı, ilgili serbest zaman faaliyetlerinin yürütüldüğü ve sosyal ilişkilerin ve faaliyetlerin arttırıldığı bakım türüdür. (Bakım Hizmetleri Stratejisi ve Eylem Planı, 2011-2013)

1.2.5. Resmi Yatılı Bakım Kurumları

Bakıma muhtaç olan ve bakımlarını üstlenecek kimsesi olmayan her yaşta engelliye, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yatılı bakım kurumlarında bakım hizmetleri sunulmaktadır.

Resmi yatılı bakım merkezlerinde sunulan hizmetlere ilişkin hükümler, Engellilerin Bakımı, ",Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik" ile düzenlenmiştir (Resmi Gazete: 03.09.2010; No: 27691).

Temmuz 2013 itibarıyla, cinsiyete, yaşa ve engellilik türüne göre sınıflandırılmış 80 kamusal yatılı bakım kurumu bulunmaktadır. Yakın zamanda kurulmuş olan kurumlar,

fiziksel koşulları mimari tasarım çerçevesinde engellilere özel olarak tasarlanmış olduğundan, "Engelsiz Yaşam Merkezi" adını almıştır.

1.2.6. Özel Yatılı Bakım Kurumları

Bu yatılı bakım kurumları, özel girişimciler tarafından işletilmektedir. Bakıma muhtaç engellilerin tespiti ve değerlendirilmesine ve bu kişilere sağlanacak hizmetlere yönelik hükümler, **Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti ve Bakım Hizmeti**

Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiştir (Resmi Gazete: 30.07.2006; No: 26244)

Bakıma muhtaç engelli kişiler, özel sektör tarafından işletilen bakım merkezlerine yerleştirilir. Yatılı bakım hizmeti alan her bir kişi için, iki net asgari ücret miktarı kadar bir ödeme yapılır. Engelli kişi gündüz bakım hizmetleri alıyorsa, bakım hizmetlerinin tam zamanlı olarak 8 saat boyunca veya yar zamanlı olarak 4 saat boyunca verilmesi mümkündür; buna karşın, özel bakım merkezi engelli kişinin evine bakım çalışını gönderiyorsa, evde bakım hizmetleri 4 saat boyunca sunulabilir. Bu durumda, özel bakım merkezine belirli miktarda aylık ödeme yapılır. Temmuz 2013 itibarıyla, 149 özel bakım kurumu bulunmaktadır.

1.2.7 Gündüz Bakım Hizmetleri Aile Danışmanlığı ve Gündüz Rehabilitasyon Merkezleri

Aile Danışmanlığı ve Gündüz Rehabilitasyon Merkezleri, engellilere ve ailelerine birey ve grup faaliyetlerinden oluşan rehabilitasyon hizmetlerinin yanında, gündüz bakım desteği ve rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Temmuz 2013 itibarıyla, Türkiye genelinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı 6 gündüz bakım merkezi bulunmaktadır.

1.2.8. Kısa Süreli Kurumsal Bakım

2010 yılında, ailelerinin yanında yaşayan engellilere yönelik bir yönetmelik

yürürlüğe girmiştir. Engellilerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmeliğin 18. Maddesinin üçüncü fıkrasında, aşağıdaki hüküm yer almaktadır; Merkez, ailelerinin yanında yaşayan engelli kişilere ihtiyaç halinde geçici bir süreyle misafir olarak bakım hizmeti sunar.

Engelli kişiler, yatılı bakım kurumlarında geçici süreyle misafir olarak yılda en fazla otuz gün boyunca kalabilir. Temmuz 2013 itibarıyla, 39 yatılı bakım kurumunda 145 yatak bulunmaktadır.

1.2.9. Toplum Temelli Bakım Hizmetleri

Engelli kişilerin topluma dâhil olmasına imkân veren toplum temelli bakım hizmetleri, birçok unsurdan ve uygulamadan oluşur. Toplum içerisinde kurulan ve umut evleri olarak adlandırılan grup evleri ve evde bakım hizmeti olarak adlandırılan mali sistem, geliştirilmesi ve toplum yaşamının diğer unsurlarıyla tamamlanması gereken çeşitli toplum temelli bakım hizmetlerinin yalnızca iki bileşenini temsil etmektedir

1.2.10. Evde Bakım Hizmetleri

"Evde bakım hizmetinin" arkasındaki temel düşünce, engelli kişinin bakımını üstlenen aile bireyine veya akrabaya mali destek verilmesidir. Bu sayede, engelli kişiler mümkün olduğu kadar doğal aile ortamında yaşar.

Kişinin evde bakıma hak kazanması için sağlanması gereken uygunluk kriterleri şöyledir: aile geliri, ailedeki kişi başına net asgari ücretin üçte birinden düşük olmalıdır ve kişi ağır engelli ve engellilik açısından bir başkasının bakımına muhtaç olmalıdır.

Ağır engellilik durumu, engelli sağlık kurulunun raporuyla belgelenmeli ve bakım hizmetleri değerlendirme ekibi, kişinin günlük yaşamını sürdürmek için başka bir kişinin bakımına muhtaç olduğu yönünde karar vermelidir.

Bakım hizmetleri, kişinin akrabalarından biri tarafından, bakıma muhtaç engelli kişilere yönelik evde bakım hizmetleri kapsamında sağlanır. Bakıcılar, sundukları bakım hizmetleri karşılığında her ay asgari ücret alır. Bu hizmet modeli, hâlihazırda toplum içerisinde yaşamakta olan ve toplum temelli bakım hizmetlerine ihtiyaç duyan

engelli kişilerden oluşan hedef grubun belirlenmesine katkıda bulunmuştur.

Evde Bakım Hizmetleri 2006 yılında uygulamaya koyulmuş, hizmet kullanıcılarının sayısı Temmuz 2013 itibarıyla 422,598'e ulaşmıştır. Evde Bakım Hizmeti, bakıma muhtaç engelli kişilere bakım, onların bakıcılarına ve aile üyelerine ise rehberlik sunacak bir hizmet olarak planlanmıştır. Evde bakım ücretleri, Mart 2013'ten bu yana Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir.

1.2.11. Engelli Bireylere Yönelik Koruyucu Aile Bakımı Hizmetleri

Çocuklar için koruyucu bakım hizmetleri sunulmaktadır, ancak koruyucu aile yanında yaşayan engelli çocukların sayısı çok kısıtlıdır. Mevcut durumda, kronik hastalıkları bulunan çocuklar dâhil olmak üzere, çeşitli engellilik durumlarında 127 çocuk koruyucu ailelerin yanında yaşamaktadır. Engelli bir çocuğu yanlarına alan koruyucu ailelere, çocukların ihtiyaçları için verilen mali teşvikin iki katı kadar ödeme yapılır.

1.2.12. Toplumda Bireylerin Grup Halinde Yaşadığı Evler: "Umut Evleri"

Kurumlarda kalan kişilerin bazıları, toplum içerisinde apartman dairelerine veya müstakil evlere taşınmıştır. İlk Umut Evi 2008'de açılmıştır. Eylül 2013 itibarıyla, Türkiye genelindeki Umut Evlerinin toplam sayısı 128'i bulmuştur. Yeni Umut Evleri de açılış aşamasındadır.

Çalışma Rehberi, engelli kişilerin kurumda bakıma alternatif olarak toplumda yaşama imkânlarının iyileştirilmesi konusunda ASPB'na destek sunacaktır. Bu çerçevede, iki stratejik kararın alınması gerekmektedir:

1. Hâlâ bakım kurumlarında yaşayan bireylerin, toplum yaşamına dâhil edilmesi için Umut Evleri'nin desteklenmesi;
2. Hâlâ aileleriyle yaşayan bireyleri toplum içerisinde desteklemeye yönelik hizmetler geliştirerek, onların kurumda bakıma yönelmesinin önlenmesi;

Bu Çalışma Rehberi, toplum temelli hizmetlerin Umut Evleri'nde yaşayan

engelli kişilerden başlayarak geliştirilmesine yönelik yol haritasından oluşmaktadır.

1.3. PLANLAMA VE DENETİM

1.3.1 Birey Merkezli Planlama

Birey merkezli planlama, bir kişinin yaşamının tüm yönlerinin, kişi merkeze alınarak planlanmasıdır. Sağlanan destekle birlikte, kişiler planlarını nasıl yapmak istediklerine, bu süreçte kendilerine yardım etmesini istedikleri kişilere, planlarını nasıl kaydetmek istediklerine ve planlarını gerçekleştirmek için ihtiyaç duydukları kişilere kendileri karar vermelidir. Birey merkezli planlar, kişinin yaşamında zamanla ortaya çıkan değişikliklerle birlikte düzenli olarak gözden geçirilmelidir. Birey merkezli planlama bir değerlendirme değildir. Bu sürecin temel amacı, kişinin yaşamında ve gelecek planlarında bir fark yaratmak olmalıdır.

1.3.2. Bakım Destek Çalışanları

Bu belgede, "bakım destek çalışanları" terimi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın toplum temelli hizmetlerinde görev yapan tüm bakım çalışanlarını ifade eder."Destek" kelimesine vurgu yapılması, bakım çalışanlarının görevine ilişkin anlayışta, bakımdan ziyade kişi desteğine yönelen bir değişikliği beraberinde getirir. Mevcut koşullarda, bir kişiye bakım hizmeti vermek, kişinin kendisinin tek başına yapabileceği işleri dahi onun için üstlenmek olarak algılanabilmektedir. Destek ise, kişiyi işlerini kendi başına görmesi için teşvik etmek ve yalnızca kişi talep ettiğinde yardım sunmaktır.

Engellilerin yaşamlarında seçme hakkına ve kontrol gücüne sahip olmalarına destek vermek için, engellilerin yaşamlarında önemli roller üstlenen profesyoneller ve diğer kişiler de, karar ve davranışlarında bu hususu göz önünde bulundurmalıdır.

Ek 2. Türkiye'de Toplum Temelli Bakım Hizmetleri

Türkiye'de kurumsal bakım, Avrupa Ülkeleri ve ABD ile benzer bir dönemde başlamıştır. Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi bakıma muhtaç kişiler için, Türkiye Cumhuriyeti ile yaşıt çocuk yurtları, yetimhaneler ve yaşlı bakımevleri vardır. Ancak,

engelli kişiler için özel olarak tesis edilmiş kurumlar nispeten yakın bir geçmişe dayanmaktadır. Özellikle engellilere yönelik yatılı bakım kurumu olan Saray Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi 1988'de kurulmuştur.

Bu aşamaya kadar, korunmaya muhtaç engelli kişilere yönelik bakım hizmetleri, korunmaya muhtaç çocuklara, ergenlere veya yaşlılara yönelik kurumlarda sunulmuştur.

2005 yılında, Engelliler Hakkında Kanun Türkiye'deki engelli kişilerin haklarını teminat altına alan ve onlara yönelik hizmet sunumunu düzenleyen kapsamlı bir mevzuat olarak yürürlüğe girmiştir.

Yatılı bakım ve gündüz bakım kurumları, 2006'ya kadar kamu kurumlarının yönetiminde hizmet vermiştir.

Engelliler Hakkında Kanun'un 2005 yılında yürürlüğe girmesinin ardından, 2006 yılında engellilere yönelik özel yatılı bakım merkezleri kurulmuştur. Aynı yıl, engellilere sunulan hizmetlerde önemli bir yer tutan "Evde Bakım Hizmeti" de başlatılmıştır. Bakımda toplum temelli hizmetlere dönüşümün önemli bir adımı olarak kabul edilen ilk grup evi (Umut Evleri) 2008 yılında kurulmuştur ve günümüzde, umut evlerinin sayısı artmaktadır.

Kişinin bakım ve destek hizmetlerinin merkezine yerleştirilmesi anlayışıyla birlikte, hizmetlerde değişim yaşanmıştır. Sonuç olarak, çalışanlar, sosyal bakım hizmeti görevlileri; profesyoneller ve bakım çalışanları; sağlık, eğitim, istihdam gibi işbirliği sunan diğer sektörlerin çalışanları; doğrudan bakım/destek çalışanları ve aile üyeleri ile engellilere yönelik sivil toplum kuruluşları (STK) dâhil olmak üzere, tüm tarafların kabul edeceği, ilgili hizmetleri sunacak resmi ve gayri resmi bir destek ağının kurulması ihtiyacı doğmuştur.

Kurum Bakımı Hizmetleri ile Toplum Temelli Bakım Hizmetlerinin karşılaştırması:

Kurumda Bakım Hizmetleri	Toplum Temelli Bakım Hizmetleri
<ul style="list-style-type: none">• Tüm engellilik durumlarındaki kişilere, bir arada bulunan, geniş ortamlarda çeşitli hizmetler sunar.• Kişiler, kurumda kalanların yaş, cinsiyet ve engellilik türüne göre gruplandığı kuramlara, müsaitlik durumuna bakılarak yerleştirilir.• Kişinin hangi kuruma yerleştirileceği, akrabalarının yaşadığı yere göre belirlenir, sağlık ihtiyaçları ve tedavi seçenekleri, eğitim ihtiyaçları ve örneğin, aile ilişkilerindeki değişiklikler de Kuruma kabulde rol oynayabilir Ancak bu koşullar kurumlarda kalan her kişi için temin edilemeyebilir.• Engelli kişiler, yaş aldıkça farklı kuramlara sevk etilir Kişinin yaşı, cinsiyeti ve engellilik durumu için aynı ilde uygun bir kurum yoksa kişi müsaitlik durumuna bağlı olarak	<ul style="list-style-type: none">• Tüm engellilik durumlarındaki kişilere, toplum içerisinde çeşitli hizmetler, sunar.• Kişiler, bireysel özelliklerine ve seçimlerine dayanarak toplum yaşamı ortamlarına yerleştirilir.• Nerede ve kiminle yaşayacaklarına i• Engelli kişiler, istedikleri surece topl• Hizmet süreklilik arz eder. Kişi tarafından aksi talep edilmedikçe, ev değiştirilmez. Karar verme süreci desteklenir ve geliştirilir.• Engelli kişiler, evlerinin hazırlanmasında karar verme sürecine dâhil edilir. Bireylere, evlerini kendi kişiliklerini yansıtmak ve rahatlıklarını sağlayacak şekilde dekore etmeleri için destek verilir.

<p>başka bu ildeki bir kuruma sevk edilir.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bir kişinin başka bir kuruma veya hizmet modeline şevki, yaş grubundaki değişiklik cinsiyetine, sağlık hizmeti ihtiyaçlarına ve ayrıca, kişinin veya ailesinin talebine göre gerçekleştirilir. • Kurumlardaki düzenlemelerde, kurumda kalanların bireysel ihtiyaçları, tercihler ve görüşleri göz önünde bulundurulma. • Engelli kişilerin, kurumsal ortamlara aidiyet hissetmesi güçtür. • Toplu bakım ortamlarında, bireysel ihtiyaçların göz önünde bulundurulması zordur. • Destekli kararlaralma imkânı kısıtlıdır. • Bakım planları, temel olarak ilgili turu düzeylerdeki profesyonellerin ve idareciler m değerlendirmelerine ve fikirlerine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kişiler, toplum yaşamı ortamlarına daha kolay aidiyet hissedebilir. • Toplum yaşamı ortamlarında bireysel ihtiyaçlar kolaylıkla göz önünde bulundurulur. • Karar verme sürecinin desteklenmesi için daha fazla imkân sunulur. • j) Kişiyi ve kişiyi tanıyan ve önemseyenlerle birlikte, birey merkezli bir plan geliştirilir, yürürlüğe koyulur uygulanır. • k)Engellileridestekleyen çalışanlar ve diğer kişiler, eve bir işyeri veya kendi bireysel evleri olarak değil, kişinin kendi evi olarak yaklaşır. • Bireyler, evlerinin genel sahipliğini üstlenirken bağımsız olabilmek için gerekli olan ev bakım sorumluluklarını öğrenir Örneğin, kirayı ödeme, alışveriş yapma, bakım-onarımı, vb. • m) Engellilik durumları ne olursa olsun bireylere tonlumda kendi evlerinde yaşamaları için
--	--

<p>dayalı utarak geliştirilir.</p> <ul style="list-style-type: none">• Kurumda kalan kişiler, genellikle çalışanların görev yaptığı kurumun birer parçası olarak görülür.• Kurumda kalan kişilerden, kurumlardaki günlük yaşam uygulamalarında sorumluluk üstlenmeleri beklenmez. Tüm ihtiyaçları, çalışanlarca karşılanır.• Kurumla'da yaşayan bireyim yaşama' bağımsız bir şekilde sürdürmeleri ve geleceğe yönelik planlar yapmaları için desteklenmez. Bu süreç, özellikle ağır engellilik durumu ve sağlık hizmeti ihtiyaçları bulunan bireyler için çok zordur.• Engelli çocuklar da kurumda bakım ortamlarına yerleştirilir.	<p>gerekli destekler sunulur.</p> <ul style="list-style-type: none">• Çocukların, biyolojik aileleriyle yaşamalar desteklenir; bunun mümkün olmadığı hallerde, koruyucu aileler veya aile benzer bakım ortamları tercih edilir.
--	---

1.3.3. Toplumda Bireylerin Grup Halinde Yaşadığı Evler: "Umut Evleri"

Kurumlarda kalan kişilerin bazıları, toplum içerisinde apartman dairelerine veya müstakil evlere taşınmıştır. İlk Umut Evi 2008'de açılmıştır. Eylül 2016 itibarıyla, Türkiye genelindeki Umut Evlerinin toplam sayısı 128'i bulmuştur. Yeni Umut Evleri de açılış aşamasındadır.

Çalışma Rehberi, engelli kişilerin kurumda bakıma alternatif olarak toplumda yaşama imkânlarının iyileştirilmesi konusunda ASPB'ye destek sunacaktır. Bu çerçevede, iki stratejik kararın alınması gerekmektedir:

1. Hâlâ bakım kurumlarında yaşayan bireylerin, toplum yaşamına dâhil edilmesi için Umut Evlerinin desteklenmesi;
2. Hâlâ aileleriyle yaşayan bireyleri toplum içerisinde desteklemeye yönelik hizmetler geliştirerek, onların kurumda bakıma yönelmesinin önlenmesi;

Bu Çalışma Rehberi, toplum temelli hizmetlerin Umut Evleri'nde yaşayan engelli kişilerden başlayarak geliştirilmesine yönelik yol haritasından oluşmaktadır.

Umut Evleri'nin Özellikleri

- Tercihen şehir merkezinde konumlandırılır.
- Evin uyarlanabilirliği ve erişilebilirliği, orada yaşayacak olan kişilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
- Apartman dairesinin zemini, engelli kişilerin ihtiyaçlarına ve isteklerine göre belirlenir ve gerekli güvenlik tedbirleri alınır.
- Yangın ve gaz alarmları yerleştirilir.
- Tuvalet ve banyo, engelli kişilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

- Kişilerin oda ve oda arkadaşı seçimi göz önünde bulundurulur.
- Umut Evi'nde yaşayacak kişilerin sayısı, kişilerin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre belirlenir.
- Elektronik kumandalı cihazlar, priz güvenliği dâhil olmak üzere, sağlık ve güvenlik el kitaplarına uygun şekilde kontrol edilir.
- Kişiler, ev kurallarını kendilerinin belirlemesi yönünde teşvik edilir (evde iş bölümü, misafirler, hafta sonu planlamaları, vb.).
- Kişiler, kendi odalarını ve içinde yaşadıkları evi tasarlamaya veya düzenlemeye teşvik edilir.

Umut Evleri'ne Yerleştirme

- Sosyal bakım hizmetlerine ihtiyaç duyan her yaştan engelli kişiler, Umut Evleri'ne Kabul edilir.
- Umut Evin'de yaşayacak olan kişiyle ilgili bilgiler, kişiyi yakından tanıyanlardan alınır (iletişim şekli, sevdikleri ve sevmedikleri şeyler, serbest zaman faaliyetleri, gelecekte beklenenleri, vb.).
- Seçimleri ve kontrolleri dâhilinde bulunan diğer toplum yaşamı ortamlarına geçişte, bireylere seçim hakkı ve destek sunulmalıdır.
- Yaşadıkları yerden memnun olmayan veya başka bir eve taşınmak isteyen kişilerin talepleri göz önünde bulundurulur.
- Kişilere, alışık oldukları ortamlarda yaşama imkânı sunulur.

Umut Evleri'nin İşleyişi

- Evde kalan kişilerin bireysel ihtiyaçlarını tespit etmek ve karşılamak amacıyla, çalışanlara nezaret, idare ve liderlik edecek profesyonel bir sorumlu bulunur.

- Bu sorumlu, Umut Evi'yle ilgili idari hususlar ve evde kalanların ele alınması gereken ihtiyaçları konusunda bağılı bulunduğu kurumun müdürüne rapor verir.
- Sorumlu, Umut Evi'ni evde kalanların ihtiyaçlarına bağılı olarak günde veya haftada bir düzenli olarak ziyaret eder.
- Destek alışanlarının sayısı, Umut Evinde yaşayan kişilerin özelliklerine ve koşullarına göre belirlenir.
- Umut Evi'ne taşınan kişiler için, profesyoneller ve destek çalışanlarıyla birlikte birey merkezli bakım planı hazırlanır.
- Her eve, planın uygulanmasını temin edecek bir birey merkezli kolaylaştırıcı atanır.
- Bir sağlık alışanı, Umut Evi'nden sorumlu olur.
- Umut Evi'ne taşınan kişiler için bir sağlık bilgi kartı hazırlanır (bir ek hazırlanabilir). Bir sağlık çalışanı, bu belgeyi kişiyle ve kişiyi yakından tanıyanlarla birlikte hazırlar.
- Ziyaret kuralları, Umut Evi'nde yaşayan kişilerin isteklerine göre belirlenir.
- Acil durum kuralları, Umut Evi'nde yaşayan kişilerle birlikte belirlenir.
- Kişiler, kendi kararlarını ve seçimlerini belirlemeleri yönünde teşvik edilir.

İlgili Sektörlerle İşbirliği

- Engelli kişilerin topluma dâhil edilmesi için imknlar yaratılır.
- İlgili belediyeler, STK'lar ve toplum liderleri (bir bölgede iyi tanınan ve insanlar üzerinde etki sahibi olan kişiler) ile ilişki kurulması için çaba gösterilir. Örneğin, engellilere yönelik ASPB toplum

merkezi, belediyeler, Milli Eğitim Bakanlığı'nın Halk Eğitim Merkezleri, özel sektöre ait özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ve STK'lar tarafından düzenlenen etkinlikler ve kurslar vb. ile iletişim kurmaktadır.

- Umut Evi'nin çevresindeki ilgili kamusal, özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirlikleri kurulur.
- Engelli kişilerin topluma dâhil edilmesi için gerekli tedbirler alınır.
- Sağlık hizmeti tesislerinde, Sağlık Bakanlığı tarafından yayımlanan genelgelerin sağladığı olumlu destekten yararlanılır;
- Kişilerin zorunlu eğitimden yararlanmaları için gerekli başvurular zamanında yapılır. Kişiler için, bireyselleştirilmiş bireysel eğitim planları eğitim kurumlarındaki kişilerle birlikte hazırlanır, uygulanır ve izlenir.
- Engellilere iş bulmak amacıyla, İŞKUR (Türkiye İş Kurumu) İl Müdürlükleri ile temasa geçilir. İŞKUR il Müdürlükleri, engelli kişilerin becerilerini ve kabiliyetlerini keşfetmelerine yardımcı olur. Bölgede istihdam fırsatları arar, işverenlerle birlikte çalışarak, kişilerin işi öğrenmesi, işe alışması ve uyum sağlaması için çaba gösterir. Kişilerin, işverenleri ve çalışma arkadaşları ile iyi ilişkiler geliştirmesine destek olur.

Umut Evleri Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmeliği çalışmalarını Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmaktadır bu süreçte mevcut Umut evleri Çocuk Evleri Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik çerçevesinde çalışmalarını yürütülmektedir.

Otizimli Bireylerin Kabulü ve Ayrılış Esasları

Otizimli bireylerin kabulü Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmadan önce 03.09.2010 tarihli 27691 sayılı yönetmeliği olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Özürlülerin Bakımı, Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik'e göre kabulü ve ayrılışı yapılmaktadır.

Kuruluşa kabulü yapılan otizimli birey belli bir süre izlendikten sonra kuruluş personellerinden oluşan Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu kararıyla Umut Evleri'ne alınmaktadır.

1.3.4. Bakım Rehabilitasyon Merkezi Grup sorumlusu görevleri

İşin Tanımı Ve Sorumluluklar:

- 1-Grubunda bulunan kişilerin sosyal ve kültürel gelişmelerine yönelik rehberlik yapar.
- 2-Günlük yaşam planına göre hareket eder.
- 3-Grubunda bulunan kişilerin öz bakım becerilerini takip eder.
- 4-Grubunda bulunan kişilerin iyi alışkanlık edinmelerine yardımcı olur.
- 5-Grubunda bulunan kişilerin harçlık ve istihkaklarını usulüne uygun olarak dağıtır.
- 6-Derslerinde grubunda bulunan kişilere yardımcı olur.
- 7-Grubunda bulunan kişilere yetenek ve kabiliyetleri doğrultusunda yönlendirme yapar.
- 8-Grubunda bulunan kişilerin aile bağlarının kuvvetlenmesine yönelik faaliyetler yapar.

9-Grubunda bulunan kişilerin günlük yaşamla ilgili sosyalleşmelerini sağlar.

10-Reşit olarak kuruluştan ayrılan her genci kuruluşla ilişkisi kesildiği tarih itibariyle bir yıl süre ile izler ve rehberlik eder. Bir yılın sonunda izleme ve değerlendirmeye gerek görülen gençleri SHRM izleme ve değerlendirme masasına bildirir.

11-Grubunda bulunan kişilerle ilgili duygu ve davranış bozukluklarında yapılacak mesleki çalışmalar için talepte bulunur.

12-Müdür tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir.

1.3.5 Çocuk Evleri Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Çocuk evi sorumlusu (Umut Evi Sorumlusu)

Çocuk evi sorumlusu, evde verilecek hizmetin sunulmasından sorumludur ve aşağıda belirtilen görevleri yerine getirir:

- a) Çocuk evinin harcama ve ödemelerine ilişkin görevleri yerine getirmek,
- b) Koordinasyon merkezi tarafından çocuk evine kabul edilen çocuğun uyumu için, gerekli bakım ve yetiştirme ile ilgili mesleki çalışmaları koordinasyon merkezi ile koordineli olarak yapmak,
- c) Çocuk evinde bakılan çocukların, ana ve baba veya yakınlarından kimlere ne kadar süre ile izinli verilebileceği konusunda koordinasyon merkezi ile koordineli olarak çalışmak,
- ç) Yakınları ile görüşmeleri gereken çocukların koordinasyon merkezi tarafından belirlenecek mekânda aile ve akrabaları ile görüşmelerini sağlamak, sonuçlarını takip etmek,
- d) Ziyaretçisi gelmeyen çocukları koordinasyon merkezine bildirerek çocuk hakkında uygun kararlar alınmasına katkıda bulunmak,
- e) Çocukların okul ve eğitim durumlarıyla ilgili kayıtları düzenleyerek koordinasyon merkezine bildirmek, okul-çocuk evi işbirliğini sağlamak,

- f) Koordinasyon merkezinin kararları doğrultusunda organize edilen, toplumsal sorumluluk çerçevesinde, halkın gönüllü katkı ve katılımını sağlayıcı etkinliklerin uygulanmasında, koordinasyon merkezi ile koordineli olarak çalışmak ve sonuçlarını aylık raporlar halinde koordinasyon merkezine bildirmek,
- g) Koordinasyon merkezi tarafından çocukların psikolojik, sosyal ve bedensel gelişimlerinin sağlanması amacıyla sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenmesi yönünde alınan kararların çocuk evinde uygulanmasını sağlamak,
- ğ) Çocuklarla ilgili yapılan mesleki çalışmalarını kayıt altına almak,
- h) Çocuk evinden ayrılacak çocuğun, yeni yaşantısına hazırlanması, toplum içinde izlenmesi konusunda gerekli çalışmaları yürüten meslek elemanlarına destek vermek,
- ı) Her bir çocuk için yaş, özür, eğitim, ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak günlük yaşam planları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,
- i) Çocukların topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerinin sağlanması amacıyla psikolojik ve sosyal gelişimlerini sürekli olarak izlemek, koordinasyon merkezinin kararları doğrultusunda sorunlarının çözümüne yardımcı olmak amacıyla ilgili meslek elemanlarıyla işbirliği halinde çalışmak,
- j) Çocukların sağlıklı gelişimlerinin sağlanması amacıyla temizlik, düzen, giyim, yeme, oyun ve benzeri konularda olumlu alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak,
- k) Çocukların hizmete katılımlarını sağlamak amacıyla ev içi sorumluluklar vermek,
- l) Sorumlusu olduğu çocuk evlerinin idaresi ve dönem içindeki etkinlikleri her ay gözden geçirmek, çocukların eğitim, sağlık, ulaşım gibi sorunlarını koordinasyon merkezine iletmek, alınan kararları uygulamak,
- m) Çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun eğitim araçları ve malzemeleri temin etmek,

- n) Çocukların, giyim-kuşam, kırtasiye gibi gereksinimlerini zamanında belirlemek ve karşılanması amacıyla gerekli iş ve işlemleri gerçekleştirmek,
- o) Çocukların günlük takibini yaparak koordinasyon merkezine bilgi vermek,
- ö) Personelin günlük çalışma programlarını, çalışma saatlerini, nöbet çizelgelerini düzenlemek, onaylanmak üzere koordinasyon merkezinin görüşüne sunmak,
- p) Hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesine katkıda bulunmak ve uygulanmasını sağlamak, sonuçlarını koordinasyon merkezine bildirmek,
- r) Genel Müdürlükçe istenen bilgilerin ve işleyişe ilişkin üç ayda bir hazırlanacak raporların zamanında eksiksiz gönderilmesi amacıyla koordinasyon merkezine sunmak,
- s) Acil vakalarda ilgili tabip veya hastane ile iletişim kurmak,
- ş) İl müdürlüğünce verilen diğer görevleri yerine getirmek.

1.3.6. Umut Evlerinin Denetimi

Umut evlerinin denetimini Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Denetim Hizmetleri Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Denetim işlemlerinde Umut Evleri Bakım Rehabilitasyon Merkezleri bünyesinde Ek Ünite olarak açıldığı için aşağıda Denetim Hizmetleri Başkanlığının Denetim rehberinden Engelli Bakım, Rehabilitasyon Ve Aile Danışma Merkezlerinin Denetiminde Bakılacak Hususlar bölümü belirtilmiştir.

1.3.7. Umut Evi Hizmetinin Değerlendirilmesi

İlk Umut Evi 2008 yılında SHÇEK tarafından İzmir’de açılmış ve sayıları 2016 Mayıs tarihi itibarıyla Türkiye genelinde 113 ulaşmıştır. Otizmli bireylere hizmet veren 2 Umut Evi İBRADM’e bağlı olarak hizmet vermektedir.

Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılından itibaren her yıl Umud Evi sorumlularına yönelik eğitimler gerçekleştirilmekte, gelişmeler, hizmetin olumlu tarafları, karşılaşılan öneriler ve problemler değerlendirilerek mevzuat ve uygulama, uygulayıcılar ile beraber geliştirilmektedir. Buna göre kuruluş bakımından Umud Evleri'ne yerleştirilen otizmli çocuklarımızda uygulayıcıların tespit ettiği davranış değişiklikleri aşağıda belirtilmektedir.

- Yaşadıkları eve kısa zamanda alışmakta ve yaşam ortamları ile özdeşleşmekte,
- Otizmli bireylerin 18+ yaş grubunun bu süreçte kuruluş bakımına nazaran daha başarılı ve uyumlu gözlemlenmekte,
- Evlerde görevli personeli anne babaları gibi benimsemekte,
- Öz bakım becerilerinin geliştiği görülmekte.
- Birbirleri ile paylaşımları artmakta sosyalleşme süreci başlamakta, arkadaş ilişkilerinde agresif tutumların yerine daha kabul edilebilir davranışlar geliştirmekte, arkadaş iletişimleri verimli hale geldiği görülmekte.
- Yaşlarınca yemeklerin ve yemek masasının kurulmasında ve kaldırılmasında yardım etmekte,
- Ev için yapılan alışverişlere katılımlarıyla para materyal kullanımını öğrenmekte, ihtiyaçlarını giderebilmekte.
- Komşuluk ilişkilerinde olumlu gelişmeler yaşanmakta, komşuları ile diyalog kurarak toplum içinde yaşam kurallarına (otizmli bireyler tarafından mübarek gün ve gecelerde komşulara helva ve aşure dağıtılması) uymaya başladıkları gözlemlenmekte,
- Ev sisteminde kuruluş bakımına göre birebir ilişkilerin daha iç içe yaşanması ile otizmli bireylerin arkadaşlarına karşı kontrol mekanizmalarının daha fazla olmasından ötürü negatif davranışlara daha az yönelim olmakta,
- Kuruluşa göre ev yaşamında otizmli bireylere anne modeli daha etkili olmakta ve ev ortamında otizmli bireyler için gözlemler, iletişim ve etkileşimde artış olmakta,
- Bunlara ek olarak, umud evlerinde bakım, kuruluş bakımına göre daha az maliyet gerekmektedir. 2016 yılı verilerine bakılırsa Umud Evi'nde bulunan otizmli bir

bireyin aylık masrafı yaklaşık 1900 TL olmasına karşın kuruluş bakımında masraf bir birey için yaklaşık 3850 TL'dir.

Umut Evleri yönetmeliğinin henüz hazırlanmamış olması sebebiyle halen çocuk evleri ve bakım rehabilitasyon merkezi yönetmeliği ile yürütülüyor olması birçok aksaklığa ve karışıklığa sebep olmaktadır. Bir an önce yönetmeliğin çıkarılarak Umut Evleri'nde meydana gelen veya gelebilecek olan sorunların önlenmesi sağlanmalıdır.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi engellilerin öncelikle geçici kuruluş bakımına alınması, engelli bireylerin kendi öz ailesinde bakılması veya aile odaklı sosyal hizmet modellerinden yararlandırılması daha doğru olarak kabul edilmektedir. Cumhuriyet'in ilanı ile beraber kurumsallaşan koruma sistemi, 1990'ların sonuna kadar engellilerin ranza sistemli kuruluş bakım sistemlerinde bakım ve koruma altına alındığı görülmektedir.

Umut Evleri'nde engelli ve otizmli bireylerin sağlıklı gelişiminde ve olumlu davranış sergilemesi bu evlerin açılmasının önünü açmış ve Umut Evleri'nin sayısını arttırmıştır.

2008 yılında açılan ilk Umut Evi'nde engelli bireylerden alınan olumlu sonuçlar nedeniyle 2014 senesinde bu modelin yaygınlaştırılması yönetimden kabul görmüştür. Sayıları gün geçtikçe artan ve tüm ülkede faaliyet halinde olan 128 Umut Evindeki uygulayıcılar kuruluş bakımıyla karşılaştırıldığında Umut Evlerinin engelli bireylerin sağlıklı fertler olarak yetiştirilmesinde ülkemizde en ideal kurum bakım hizmeti olduğunu göstermektedir. Bununla beraber aile her zaman en üst sırada olarak otizmli bireylerin kuruluş bakımına yerleştirilmeden aile merkezli hizmetlerden fayda sağlaması, Umut Evleri'ndeki otizmli bireylerin ise toplum ile birlikte yetiştirilmesi, korunması, ailenin koşullarının düzelmesi durumunda otizmli bireylerin yeniden öz ailesi yanına dönmesinin sağlanması ya da diğer aile merkezli hizmetlerden faydalandırılması hedeflenmektedir.

Nihai hedef otizmli bireylerin yeni hizmet modeli olan Umut Evleri'nde sosyalleşmeleri sağlanarak aileye döndürülmesi ve topluma faydalı bireyler olarak kazandırılmasıdır. Yani bu proje ile Umut Evi'nde sosyal hayata, iş ve meslek hayatına uyumu sağlanan özürli bireylerin kendi kendilerine yetebilmelerini müteakiben bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaştırıldığına kanaat getirilen özürli bireylerin bağımsız olarak yaşamlarını sürdürecekleri "Bağımsız Yaşam Evleri"nin uygulamaya geçirilmesi, bu projenin devamı niteliğinde nihai olarak hedeflenmektedir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Yönetim Kurulunun 13.04.2011 tarih ve 9/14 sayılı karar no ile “Otizmli Bireylerin Sosyalleşmesi için Yeni Yaşam Modeli Umut Evi” konulu yüksek lisans tezine İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Umut Evleri’nde araştırma kapsamında planlanan çalışmaların yapılabilmesi için gerekli izin alınarak çalışmalara başlanmıştır.

2.1 Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı; Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapsamında hizmet veren Umut Evleri’nin verimliliği ve bu evlerde kalan otizmli bireylerin sosyalleşmesinin yanı sıra Umut Evleri hizmetinde görev yapan personel ve bu evlerde kalan ve kuruluş bakımında korunma ve bakım altında bulunan otizmli bireylerin ailelerinin görüşlerinin alınarak ve otizmli bireyler ile ilgili düzenlenen kayıtlarından yararlanılarak değerlendirilmesi ve bilgi noksanlığının tamamlanarak hizmetin geliştirilmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda;

Personele Yönelik

- İstanbul’da İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Umut Evi’nde görevli personelin sosyal, kişisel, eğitim özellikleri nelerdir?
- İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Umut Evi’nde görevli personelin mesleklerinin çeşitliliği ile ASPB ve korunma ihtiyacı olan otizmli fertler alanındaki çalışma tecrübeleri nelerdir?
- İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Umut Evi’nde görevli personelin özellikleri, göreve başlangıcı ve hizmetlerine ilişkin belirlenmiş ölçüt ve uygunluklar bulunmakta mıdır?
- İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Umut Evi’nde görevli görevli personellerin Umut Evi’nde daha güzel hizmet verilebilmesi için Umut Evlerinde kaç otizmli birey barınması gerekir, grup sorumlusunun kaç evden sorumlu olması gerekir konularındaki düşünceleri nelerdir?
- Personellerin Umut Evi hizmetinde çalışmak için istekli olmalarının nedenleri nelerdir?

- Umut Evi personelleri umut evleri hizmetinde görev yapmadan önceki hizmete ilişkin bilgilendirilmiş midir?
- Umut Evi personelleri hizmet içi eğitimlerle desteklenmekte midir?
- Personel eğitimleri personellerin yeterlilik sahip olmalarında etkili midir?
- Personel Umut Evleri projesinde çalışmaktan mutlu mudur?
- Personellerin, otizmli bireylerin sosyalleşmelerinin sağlanabilmesi için Umut Evinden farklı bir model nedir?
- Personellerin çalışma hayatına ilişkin olumlu-olumsuz buldukları konular nelerdir?
- Personellerin Umut Evi hizmetini yerine getirirken karşılaştıkları zorluklar nelerdir?
- Personellerin Umut Evi hizmetinin güçlü taraflarına ilişkin görüşleri nedir?
- Personellerin Umut Evi hizmetinin riskli yanlarına ilişkin görüşleri nedir?
- Personellerin Umut Evlerinin geliştirilmesi görüş ve tavsiyeleri nelerdir?
- Personellerin Umut Evlerinde çalışan taşra ve merkez teşkilatı personellerinden beledikleri nedir?

Otizimli Bireylerin Ailelerine ve Otizmli Bireylere Yönelik

- Otizmli bireylerin ailelerinin, Umut Evi kurum bakımı hizmetleri ve ailede yaşamaya ilişkin düşünceleri nelerdir?
- Otizmli bireylerin ailelerinin Umut Evi ve personele ilişkin düşünceleri nelerdir?
- Otizmli bireylerin ailelerinin otizmli bireylerin hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri nelerdir?

- Otizimli bireylerin ailelerin kültürel bilgileri nelerdir?
- Otizimli bireylerin aile yapıları ve yaşam tarzları nedir?
- Otizimli bireylerin koruma sürecine girişı, kuruluş bakımına alınmadan önceki özellikleri biliniyor mu?
- Otizimli bireyler Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce hangi hizmet modellerinden yararlandırılmıştır?
- Otizimli bireylerin Umut Evi'ne getirilmeden diğer hizmet modellerinden yararlanmış mıdır?
- Otizimli bireylerin Umut Evi'ne yerleştirmeden önceki davranış özellikleri ve Umut Evine yerleştirilme amacı nedir?
- Otizimli bireylerin Umut Evine yerleşmeden önceki özellikleriyle Umut Evindeki özellikleri arasındaki değişiklik var mıdır?
- Umut Evinin Otizimli bireylerin ruhsal ve sosyal gelişimlerine katkısı nedir?
- Umut Evinde Otizimli bireylerin gözlemlenen özellikleri ve Umut Evine yerleştikten sonraki uyum problemleri nelerdir?
- Umut Evinde kalan otizimli bireylerin uyum çabuk aşması için yapılan çalışmalar nedir?
- Umut Evinin otizimli bireylerin okuldaki eğitime etkisi nedir?
- Otizimli bireylerin aileleriyle görüşmesi Umut Evine uyumuna katkısı nedir?

Sorularına yanıt aranmıştır.

2.2 Araştırmanın Önemi

Türkiye’de engelli çatısı altında otizmli bireylerin sosyalleşmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın hizmet modellerinden bir yenisini olan umut evini ilk olarak 2008’de açmıştır. 2012 yılından itibaren Türkiye genelinde yaygınlaşmaya başlamış ve sayıları hızla artmıştır. 2016 yılı itibariyle Umud Evleri’nin toplam sayısı 128’i bulmuştur. Yeni Umud Evleri de açılış aşamasındadır. Bu yeni hizmet modeli ile korunmaya muhtaç engelli ve otizmli bireylerin kapasitesi yüksek kuruluşlar olan bakım rehabilitasyon merkezleri ve engelsiz yaşam merkezlerinin yerine 5 ila 6 kişilik Umud Evleri’nde toplumla beraber iç içe yaşamaktadırlar. Otizmli bireyler Umud Evlerinde verilen bu hizmetten olumlu bir şekilde etkilenmişlerdir?

Her geçen gün artmakta olan engellilerin, otizmli bireylere yönelik yatılı yeni bir hizmet modeli olarak kabul gören Umud Evleri hizmetinin verimliliği hakkında henüz bilimsel değerlendirme bulunmamaktadır. Araştırma, bu alandaki bilgi eksikliğinin tamamlanmasını hedeflemektedir. Ayrıca elde edilecek bilgilerin sistemdeki aksaklıkların tespit edilmesi hakkında ve hizmetin daha etkili bir şekilde yerine getirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.3 Araştırmanın Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte var olan ya da varlığı halen devam eden ve bu şekliyle betimleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan ne varsa onun koşulları çerçevesinde hiç değiştirmeden tanımlamaya çalışır. Bu araştırmada genel tarama modeli kullanılarak soru cümleleriyle örnek ya da örneklem üzerinde bir yargıya varmak için tarama yapılmıştır.

2.4 Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü kapsamında İstanbul İl Müdürlüğüne bağlı İstanbul Bakım Rehabilitasyon Merkezi Müdürlüğüne bağlı Umud Evleri’nde gerçekleştirilmiştir.

Umut Evleri: Her ilde Bakım Rehabilitasyon Merkezleri ve Engelsiz Yaşam Merkezlerine bağlı olarak uygun bölgelerde, okullara ve hastanelere yakın apartman dairesi veya müstakil dairelerde 4-6 engelli veya otizimli bireyin evde beraber yaşadığı farklı bir yaşam modelidir.

2.5 Tez alışmasının Evreni ve rneklemi

Araştırmanın evrenini; Türkiye’de ve İstanbul’da ilk olan bakıma muhtaç otizimli bireylere hizmet veren Umut Evleri’nde korunma ve bakım altında bulunan otizimli bireylerin aileleri, Umut Evleri ve İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde görevli personelinden oluşturmaktadır.

İstanbul’da faaliyette olan 2 Umut Evi’nde fiilen bakılan 8 otizimli birey ve İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde fiilen bakılan 48 engelli ve otizimli birey, Umut Evleri’nde görevli 12 bakım elemanı, İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde 43 bakım elemanı ve 2 Umut Evi sorumlusu İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde 4 grup sorumlusu İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinde 16 personelden oluşmaktadır. Bütüncül bir değerlendirme yapmak amacıyla personel ve engelli ve otizimli bireylerin ailelerinin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir. Gönüllülük esasına uygun olarak 34 personel anket formunu yanıtlamıştır. Otizimli bireylerin ailelerinin için düzenlenen anket formu 35 bireyin tamamına uygulanmıştır. Ayrıca Umut Evleri’nde ve bakım rehabilitasyon merkezinde korunma ve bakım altında bulunan 43 engelli otizimli bireylerin tamamının dosyaları incelenerek otizimli bireylere ilişkin veriler toplanmıştır. Bu nedenle evrenin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir.

2.6 Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırmada, otizimli bireylerin bilgileri, kişisel yapıları, özür durumu, eğitim seviyesi, ailenin yapısı, korunma tedbir süreci, yararlanmışsa yararlandığı hizmet çeşidi, kuruluş bakımı, umut evi süresince aile ilişkilerini kıyaslamak amacıyla araştırmacının

geliştirdiği kodlama ile Umut Evine ilişkin personellerin, otizimli bireylerin ailelerinin görüşlerini almak için anketler kullanılmıştır. Bahsedilen formların oluşturulması boyunca mesleki bilgiler ile İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezinin kayıtlarından faydalanılmıştır.

Personele ve otizimli bireylerin ailelerine sorulmak üzere anket formları hazırlanmıştır. Otizimli Bireyin Aileleri İçin Anket Formu: Otizimli bireylere ve otizimli bireylerin ailelerine ilişkin sosyal ve kişisel zellikler, Umut Evi için hazırlana geleceğe dönük hedefler, otizimli bireylerin ailelerinin çocuklarından neler bekledikleri gibi sorulardan oluşmaktadır.

Personel Anketi: Sosyal ve kültürel özellikler, engelliler alanındaki iş deneyimi, Umut Evi hakkındaki düşündükleri, yaşadıkları, nerileri, gördüğü aksaklıklar gibi sorulardan oluşmaktadır.

2.7 Verilerin Toplanması

Araştırmacının otizimli bireylerin ailelerine ve personeline uyguladığı anket formları ile otizimli bireylerin kişisel verilerinin toplandığı dosyaların taranması ile toplanmıştır. Otizimli bireylerin ruhsal yapıları, engel durumu, zekaları vb. kişilik özelliklerine ilişkin veriler otizimli bireylerin kişisel dosyasındaki bilgiler, engelli alanında çalışan melek elemanları tarafından düzenlenen raporların incelenmesiyle oluşturulmuştur.

2.8 Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmadaki bulgular bilgisayara SPSS programı ile aktarılarak verilerin denetimi yapılmış, yanlış veriler düzeltilmiş, eksik olanlar tamamlanmıştır. Bulguların işlenmesi değerlendirilmesi sonucunda yorumlanarak sonuca varılmıştır.

2.9 Araştırmanın Etiği

Araştırmaya katılan personel ve otizmli bireylerin ailelerinin araştırma süreci açıklanarak sözlü onamları alınmıştır. Araştırmaya katılan tüm personel ve otizmli bireylerin ailelerine araştırmanın amacı, süresi, süreci anlayabilecekleri nitelikte açıklanarak “*aydınlatılmış onam*” ilkesi, istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları belirtilerek “*özerklik*” ilkesi, kişisel bilgilerinin mutlaka korunacağı vurgulanarak “*gizlilik ve gizliliğin korunması*” ilkesi yerine getirilmiştir.

2. 10 Takvim

Araştırma süreci aşağıdaki takvim kapsamında gerçekleştirilmiştir:

- Literatür taraması, konu seçimi ve konunun sınırlarının belirlenmesi: 3 ay (1 Ocak-31 Mart 2016)
- Sunulacak tez verilerinin toplanması: 5 Ay(Nisan-Ağustos 2016)
- Tez verilerinin değerlendirilmesi: 2 Ay(Eylül-Ekim 2016)
- Araştırma rapor hazırlıkları: 2 Ay(Kasım-Aralık 2016)
- Önerilen tezin hazırlanması, tezin teslimi ve kabul edilmesi: 2 ay (Ocak-Şubat 2017)

3. BULGULAR

Bu bölümde Umud Evi hizmetine ilişkin personele ve otizmli bireylerin ailelerine yönelik anket soruları ile otizmli bireylerin kişisel dosyalarının taranması sonucunda elde edilen veriler yer almaktadır.

3.1. PERSONELE İLİŞKİN BULGULAR

3.1.1. Personel Anketi Bulguları

Personele yönelik yapılan anket ile Umud Evi hizmeti alanında görev yapan ve anketi cevaplayan personelin sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durumu, çocuk sayısı, eğitim durumu, mesleği v.b.), korunmaya muhtaç otizmli birey alanında çalışma tecrübesi, otizmli birey koruma sistemi, Umud Evi hizmetine yönelik değerlendirmeleri, yaşadıkları sorunları, beklentileri gibi bilgiler elde edilmiştir. Aşağıdaki tablolarda söz konusu bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3.1. Araştırmada incelenen umud evlerinde çalışan personelin kişisel özellikleri.

Personelin Cinsiyete Göre Dağılımı	Sayı	Yüzde (%)
Kadın	18	52,9
Erkek	16	47,1
Toplam	34	100,0
Yaş	Sayı	Yüzde (%)
20-29	3	8,8
30-39	16	47,1
40-49	9	26,5
50+	6	17,6
Toplam	34	100,0
Medeni Durum	Sayı	Yüzde (%)
Evli	30	88,2
Bekar	4	11,8
Toplam	34	100,0

Sahip Olduğu Çocuk Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
0	3	8,8
1	6	17,6
2	12	35,3
3	10	29,4
4	1	2,9
5	1	2,9
7	1	2,9
Toplam	34	100,0
Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)
İlköğretim	8	23,5
Ortaokul	12	35,3
Lise	10	29,4
Yüksekokul	2	5,9
Lisans	2	5,9
Toplam	34	100,0

Tablo 3.1'de araştırma kapsamında incelenen Umut Evleri hizmetinde görev alan personele ilişkin sosyo-demografik bilgiler yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi cinsiyet dağılımı açısından araştırmaya katılan personelin 18'i (%52,9) kadın ve 16'sı (%47,1) erkeklerden oluşmakta, 3'ü (%8,8) 20-29 yaş grubunda, 16'sı (%47,1) 30-39 yaş grubunda, 9'u (%26,5) 40-49 yaş grubunda, 6'sı da (%17,6) 50 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Personelin 4'ünün (%11,8) bekâr, 30'unun (%88,2) evli olduğu, 3'ünün (%8,8) çocuğa sahip olmadığı, 6'sının (%17,6) 1, 12'sinin (%35,3) 2, 10'unun (%29,4) 3, 1'inin (%2,9) 4, 1'inin (%2,9) 5, 1'inin ise (%2,9) 7 çocuğa sahip olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan personelin eğitim durumlarına baktığımızda; 8'i (%23,5) ilköğretim, 12'si (%35,3) ortaokul, 10'u (%29,4) lise, 2'si (%5,9) yüksekokul, 2'si (%5,9) lisans mezunudur.

Tablo 3.2. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı personellerin bakıma muhtaç otizmli birey alanındaki çalışma tecrübesi.

Personelin Mesleki Dağılımı	Sayı	Yüzde (%)
Bakım Elemanı	31	91,2
Öğretmen	1	2,9
Diğer Personel	2	5,9
Toplam	34	100,0
ASPB'de Çalışma süresi (Yıl)	Sayı	Yüzde (%)
0-2	17	50,0
3-5	15	44,1
6-9	2	5,9
Toplam	34	100,0
ASPB'de Çalıştığı Kuruluşlar	Sayı	Yüzde (%)
Huzurevi/Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	1	2,9
Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	33	97,1
Toplam	34	100,0
Çalıştığı Diğer Kurumlar	Sayı	Yüzde (%)
Anaokul/kreş	1	2,9
Özel eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi	1	2,9
Özel sektör diğer işler	6	17,6
Kendi işi	1	2,9
Çocuk Yuvası	1	2,9
Daha önce başka kurumda çalışmamış	24	70,6
Toplam	34	100,0

Tablo 3.2’de araştırma kapsamındaki personelin mesleki dağılımı ile korunmaya muhtaç çocuk alanındaki çalışma tecrübelerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre personelin; 31’inin (%91,2) bakım elemanı, 1’inin (%2,9) öğretmen, 2’sinin (%5,9) diğer personel olduğu, ASPB merkez ve taşra teşkilatındaki toplam çalışma süresi incelendiğinde; 17’sinin (%50,0) 0-2 yıl arası, 15’inin (%44,1) 3-5 yıl arası, 2’sinin (%5,9) 6-9 yıl arası çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personelin ASPB merkez ve taşra teşkilatında çalıştığı kuruluşlar incelendiğinde; 1’inin (%2,9) huzurevi/bakım rehabilitasyon merkezinde, 33’ünün (%97,1) engelli bakım rehabilitasyon merkezinde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personelin ASPB'den önceki çalıştığı diğer kurum ve kuruluşlar incelendiğinde; 1'inin (%2,9) anaokul/kreşte, 1'inin (%2,9) özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde, 6'sının (%17,6) özel sektörde, 1'inin (%2,9) kendi işinde, 1'inin (%2,9) çocuk yuvasında, 24'ünün (%70,6) ise daha önce başka bir kurum ve kuruluşta çalışmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3. Umut Evlerinde Çalışacak personelin sahip olması gereken özellikleri ve

Umut Evlerine yönelik düşünceleri.

Personelin Sahip Olması Gereken Özelliklere İlişkin Kriter ve Standart Var mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	25	73,5
Hayır	9	26,5
Toplam	34	100,0
Personelin Göreve Başlama Hususuna İlişkin Kriter ve Standart Var mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	25	73,5
Hayır	9	26,5
Toplam	34	100,0
Personelin Hizmet Sunumuna İlişkin Kriter ve Standart Var mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	25	73,5
Hayır	9	26,5
Toplam	34	100,0

Tablo 3.3'te araştırma kapsamındaki Umut Evi personelinin sahip olması gereken özellikler, göreve başlama ve hizmet sunumuna ilişkin kriterler ve standartlara dair düşünceleri yer almaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) görev alacak personelin sahip olması gereken özelliklere ilişkin kriterler ve standartların belirlenmiş olduğunu, 9'unun (%26,5) ise bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) personelin göreve alınma, başlama hususuna ilişkin kriterler ve standartların var olduğunu, 9'unun (%26,5) bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin

25'inin (%73,5) personelin hizmet sunumuna ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar olduğunu, 9'unun (%26,5) ise olmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 3.3. Personelin görev dağılımı ile sorumluluğundaki ev-otizmlili birey sayısı ve hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için olması gereken ev-otizmlili birey sayısı sayısına ilişkin düşünceleri.

Personelin Görev Dağılımı	Sayı	Yüzde (%)
Koordinasyon Merkezi Personeli	1	2,9
Umut Evi sorumlusu	1	2,9
Bakım elemanı	32	94,1
Toplam	34	100,0
Personelin Görevli Olduğu Umut Evi Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
1	30	88,2
2	4	11,8
Toplam	34	100,0
Personelin Sorumlu Olduğu Otizmlili Birey Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
3	6	17,6
4	4	11,8
5	1	2,9
6	5	14,7
8	1	2,9
10	4	11,8
12	13	38,2
Toplam	34	100,0
Personelin Sorumlu Olmayı Uygun Bulduğu Umut Evi Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
1	26	76,5
2	8	23,5
Toplam	34	100,0
Personelin Hizmet Açısından Sorumlu Olmayı Uygun Bulduğu Otizmlili Birey Sayısı	Sayı	Yüzde (%)

2	15	44,1
3	7	20,6
4	6	17,6
5	2	5,9
6	1	2,9
8	2	5,9
12	1	2,9
Toplam	34	100,0

Tablo 3.4'te araştırma kapsamındaki personelin görev dağılımı ile sorumluluğundaki ev-otizmlili birey sayısı ve hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için olması gereken ev-otizmlili birey sayısına ilişkin düşünceleri yer almaktadır. Buna göre; personelin 2'sinin (%2,9) koordinasyon merkezi personeli, 1'inin (%2,9) Umut Evi sorumlusu, 32'sinin (94,1) bakım elemanı olarak Umut Evleri'nde görev yaptığı anlaşılmaktadır.

Personelin 30'unun (%88,2) 1, 4'ünün (%11,8) 2 Umut Evi'nden sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, 6'sının (%17,6) 3 çocuktan, 4'ünün (%11,8) 4 çocuktan, 1'inin (%2,9) 5 çocuktan, 5'inin (%14,7) 6 çocuktan, 1'inin (%2,9) 8 çocuktan, 4'ünün (%11,8) 10 çocuktan, 13'ünün (%38,2) 12 çocuktan sorumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Personelin hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için 26'sının (%76,5) 1, 8'inin (%23,5) 2 Umut Evi'nden sorumlu olunması gerektiğini, hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için 15'inin (%44,1) 2 çocuktan, 7'sinin (%20,6) 3 çocuktan, 6'sının (%17,6) 4 çocuktan, 2'sinin (%5,9) 5 çocuktan, 1'inin (%2,9) 6 çocuktan, 2'sinin (%5,9) 8 çocuktan, 1'inin (%2,9) 12 çocuktan sorumlu olunması gerektiğini düşündüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 3.5. Personelin umut evinde çalışma isteğinin nedeni, hizmet hakkında bilgi sahibi olma bilgilendirilme durumu.

Personel Umut Evleri'nde çalışmayı isteme nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Otizmlili birey sevgisi ve otizmlili bireylere faydalı olma isteği	9	26,5
Mesleği ile ilgili bir alan	1	2,9
Bilgi yok	15	44,1
	4	11,8

Güvenli çalışma ortamı ve iyi çalışma saatleri	5	14,7
Rastlantı	34	100,0
Toplam		
Personel Umut Evi hizmeti hakkında nasıl bilgi sahibi oldu?	Sayı	Yüzde (%)
İl Müdürlüğünce bilgi verildi	5	14,7
Kuruluş personeli, kuruluştaki bilgi sahibi oldu	6	17,6
Arkadaş, yakın çevre aracılığıyla öğrendi	1	2,9
Kişisel araştırma ile bilgi sahibi oldu	2	5,9
Kursta öğrendi	3	8,8
Göreve başladıktan sonra yaşayarak öğrendi	17	50,0
Toplam	34	100,0
Umut Evi'nde göreve başlamadan önce görüşme ve bilgilendirme yapıldı mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	31	91,2
Hayır	3	8,8
Toplam	34	100,0

Tablo 3.5'te araştırma kapsamındaki personelin Umut Evleri'nde çalışmayı isteme nedeni ile hizmet hakkında bilgi sahibi olma ve görev almadan önce hizmete ilişkin bilgilendirilme durumuna ilişkin tespitler yer almaktadır. Personelin 9'unun (%26,5) otizmlili birey sevgisi ve otizmlili bireylere faydalı olma isteğinden, 1'inin (%2,9) mesleği ile ilgili bir alan olmasından, 4'ünün (%11,8) çalışma yeri olarak güvenli bir ortamı ve iyi çalışma saatleri olmasından, 5'inin (%14,7) rastlantısal olarak umut evinde çalışmayı tercih ettiği, 15'inin (%44,1) konu ile ilgili bir cevap vermediği anlaşılmaktadır.

Personelin 5'inin (%14,7) il müdürlüğünce, 6'sının (%17,6) kuruluş personeli olması dolayısıyla kuruluştaki, 1'inin (%2,9) arkadaş-yakın çevre aracılığıyla, 2'sinin (%5,9) kişisel araştırma ile 3'ünün (%8,8) kursta, 17'sinin (%50,0) göreve başladıktan sonra yaşayarak Umut Evi hizmeti hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Personelin 31'i (%91,2) göreve başlamadan önce alanla ilgili birebir görüşme ve bilgilendirme yapıldığını, 3'ü (%8,8) ise kendisine bir bilgilendirme yapılmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.6. Personelin eğitim alma durumu ve eğitimlerin yeterliliği, almak istedikleri eğitimler ile umut evinde çalışmaya ilişkin memnuniyeti.

Personel Oryantasyon Eğitimi Aldı mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	28	82,4
Hayır	6	17,6
Toplam	34	100,0
Personel Çalışılan Alanla İlgili Hizmet İçi Eğitim Alıyor mu?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	27	79,4
Hayır	7	20,6
Toplam	34	100,0
Hizmet İçi Eğitimi Ne Sıklıkta Aldığı	Sayı	Yüzde (%)
3-6 ayda bir	13	38,2
8 ayda bir	1	2,9
Yılda bir	10	29,4
Bir yıldan fazla	3	8,8
Hizmet içi eğitim almamış	7	20,6
Toplam	34	100,0
Alınan Eğitimler Yeterli mi?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	10	29,4
Hayır	24	70,6
Toplam	34	100,0

Tablo 3.6. (Devam). Personelin eğitim alma durumu ve eğitimlerin yeterliliği, almak istedikleri eğitimler ile Umut Evi'nde çalışmaya ilişkin memnuniyeti.

Alınan Eğitimler Personelin İşlerini Kolaylaştırıyor mu?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	24	70,6
Hayır	10	29,4
Toplam	34	100,0
Personel Görevi Yapmada Kendini Yeterli Hissediyor mu?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	25	73,5

Hayır	9	26,5
Toplam	34	100,0
Personelin Kendini Eksik Hissettiği Konular Var mı?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	24	70,6
Hayır	10	29,4
Toplam	34	100,0
Personelin eğitim almak istediği konular neler?	Sayı	Yüzde (%)
Otizmlı birey gelişim dönemi özellikleri	3	8,8
Davranış problemleri	3	8,8
Otizmlı birey için ilk yardımda daha fazla bilgi	22	64,7
Diğer	1	2,9
Boş	5	14,7
Toplam	34	100,0
Personel Umut Evleri'nde Çalışmaktan Memnun mu?	Sayı	Yüzde (%)
Evet	31	91,2
Hayır	3	8,8
Toplam	34	100,0

Tablo 3.6'da personelin; eğitim alma durumu, eğitimlerin yeterliliği, almak istedikleri eğitimler ile Umut Evi'nde çalışmaya ilişkin memnuniyeti konularında değerlendirmeleri yer almaktadır. Buna göre; personelin 28'inin (%82,4) oryantasyon eğitimi aldığı, 6'sının (%17,6) almadığı anlaşılmaktadır.

Personelin 27'sinin (%79,4) çalışılan alanla ilgili hizmet içi eğitim aldığı, 7'sinin (%20,6) hizmet içi eğitim almadığı anlaşılmaktadır. Hizmet içi eğitim alan personelin 13'ünün (%38,2) 3-6 ayda bir, 1'inin (%2,9) 8 ayda bir, 10'unun (%29,4) yılda bir, 3'ünün (%8,8) bir yıldan fazla bir zamanda hizmet içi eğitim aldıkları anlaşılmaktadır.

Personelin 10'unun (%29,4) aldıkları eğitimi yeterli bulduğu, 24'ünün (%70,6) aldıkları eğitimi yeterli görmedikleri, personelin 24'ünün (%70,6) aldıkları eğitimlerin

işlerini kolaylaştırdığını düşündüğü, 10'unun (%29,4) işlerini kolaylaştırmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır.

Personelin 25'inin (%73,5) yaptıkları görevde kendilerini yeterli buldukları, 9'unun (%26,5) yaptıkları görevde kendilerini yeterli bulmadığı anlaşılmaktadır. Personelin 24'ü (%70,6) yaptıkları görevde kendilerini eksik hissettikleri konuların olduğunu, 10'u (%29,4) eksik hissettikleri bir konu olmadığını belirtmektedir. Bununla paralel olarak personelin eğitim almak istediği konulara ilişkin 3'ü (%8,8) otizmli birey gelişim dönemi özellikleri, 3'ü (%8,8) davranış problemleri, 22'si (%64,7) otizmli birey için ilk yardımda daha fazla bilgi, 1'i (%2,9) diğer konularda eğitim almak istediğini, 5 kişinin (%14,7) bir önceki soruda da kendini eksik hissettiği konu olmadığını belirten cevabına paralel olarak bu soruyu boş bıraktığı anlaşılmaktadır.

Personelin görevde kendilerini eksik hissettikleri konularla ilgili düşünceleri açık uçlu sorularla alınmıştır. Buna göre eksik hissedildiği belirtilen konular;

- Otizmli bireylerin kriz anındaki ilk yardım,
- Otizm hakkında genel eğitim,
- Otizmli bireyin davranış bozukluklarının giderilmesine yönelik çalışma,
- Otizmli bireylerin eğitimi ve davranışlarını düzeltmesi ile ilgili eğitim,
- Otizmli bireylerin öz bakım temizliği,
- Otizmli bireylerin el becerisi eğitimi,
- Otizmli bireylerin davranış problemleri,
- Otizmli birey gelişim dönemi özellikleri,
- Otizmli bireylerin günlük aktivitelerinde daha iyi olmak.

Personelin 31'inin (%91,2) Umut Evi hizmet alanında çalışmaktan memnun olduğunu, 3'ünün (%8,8) Umut Evi hizmet alanında çalışmaktan memnun olmadığı belirtmektedir.

Tablo 3.7. Personelin; otizmli bireylerin sağlıklı gelişimleri için Umut Evi ile diğer kuruluşlar hakkındaki düşünceleri ile otizmli bireyler için önceliklendirdiği sosyal hizmet modeline ilişkin düşünceleri.

Personelin Umut Evi ile diğer kuruluşlar hakkındaki düşünceleri	Sayı	Yüzde (%)
Umut Evi uygun	25	73,5
Bakım Rehabilitasyon uygun	2	5,9
Arada fark yok	1	2,9
Fikrim yok	4	11,8
Diğer	2	5,9
Toplam	34	100,0
Umut Evindeki otizmli bireylerin yararlandırılabilceği en uygun hizmet modeli hakkındaki düşünceleri	Sayı	Yüzde (%)
Bakım Rehabilitasyon Merkezi “Kuruluş”	4	11,8
Umut Evleri	27	79,4
Koruyucu aile	1	2,9
Öz ailesi yanında destek	2	5,9
Toplam	34	100,0

Tablo 3.7.'de personelin; otizmli bireylerin sağlıklı gelişimleri için Umut Evi ve diğer kuruluşlar hakkındaki düşünceleri ile otizmli bireyler için önceliklendirdiği sosyal hizmet modeline ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Umut Evi ile bakım rehabilitasyon merkezi hizmet modeli karşılaştırmasında personelin 25'inin (%73,5) Umut Evi hizmetini uygun, 2'sinin (%5,9) bakım rehabilitasyon merkezini uygun bulmaktadır. Ayrıca personelin 1'sinin (%2,9) her ikisi arasında fark olmadığını, 4'ünün (%11,8) fikri olmadığını, 2'sinin (%5,9) diğer düşünceleri sahip olduğu görülmektedir. Umut Evi'nde bulunan otizmli bireylerin yararlandırılması gereken en uygun hizmet modeli konusunda ise personelin 4'ünün (%11,8) bakım rehabilitasyon merkezi “Kuruluş”, 27'sinin (%79,4) Umut Evleri, 1'inin (%2,9) koruyucu aile, 2'sinin (%5,9) öz ailesi yanında desteklenmesi gerektiğini belirttikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 3.8. Personelin çalışma yaşamına ilişkin olumlu, olumsuz bulduğu hususlar.

Personelin çalışma yaşamında olumlu değerlendirdiği konular	Sayı	Yüzde (%)
Otizimli bireylerin ev ortamında büyümesi	3	8,8
Otizimli bireylerle birebir ilgilenmek	12	35,3
Sosyal etkinlikler	1	2,9
Otizimli bireylerin düzgün ve disiplinli yetişmesi	1	2,9
Çalışma arkadaşlarıyla uyumlu olma	6	17,6
İş yerinde güven huzur/çalışma saatleri	11	32,4
Toplam	34	100,0

Tablo 3.8. (Devamı). Personelin çalışma yaşamına ilişkin olumlu, olumsuz bulunduğu hususlar.

Personelin çalışma yaşamında olumsuz değerlendirdiği konular	Sayı	Yüzde (%)
Personel eksikliği	5	14,7
Olumsuz değerlendirilen konu yok	13	38,2
Vardiya sisteminin düzensizliği	9	26,5
Diğer	7	20,6
Toplam	34	100,0

Tablo 3.8'de araştırma kapsamında incelenen Umut Evi hizmetinde görev alan personelin çalışma yaşamında olumlu, olumsuz bulunduğu hususlara ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır. Personelin 3'ü (%8,8) otizimli bireylerin ev ortamında büyümesini, 12'si (%35,3) otizimli bireylerle birebir ilgilenmeyi, 1'i (%2,9) sosyal etkinlikleri, 1'i (%2,9) otizimli bireylerin düzgün ve disiplinli yetişmesini, 6'sı (%17,6) çalışma arkadaşlarıyla uyumlu olmayı, 11'i (%32,4) iş yerinde güven, huzur olmasını ve çalışma saatlerini çalışma yaşamına ilişkin olumlu konular olarak değerlendirmektedir.

Personelin 13'ü (%38,2) çalışma yaşamında olumsuz değerlendirilecek bir konu olmadığını belirtirken, 5'i (%14,7) personel eksikliği, 9'u (%26,5) vardiya sisteminin düzensizliği, 7'si (%20,6) diğer konuları, çalışma yaşamına ilişkin olumsuz konular olarak değerlendirmektedir.

Personele Yönelik Ankette katılımcının Umut Evi hizmetinin güçlükleri, güçlü yanları, riskleri, geliştirilebilecek yönlerine yönelik değerlendirmeleri ile beklentilerini

sınırlandırmadan alabilmek amacıyla açık uçlu soru tekniği kullanılmıştır. Personelin benzer ve farklı olan görüşleri değerlendirilmiş, aşağıda gruplar halinde verilmiştir.

3.1.2. Umut Evi Hizmetinde Karşılaşılan Güçlükler

Umut Evi hizmetinin uygulanmasına karar verme aşamasında:

- Umut Evi'nin nerede olacağı ve komşular tarafından kabul edilip edilmeyeceği sıkıntı konusu olabiliyor.
- Bir hizmeti uygulamak için bürokrasi nedeniyle işin verimliliği ve zaman faktörünü kullanamıyoruz.

Umut Evi sorumlusunu belirleme aşamasında:

- Umut Evi sorumlusu sürekli evde bireylerin yanında olması gerekiyor. Uzakta olduğunda işleyiş aksıyor,
- Umut Evi sorumlusu belirlenirken ön araştırmanın yapıp yapılmadığı önemli,
- Umut Evi sorumlusu iyi ki var. Evdeki düzeni, disiplini sağlıyor

Bakım elemanlarının belirlenmesi aşamasında:

- Tecrübeli ve uyumlu personelle hizmet daha verimli olur.
- Kişi bu işi iyi yapabilecek bilgi, beceri ve donanıma sahipse görevlendirilmeli kişiye göre iş değil, işe göre kişi görevlendirilmeli asla torpil olmamalı,
- Bu işi profesyonel ama amatör ruhla çalışacak kişilerin olması gerekir.

Otizimli bireyleri belirleme aşamasında:

- Her birey Umut Evi'nde yaşamaya uygun olmayabiliyor.
- Otizimli bireylerden uygun olmayanlar diğer otizimli bireylerin psikolojisini, davranışlarını olumsuz etkiliyor. Personeli zorluyor, sorunlu bireylerle uğraşmaktan diğerleriyle ilgilenmeye vakit kalmıyor.

Umut Evi açılış aşamasında:

- Umut evlerinin özellikle otizmlı bireylerin durumlarına göre toplumla kaynaşabilecekleri yerlerde açılmalı,
- Otizmlı bireylerin önce evi benimsemesi, sonrada evdeki bakım sorumlularla iyi geçinmeleri önemlidir.

3.1.3 Umut Evi işleyişinde personele ilişkin yaşanan güçlükler

- Personelin; evi, otizmlı bireyleri ve sorumluluklarını kabul etmede sorun yaşanabiliyor.
- Personel deneyimli olmadığı için bazen sorunlar yaşanmakta, personel seçiminde otizmlı bireylerin psikolojisini bilen kişilerin alınmasına dikkat edilmeli

3.2. OTİZMLİ BİREYLERE İLİŞKİN BULGULAR

3.2.1. Otizmlı bireylere ilişkin yaşanan güçlükler

- Her birey Umut Evi'nde kalacak kapasitede değil. Sakin, uyumlu bireyler seçilmeli.
- Otizmlı bireylerin kişilik özellikleri çok önemli,
- Otizmlı bireylerle ilgili yaşanan sorunlarda yalnız kaldığımızı, sorun çözmede yalnız bırakıldığımızı düşünüyorum.
- Otizmlı bireylerin başlangıçta yeni ev düzenini, ortam ve koşulları benimseme sürecinde sıkıntılar yaşıyor.

3.2.2. Umut Evi işleyişinde diğer hususlarda karşılaşılan güçlükler

- Evin tadilat ve bakıma ihtiyacı var.
- Zaman zaman mesken sahipleri ile sorun yaşanmakta. Toplum yardımcı olacağı yerde otizmlı bireylere ön yargılı bakıyor.

3.3.UMUT EVLERİ HİZMET MODELİNE İLİŞKİN BULGULAR

3.3.1. Umud Evi hizmet modelinin güçlü yanları

- Sorumluluk fazla olduğundan çok titiz ve dikkatli olunmalı. Mutlaka sağlıklı olması,
- Sorumluluk kurum ortamına göre çok fazla her an her şeyle karşılaşılabilir,
- Bireylerin topluma karışması ve kabullendirilmesi yönünden daha etkili,
- Topluma daha iyi karışıp ev hayatının nasıl olduğunu daha iyi anlamaları,
- Otizmli bireye ilgi ve sürekli aynı personelle çalışılabilmesi,
- Otizmli bireylerle birebir ilgilenilmesi ve toplumla iç içe olmaları,
- Az birey ve az personel olduğu için daha iyi olması,
- Otizmli bireyler ev ortamına alışmaları kendi işlerini kendilerinin yapması,
- Bireylerin kendi alışkanlıklarını kazanmalarıdır.

3.3.2. Umud Evi hizmet modelinin riskleri

- Engelli bireylere tek kişi baktığı için olumsuz bir olay yaşandığında müdahalenin yetersiz kalacağı,
- Umud Evi'ne uygun bir birey değilse kriz anında veya komşuları rahatsız etmede sıkıntı olması,
- Personel azlığı,
- Umud Evi'nde kalacak bireylerin doğru seçilmemesi

3.3.3. Umud Evi hizmet modelinde geliştirilebilecek hususlar

- Sosyal aktiviteler çoğaltılmalı,
- Müstakil ve bahçeli evler olmalı,

- Umut Evi elemanları iyi eğitilmiş olmalı. İlk yardım, bireysel eğitim hakkında yeterli olmalı,
- Personel ve uygun bireyler belirlenmeli,
- Daha fazla Umut Evi açılmalıdır.

3.3.4. Umut Evi hizmetinin daha sağlıklı yürütülmesi için Umut Evi hizmet alanında görev yapan taşra ve merkez teşkilatı çalışanlarından beklentiler

Genel Müdürlükten beklentiler

- Umut Evleri'nde yemeklerinde bir aşçı elinden çıkması daha uygun olur,
- Çalışanlara daha fazla değer verilmeli,
- İş güvenliği ve garantisi verilmeli,
- Emeklilik garantisi verilmeli,
- Personel eksikliğini giderilmeli,
- Denetim hizmetlerinin yaygınlaştırılmalıdır.

İl Müdürlüğünden beklentiler

- Sorunların hızlı çözülmesi,
- Çalışan personelin alanında uzman olması,
- Meslek elemanlarının artırılması,
- Evlerin işleyişiyle yakından ilgilenilmesidir.

Bakım Rehabilitasyon Merkezinden beklentiler

- İş alanımızda güvenilir olmak bireylerimize iyi ortam sağlamak bireylere ve bizlere motivasyon gerekli,
- Özürlü bireylerin Umut Evleri'ne yerleştikten sonra durumlarında görülen değişim ve gelişmelerin neler olduğu tespit edilmeli.

- Umut Evleri sadece bakım yeri olmamalı, her gün hayatın içine aktif olarak katılmaları gerekli,
- Umut Evleri'ne uygun bireyleri oraya yerleştirmeli,
- Umut Evleri'n amacı topluma daha iyi anlatılmalı. Ailelerin desteğiyle bireylerimizin topluma katılmaları için çok yönlü çalışma yapılmasıdır.

Umut Evi sorumlusundan beklentiler

- Daha aktif katılım sağlaması,
- Bireyler iyi incelenmeli, bakım elemanlarının görüşleri dikkate alınmalı,
- Problem çözümede pratik olmalı,
- İşi sahiplenmeli,
- Otizmli bireylerin sorunlarıyla birebir ilgilenilmelidir.

Bakım elemanlarından beklentiler

- İş dışında başka şeyler ile ilgilenmemeli,
- Bakım elemanları sorumlu oldukları bireyleri iyi takip etmeli, değişiklikleri kaydedip amirlerine bildirmeli,
- Sorumluluk sahibi olmalı,
- Anlayışlı ve sakin olmalı,
- Dürüst ve çalışkan olmalıdır.

Çalışma yaşamında, "değişmesi halinde" personeli iyi hissettireceği belirtilen hususlar

- Gönüllü çalışanların olması,
- Ücretlerin biraz daha yüksek olması,
- Yıllık izinlerin düzenli olması,
- Toplumun umut evleriyle ilgili bilgilendirilmesi,
- Eğitime daha fazla önem verilmesidir.

Soru kâğıdında bulunan sorular dışında belirtmek istenen hususlar

- Umut Evi içinde spor kompleksi olmalı.

- Hem bireyler için hem de çalışanlar için psikolojik destek verilmeli.
- Personele hizmet içi eğitim artırılmalı, ilk yardım öğretilmeli.
- Çalışma saatleri düzenlenmeli. Bakım elemanlarının iyi dinlenmesi bireylere olumlu etki yapar.
- Kurumun bina yapısı otizmli bireylerin yaşamını kolaylaştırıcı olmalı. Kriz odası olması gerekiyor.
- Ağır bireylerle hafif bireyler aynı grupta kalmamalı. Birbirlerinden etkileniyorlar.
- Kurumda bakım elemanı azlığı var. Yeteri kadar bakım elemanı çalışmıyor.
- Bireyler hayata hazırlanmalı, kendi ihtiyaçlarını karşılama düzeyine getirilmeliler. Bireylere önce yardımla sonra kendilerinin yapmaları öğretilmeli.
- Personelin yapmak istediği olumlu ve geliştirici aktiviteler idare tarafından desteklenmelidir
- Alanında iyi öğretmenler olmalıdır.

3.3.5. Otizmli Birey Anketi Bulguları

Otizmli bireylere yönelik uygulanan anket ile Umut Evleri'nde korunma ve bakım altında bulunan ve aileleri tarafından ilgilenilen otizmli bireylerin anketi cevaplayan ailelerin Umut Evi ile diğer kurum bakımı hizmetlerine yönelik değerlendirmeleri, personele ilişkin düşünceleri, otizmli bireylerin mevcut hayatları, ailelerin otizmli bireylerden geleceğe yönelik hedefleri, beklentileri gibi bilgiler elde edilmiştir. Aşağıdaki tablolarda söz konusu bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3.9.Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin kuruluştaki-Umut Evi'nde kalma süresi

Umut Evi'ne yerleşmeden önce kuruluştaki kalma durumu	Sayı	Yüzde (%)
Evet	26	74,3

Hayır	9	25,7
Toplam	35	100,0
Kuruluştaki kalma süresi (yıl)	Sayı	Yüzde (%)
0-1	7	20,0
2-5 yıl	13	37,1
6-9 yıl	1	2,9
10-13 yıl	2	5,7
Kuruluştaki kalmamış	9	25,7
Boş	3	8,6
Toplam	35	100,0
Umut Evi'nde kalma süresi (yıl)	Sayı	Yüzde (%)
1.1 yıl	27	77,1
2-4 yıl	5	14,3
5-7 yıl	3	8,6
Toplam	35	100,0

Tablo 3.9'da araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin kuruluştaki Umut Evi'nde kalma süresine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Otizmli bireylerin 26'sının (%74,3) Umut Evi'nden önce kuruluştaki kaldığı, 9'unun (%25,7) kalmadığı anlaşılmaktadır. Kuruluştaki kalan otizmli bireylerin 7'sinin (%20,0) 0-1 yıl arası, 13'ünün (%37,1) 2-5 yıl arası, 1'inin (%2,9) 6-9 yıl arası, 2'sinin (%5,7) 10-13 yıl arası, kuruluştaki kaldığı, 9 (%25,7) otizmli bireyin kuruluştaki kalmadığı, 3 otizmli bireyin (%8,6) bu soruya yanıt vermediği anlaşılmaktadır. Ayrıca otizmli bireylerin 27'sinin (%77,1) 1 yıldan daha az süredir, 5'inin (%14,3) 2-4 yıl arası, 3'ünün (%8,6) 5-7 yıl arası süre ile Umut Evi'nde yaşadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.10. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin Umut Evi, diğer kuruluş bakımı hizmetleri ve ailesi yanında yaşamaya ilişkin düşünceleri.

Umut Evi veya kuruluş arasından hangisinde yaşamayı tercih ederler?	Sayı	Yüzde (%)
Umut Evi	16	45,7
Kuruluş (Bakım Rehabilitasyon Merkezi)	16	45,7
Engelsiz Yaşam Merkezi	1	2,9

Diğer	2	5,7
Toplam	35	100,0
Kuruluştta bulunan otizmli bireylerin de Umut Evi'nde yaşamasını isteme durumu	Sayı	Yüzde (%)
Evet	24	68,6
Hayır	11	31,4
Toplam	35	100,0
Kuruluştta bulunan otizmli bireylerin de Umut Evi'nde yaşamasını isteme nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Onların da hakkı var	5	14,3
Onların da mutlu huzurlu, rahat yaşamasını isterim	3	8,6
Daha az birey olduğu için ilgi daha fazla olması	4	11,4
Ev yaşamına uygunluğundan	9	25,7
Boş	14	40,0
Toplam	35	100,0
Otizmli bireylerin şu an yaşamayı istediği yer	Sayı	Yüzde (%)
Umut Evi'nde	13	37,1
Kuruluştta (Bakım Rehabilitasyon Merkezi)	14	40,0
Engelsiz Yaşam Merkezinde	1	2,9
Ailesi ile birlikte kendi evlerinde	7	20,0
Toplam	35	100,0
Ailelerinin Otizmli bireylerin aasında yaşaması gereken yer hakkındaki düşüncesi	Sayı	Yüzde (%)
Umut Evi'nde	8	22,9
Kuruluştta (Bakım Rehabilitasyon Merkezi)	14	40,0
Engelsiz Yaşam Merkezinde	1	2,9
Ailesi ile birlikte kendi evlerinde	12	34,3
Toplam	35	100,0

Tablo 3.10'da araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin Umut Evi, diğer kuruluş bakımı hizmetleri ve ailesi yanında yaşamaya ilişkin düşünceleri yer almaktadır. Buna göre öncelikle otizmli bireylerin Umut Evi ve diğer kuruluşlar arasında yaşamayı tercih ettiği yere ilişkin düşünceleri incelendiğinde otizmli bireylerin 16'sı (%45,7) Umut Evi'nde, 16'sı (%45,7) kuruluştaki (Bakım Rehabilitasyon Merkezi), 1'i (%2,9) engelsiz yaşam merkezinde, 2'si (%5,7) diğer yerlerde yaşamayı tercih etmektedir.

Araştırmaya katılan otizmli bireylerin ailelerinin 24'ü (%68,6) "kuruluştaki yaşayan otizmli bireylerin Umut Evi'nde yaşamasını isterken", 11'i (%31,4) istememektedir. Umut Evi'nde yaşamalarını isteme nedeni olarak otizmli bireylerin 5'i (%14,3) "diğer otizmli bireylerin de yaşama hakkı var", 3'ünün (%8,6) "diğer otizmli bireylerin de mutlu huzurlu, rahat yaşaması için", 4'ünün (%11,4) "daha az birey olduğu için ilgi daha fazla olması", 9'unun (%25,7) "ev yaşamına uygunluğundan" cevabını verdiği görülmektedir. Otizmli bireylerin 14'ü (%40) ise bu soruya yanıt vermemiştir.

Araştırmaya katılan otizmli bireylerin ailelerinin şu an yaşamayı istediği yere ilişkin düşünceleri incelendiğinde; otizmli bireylerin 13'ü (%37,1), Umut Evi'nde 7'si (%20) ailesiyle birlikte kendi evinde, 14'ü (%40) kuruluştaki (Bakım Rehabilitasyon Merkezi), 1'i (%2,9) engelsiz yaşam merkezinde yaşamak istediğini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan otizmli bireylerin ailelerinin aslında yaşaması gereken yere ilişkin düşünceleri incelendiğinde; otizmli bireylerin 12'sinin (%34,3) ailesi ile birlikte kendi evinde, 8'inin (%22,9), 1 Umut Evi'nde 4'ünün (%40) kuruluştaki (Bakım Rehabilitasyon Merkezi), 1'inin (%2,9) engelsiz yaşam merkezinde cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 3.11. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin Umut Evi ve personele ilişkin düşünceleri.

Yaşadığı Umut Evi'nden en çok sevdiği şey	Sayı	Yüzde (%)
Boş	5	14,3
Bakım elemanı	1	2,9
İlgi, sevgi, huzur	4	11,4

Ev ortamı	1	2,9
TV, oyun alanı	15	42,9
Yeme, içme	5	14,3
Sosyal faaliyetler	4	11,4
Toplam	35	100,0

Tablo 3.11. (Devam). Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin Umud Evi ve personele ilişkin düşünceleri.

Yaşadığı Umud Evi'nde olmasını istediği şey	Sayı	Yüzde (%)
İlgili bakım elemanları	12	34,3
Güvenli ve temiz ortam	11	31,4
Bilgisayar (tablet)	4	11,4
Daha fazla sosyal faaliyet	2	5,7
Online erişebilecek kameralar	4	11,4
Diğer	2	5,7
Toplam	35	100,0
Yaşadığı Umud Evi'nde değiştirmek istediği şey	Sayı	Yüzde (%)
Her şey güzel, değiştirmek istemem	21	60,0
Bazı kuralları değiştirmek isterim	10	28,6
Spor alanını genişletmek isterim	1	2,9
Bakım elemanlarının daha eğitimli olmasını isterim	1	2,9
Aile okul işbirliğinin sıklaştırılmasını isterim	2	5,7
Toplam	35	100,0
Yaşamında kendine en yakın hissettiği ve güvendiği kişi	Sayı	Yüzde (%)
Bakım elemanı	6	17,1
Ailem	25	71,4

Kendim	2	5,7
Kimse	2	5,7
Toplam	35	100,0
Karşılaştığı bir sorunu paylaştığı kişi	Sayı	Yüzde (%)
Bakım elemanı	3	8,6
Ailem	8	22,9
Kimse (Konuşamıyor)	24	68,6
Toplam	35	100,0

Tablo 3.11'de; araştırma kapsamında ankete katılan otizmliler bireylerin ailelerinin Umud Evi ve personele ilişkin düşünceleri yer almaktadır. Buna göre; otizmliler bireylerin yaşadığı e Umud Evi'nde n çok sevdiği şeye ilişkin düşünceleri incelendiğinde; otizmliler bireylerin 1'inin (%2,9) bakım elemanını, 4'ünün (%11,4) ilgi, sevgi, huzuru, 1'inin (%2,9) ev ortamını, 15'inin (%42,9) TV, oyun alanı, 5'inin (%14,3) yeme, içme, 4'ünün (%11,4) sosyal faaliyetler en çok sevdikleri şey olarak belirttiği anlaşılmaktadır.

Umud Evi'nde olmasını istediği en önemli şey konusunda otizmliler bireylerin 12'sinin (%34,3) ilgili bakım elemanları, 11'inin (%31,4) güvenli ve temiz ortam, 4'ünün (%11,4) bilgisayar (tablet), 2'sinin (%5,7) daha fazla sosyal faaliyet, 4'ünün (%11,4) online erişebilecek kameralar, 2'sinin (%5,7) diğer ihtiyaçlar cevabını verdikleri anlaşılmaktadır.

Umud Evi'nde değiştirmek istedikleri şey konusunda otizmliler bireylerin 21'inin (%60), "her şey güzel, değiştirmek istemem", 10'unun (%28,6) "bazı kuralları", 1'inin (%2,9) "spor alanlarını genişletmek", 1'inin (%2,9) "bakım elemanlarının daha eğitilmiş olmasını", 2'sinin (%5,7) "okul aile iş birliğinin sıklaştırılmasını" cevabını verdikleri anlaşılmaktadır.

Yaşamında kendisine en yakın hissettiği ve güvendiği kişi olarak otizmliler bireylerin ailelerinin 6'sı (%17,1) bakım elemanını, 25'i (%71,4) ailesini, 2'si (%5,7) bizzat kendisini, 2'si (%5,7) ise kendini yakın hissettiği ve güvendiği kimse olmadığını belirtmektedir.

Karşılaştığı bir sorunu paylaştığı kişi olarak otizmli bireylerin ailelerinin 3'ü (%8,6) bakım elamanını, 8'i (%22,9) ailesini, 24'ü (%68,6) ise sorununu kimse (konuşamıyor) ile paylaşmadığını belirtmektedir.

Tablo 3.12. Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri.

Hayatında değişmesini istediği şey	Sayı	Yüzde (%)
Takıntılarının değişmesi	5	14,3
Kendini ifade edecek güce sahip olması	12	34,3
El becerisinin gelişmesi	4	11,4
Kendine zarar vermesinin bitmesi	2	5,7
İhtiyaçlarını kendisinin yapması	6	17,1
Kilosunun azalması daha sağlıklı olması	4	11,4
Diğer	2	5,7
Toplam	35	100,0
Şu an hayatında olmasını istediği şey	Sayı	Yüzde (%)
Ailesi olarak hep yanında olmak	6	17,1
Kaldığı kurumda güvende, sağlıklı ve mutlu olması	16	45,7
Kendi öz bakımını yapabilmesi	5	14,3
Özel öğretmenler eşliğinde eğitim alması	3	8,6
Diğer	35	100,0
Toplam		
Gelecekte hayatında olmasını istediği şey	Sayı	Yüzde (%)
Ailesiyle birlikte olması	5	14,3
Sağlıklı ve eğitilmiş bir hayatı	14	40,0
Yaşam alanlarının otizmli bireylere göre olması	7	20,0
Huzurlu ve güvenli bir ortamda yaşaması	4	11,4
Kendi problemlerini çözmesi	5	14,3
Toplam	35	100,0

Tablo 3.12. (Devam). Araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin otizmli çocuğunun hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri.

Sihirli bir güce sahip olsa ve istediği her şeyi yapabilse hayatında neler değişirdi	Sayı	Yüzde (%)
Sihir anlamsız	1	2,9
Ailesiyle birlikte olmasını	1	2,9
Hiçbir engelinin olmamasını böylece her şey değişirdi	18	51,4
Sağlıklı olup konuşabilmesini	8	22,9
Doğru eğitimle hayatlarının kolaylaşması	7	20,0
Toplam	35	100,0
Gelecekle ilgili planları	Sayı	Yüzde (%)
İyileştikten sonra ailesiyle birlikte olmak	13	37,1
Devletin sahip çıkması	3	8,6
Huzurlu ve güvenli bir ortamda hayatını sürdürmesi	7	20,0
Hayattan keyif alan mutlu ve sağlıklı olması	5	14,3
Kendine yeten bir birey olması	5	14,3
Diğer	2	5,7
Toplam	35	100,0
Eklemek istenilen konular	Sayı	Yüzde (%)
Eklemek istediğim bir şey yok	22	62,9
Doktorların kurumda olup takiplerinin iyi yapılması	3	8,6
Gündüzlü otizmli bireylerin gönderilmesi zor olması	1	2,9
Okul aile iş birliğinin daha iyi olması	3	8,6
Bireyler gündüz gidip gelsin ihtiyaç durumunda kurumda kalsın	2	5,7
	1	2,9
Otizm konusunda herkesin daha çok bilgi sahibi olması	3	8,6
Umut evi gibi kurumların olması çok iyi	35	100,0
Toplam		

Tablo 3.12'de araştırma kapsamında ankete katılan otizmli bireylerin ailelerinin çocuğunun hayatı ve geleceğine ilişkin düşünceleri yer almaktadır. Buna göre; otizmli bireylerin "hayatında değişmesini istediği şey nedir" sorusuna 5'inin (%14,3) "takıntılarının değişmesi", 12'sinin (%34,3) "kendini ifade edecek güce sahip olması", 4'ünün (%11,4) "el becerisinin gelişmesi", 2'sinin (%5,7) "kendine zarar vermesinin bitmesi", 6'sının (%17,1) "ihtiyaçlarını kendisinin yapması", 4'ünün (%11,4) "kilosunun azalması daha sağlıklı olması", 2'sinin (%5,7) "diğer" cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin; "Şu an hayatında ne olmasını istersin" sorusuna, 6'sının (%17,1) "ailesi olarak hep yanında olmak", 16'sının (%45,7) "kaldığı kurumda güvende, sağlıklı ve mutlu olması", 5'inin (%14,3) "kendi öz bakımını yapabilmesi", 5'inin (%14,3) "özel öğretmenler eşliğinde eğitim alması", 3'ünün (%8,6) "diğer" cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin; "gelecekte hayatında ne olmasını istersin" sorusuna 5'inin (%14,3) "ailesiyle birlikte olması", 14'ünün (%40) "sağlıklı ve eğitilmiş bir hayatı", 7'sinin (%20) "yaşam alanlarının otizmli bireylere göre olması", 4'ünün (%11,4) "huzurlu ve güvenli bir ortamda yaşaması", 5'inin (%14,3) "kendi problemlerini çözmesi" cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin; "Sihirli bir güce sahip olsa ve istediği her şeyi yapabilse hayatında neler değişirdi" sorusuna, 1'inin (%2,9) " sihir anlamsız ", 1'inin (%2,9) " ailesiyle birlikte olmasını ", 18'inin (%51,4) "hiçbir engelinin olmamasını böylece her şey değişirdi", 8'inin (%22,9) "sağlıklı olup konuşabilmesini", 7'sinin (%20) "doğru eğitimle hayatlarının kolaylaşması" cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin; "gelecekle ilgili planların nedir" sorusuna 13'ünün (%37,1) "iyileştikten sonra ailesiyle birlikte olmak", 3'ünün (%8,6) "devletin sahip çıkması", 7'sinin (%20) "huzurlu ve güvenli bir ortamda hayatını sürdürmesi", 5'inin (%14,3) "hayattan keyif alan mutlu ve sağlıklı olması", 5'inin (%14,3) "kendine yeten bir birey olması", 2'sinin (%5,7) "diğer" cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin eklemek istedikleri konular olarak 22'sinin (%62,9) " eklemek istediğim bir şey yok ", 3'ünün (%8,6) "doktorların kurumda olup takiplerinin iyi yapılması", 1'inin (%2,9) "gündüzlü otizimli bireylerin gönderilmesinin zor olması", 3'ünün (%8,6) "okul aile iş birliğinin daha iyi olması", 2'sinin (%5,7) "bireyler gündüz gidip gelsin ihtiyaç durumunda kurumda kalsın", 1'inin (%2,9) "otizm konusunda herkesin daha çok bilgi sahibi olması", 3'ünün (%8,6) "Umut Evi gibi kurumların olması çok iyi" şeklinde cevaplar verdiği anlaşılmaktadır.

3.3.6. Otizimli Bireylere İlişkin Dosya Bulguları

Araştırmacı tarafından hazırlanan kodlama yönergesi ile; Umut Evleri'nde korunma ve bakım altında bulunan otizimli bireylerin kişisel dosyalarının taranarak, sosyo-demografik bilgileri, kişisel özellikleri, özür, eğitim durumu, aile bilgileri, korunma altına alınma süreci, yararlandırıldığı hizmet modelleri, kuruluş bakımı ile umut evi süreci ve aile ilişkilerine yönelik bilgiler elde edilmiştir. Aşağıdaki tablolarda söz konusu bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3.13. Otizimli bireylerin sosyo-demografik özellikleri.

Cinsiyet	Sayı	Yüzde (%)
Kız	8	18,6
Erkek	35	81,4
Toplam	43	100,0
Yaş	Sayı	Yüzde (%)
18-20	10	23,3
21-29	24	55,8
30-39	6	14,0
40-49	3	7,0
Toplam	43	100,0
Özür Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Engelli	43	100,0
Engelli değil	0	0,0
Toplam	43	100,0

Özür Türü	Sayı	Yüzde (%)
Zihinsel	41	95,3
Hem bedensel hem zihinsel	2	4,7
Toplam	43	100,0
Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Okul öncesi	19	44,2
İlköğretim	1	2,3
Özel eğitim iş uygulama	23	53,5
Toplam	43	100,0

Tablo 3.13'te otizmliler bireylerin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi cinsiyet dağılımı açısından otizmliler bireylerin 8'i (%18,6) kız ve 35'i (%81,4) erkeklerden oluşmaktadır. Yaş dağılımına baktığımızda 10'u (%23,3) 18-20 yaş grubunda, 24'ü (%55,8) 21-29 yaş grubunda, 6'sı (%14,0) 30-39 yaş grubunda, 3'ü (%7,0) 40-49 yaş grubunda yer almaktadır.

Otizmliler bireylerin tamamı (%100) engelli olup 41'i (%95,3) zihinsel engelli ve 2'si (%4,7) hem bedensel hem zihinsel engelli olduğu anlaşılmaktadır. Otizmliler bireylerin öğrenim durumu incelendiğinde 19'u (%44,2) okul öncesi öğrenim, 1'i (%2,3) ilköğretim, 23'ü (%53,5) özel eğitim iş uygulama eğitimi almışlardır.

Tablo 3.14. Otizmliler bireylerin aile yapısı ve özelliklerine ilişkin bilgiler.

Aile Yapısı	Sayı	Yüzde (%)
Çekirdek	19	44,2
Geniş	4	9,3
Parçalanmış	20	46,5
Toplam	43	100,0
Anne Babanın Hayatta Olma Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Her ikisi de sağ	33	76,7

Anne ölü baba sağ	5	11,6
Baba ölü anne sağ	3	7,0
Her ikisi de ölü	2	4,7
Toplam	43	100,0
Anne Babanın Birliktelik Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Birlikte	15	34,9
Ayrı	26	60,5
Vefat	2	4,7
Toplam	43	100,0
Evlilik Şekli	Sayı	Yüzde (%)
Resmi nikah	33	76,7
İmam nikahı	10	23,3
Toplam	43	100,0
Otizimli bireylerin ebeveynlerin her ikisinin de ilk evliliklerinden dünyaya gelme durumu	Sayı	Yüzde (%)
İlk evlilikten dünyaya gelmiş	43	100,0
İlk evliliklerinden dünyaya gelmemiş	0	0,0
Toplam	43	100,0
Kardeş Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
0	7	16,3
1-3	29	67,4
4-6	7	16,3
Toplam	43	100,0
Anne-Baba Ölü/ Boşanmışsa Yeni Evlilik Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Her ikisi de yeniden evlenmemiş	13	30,2
Anne evlenmiş, baba evlenmemiş	3	7,0
Baba evlenmiş, anne evlenmemiş	6	14,0
Evlilik birlikteliği devam ediyor	15	34,9
Bilgi yok	4	9,3
Diğer	2	4,7
Toplam	43	100,0
Anne baba ayrı ise otizmli bireyle kimin ilgilendiği	Sayı	Yüzde (%)

Anne	9	20,9
Baba	9	20,9
Anne baba birlikte	15	34,9
Ağabey/abla	3	7,0
Büyükanne/büyükbaba	3	7,0
Bilgi yok	4	9,3
Toplam	43	100,0

Tablo 3.14'te otizmlilerde bireylerin aile yapısı ve özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre otizmlilerde bireylerin 19'unun (%44,2) çekirdek aile, 4'ünün (%9,3) geniş aile, 20'sinin (%46,5) parçalanmış aile yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Otizmlilerde bireylerin 33'ünün (%76,7) anne ve babasının sağ, 5'inin (%11,6) annesinin ölü babasının sağ, 3'ünün (%7,0) babasının ölü annesinin sağ, 2'sinin (%4,7) anne baba her ikisinin de ölü olduğu, otizmlilerde bireylerin 15'inin (%34,9) anne ve babasının birlikte, 26'sinin (%60,5) ayrı yaşadığı anlaşılmaktadır.

Otizmlilerde bireylerin anne ve babasının 33'ünün (%76,7) resmi nikah ile ve 10'unun (%23,3) imam nikahı ile evlendiği anlaşılmaktadır. Otizmlilerde bireylerin tamamının (%100,0) ebeveynlerinin ilk evliliklerinden dünyaya geldiği anlaşılmaktadır.

Otizmlilerde bireylerin 7'sinin (%16,3) kardeşinin olmadığı, 29'unun (%67,4) 1-3 kardeşe, 7'sinin (%16,3) 4-6 kardeşe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Anne babası ölmüş veya boşanmış otizmlilerde bireylerin 13'ünün (%30,2) anne ve babasının yeniden evlenmediği, 3'ünün (%7,0) sadece annesinin evlendiği, 6'sının (%14,0) babasının yeniden evlendiği, 15'inin (%34,9) anne ve babasının evlilik birlikteliğinin devam ettiği anlaşılmış olup 4'ünün (%9,3) bilgisine ulaşamamıştır.

Anne ve babası ayrı olan otizmlilerde bireylerin 9'u (%20,9) ile annesinin, 9'u (%20,9) ile babasının, 15'i (%34,9) ile anne ve babanın birlikte, 3'ü (%7,0) ile ağabey/ablanın, 3'ü (%7,0) ile büyükanne/büyükbabanın kişilerin ilgilendiği anlaşılmaktadır ve 4'ünün (%9,3) bilgisine ulaşamamıştır.

Tablo 3.15. Otizmlilerde bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.

Ailenin Yaşadığı Yer	Sayı	Yüzde (%)
İstanbul	36	83,7
Başka il	7	16,3
Toplam	43	100,0
Ailenin Gelir Durumu	Sayı	Yüzde (%)
0-1000 (alt gelir grubu)	2	4,7
1001-2500 (orta gelir grubu)	36	83,7
2501-5000 (üst gelir grubu)	5	11,6
Toplam	43	100,0

Tablo 3.15. (Devam). Otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.

Anne Yaş	Sayı	Yüzde (%)
30-39	4	9,3
40-49	21	48,8
50-59	13	30,2
60-69	2	4,7
70-79	3	7,0
Toplam	43	100,0
Baba Yaş	Sayı	Yüzde (%)
30-39	1	2,3
40-49	17	39,5
50-59	17	39,5
60-69	2	4,7
70-79	5	11,6
80-89	1	2,3
Toplam	43	100,0
Anne Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Okuryazar	2	4,7
İlkokul	19	44,2
Ortaokul	2	4,7
Lise	12	27,9
Üniversite	6	14,0
Bilgi yok	2	4,7
Toplam	43	100,0

Baba Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde (%)
İlkokul	16	37,2
Ortaokul	6	14,0
Lise	10	23,3
Üniversite	9	20,9
Bilgi yok	2	4,7
Toplam	43	100,0
Anne Çalışma Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Sigortasız sürekli işlerde	1	2,3
Sigortasız geçici işlerde	1	2,3
Sigortalı ve sürekli işler	6	14,0
Çalışmıyor	23	53,5
Bilgi yok	11	25,6
Emekli	1	2,3
Toplam	43	100,0
Baba Çalışma Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Marjinal işlerde	1	2,3
Sigortasız sürekli işlerde	1	2,3
Sigortasız geçici işlerde	4	9,3
Sigortalı ve sürekli işler	16	37,2
Çalışmıyor	3	7,0
Bilgi yok	10	23,3
Emekli	8	18,6
Toplam	43	100,0

Tablo 3.15. (Devam). Otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özellikleri.

Annenin Alkol ve Madde Kullanımı	Sayı	Yüzde (%)
Var	0	0,0
Yok	36	83,7
Bilgi yok	7	16,3
Toplam	43	100,0
Babanın Alkol ve Madde Kullanımı	Sayı	Yüzde (%)

Var	0	0,0
Yok	33	76,7
Bilgi yok	10	23,3
Toplam	43	100,0

Tablo 3.15'te otizmli bireylerin ailelerinin sosyo-ekonomik ve demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmli bireylerin ailelerinden 36'sının (%83,7) İstanbul'da, 7'sinin (%16,3) İstanbul dışında başka bir ilde yaşadığı görülmektedir. Otizmli bireylerin ailesinin gelir durumuna bakıldığında 2'sinin (%4,7) alt gelir grubunda, 36'sının (%83,7) orta gelir grubunda yer aldığı ve 5'inin (%11,6) üst gelir grubunda yer aldığı anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin annelerinin 4'ünün (%9,3) 30-39 yaş grubunda, 21'inin (%48,8) 40-49 yaş grubunda, 13'ünün (%30,2) 50-59 yaş grubunda, 2'sinin (%4,7) 60-69 yaş grubunda, 3'ünün (%7,0) 70-79 yaş grubunda olduğu, otizmli bireylerin babalarının 1'inin (%2,3) 30-39 yaş grubunda, 17'sinin (%39,5) 40-49 yaş grubunda, 17'sinin (%39,5) 50-59 yaş grubunda, 2'sinin (%4,7) 60-69 yaş grubunda, 5'inin (%11,6) 70-79 yaş grubunda, 1'inin (%2,3) 80-89 yaş grubunda olduğu anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin annelerinin 2'sinin (%4,7) okuryazar olduğu, 19'unun (%44,2) ilkokul mezunu, 2'sinin (%4,7) ortaokul, 12'sinin (%27,9) lise mezunu, 6'sının (%14,0) üniversite mezunu olduğu anlaşılmış olup 2'sinin (%4,7) öğrenim durumuna ilişkin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Otizmli bireylerin babalarının 16'sının (%37,2) ilkokul mezunu olduğu, 6'sının (%14,0) ortaokul, 10'unun (%23,3) lise mezunu, 9'unun (%20,9) üniversite mezunu olduğu anlaşılmış olup 2'sinin (%4,7) öğrenim durumuna ilişkin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Otizmli bireylerin annelerinin 23'ünün (%53,5) çalışmadığı, 1'inin (%2,3) emekli olduğu, 11'inin (%25,6) çalışıp çalışmadığı hakkında bilgi bulunmadığı, 8'inin (%18,6) çeşitli işlerde çalıştığı, çalışan annelerin 1'inin (%2,3) sigortasız sürekli işlerde, 1'inin (%2,3) sigortasız geçici işlerde, 6'sının (%14,0) sigortalı ve sürekli işlerde çalıştığı anlaşılmış olup 11'inin (%25,6) çalıştığı işle ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Otizimli bireylerin babalarının 3'ünün (%7,0) çalışmadığı, 8'inin (%18,6) emekli olduğu, 10'unun (%23,3) çalışıp çalışmadığı hakkında bilgi bulunmadığı, 22'sinin %(51,1) çeşitli işlerde çalıştığı, çalışan babaların 1'inin (%2,3) marjinal işlerde, 1'inin (%2,3) sigortasız sürekli işlerde, 4'ünün (%9,3) sigortasız geçici işlerde, 16'sının (%37,2) sigortalı sürekli işlerde çalıştığı anlaşılmış olup 10'unun (%23,3) çalıştığı işle ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Otizimli bireylerin 36'sının (%83,7) annesinin alkol ve madde kullanımına ilişkin bir alışkanlığı olmadığı anlaşılmış olup 7'si (%16,3) ile ilgili konu hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Otizimli bireylerin 33'ünün (%76,7) babasının alkol ve madde kullanımına ilişkin bir alışkanlığı olmadığı anlaşılmış olup, 10'u (%23,3) ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Tablo 3.16. Otizimli bireylerin otizimli bireylere ilişkin koruma sistemine girişi ve kuruluş bakımı öncesi özelliklerine ilişkin bilgiler.

Otizimli Bireyin Koruma Altına Alınma Yaşı	Sayı	Yüzde (%)
9-17	8	18,6
18-19	29	67,4
20-26	3	7,0
27-36	3	7,0
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Koruma Altına Alınma Nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Ana baba vefat	1	2,3
Anne evi terk	1	2,3
Anne vefat	4	9,3
Baba terk	1	2,3
Boşanma	7	16,3
Evde bakımın zorlanması	19	44,2
Ailede huzursuzluk yaratmak	2	4,7
Hastalık	7	16,3

Aile içi bağlılığın olmaması	1	2,3
Toplam	43	100,0

Tablo 3.16. (Devam). Otizmli bireylerin otizmli bireylere ilişkin koruma sistemine girişi ve kuruluş bakımı öncesi özelliklerine ilişkin bilgiler.

Otizmli Bireyin Korunma Altına Alınmadan Önce Okul Başarı Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Okul öncesi dönem	19	44,2
Geçer	12	27,9
Orta	6	14,0
İyi	5	11,6
Pekiyi	1	2,3
Toplam	43	100,0
Otizmli Bireyin Korunma Altına Alınmadan Önce Gözlemlenen Kişilik Özellikleri	Sayı	Yüzde (%)
İçe dönük, sakin, çekingen	24	55,8
Dışa dönük, sosyal, kendini rahat ifade eden	19	44,2
Toplam	43	100,0

Tablo 3.16'da otizmli bireylerin otizmli bireylere ilişkin koruma sistemine girişi ve kuruluş bakımı öncesi özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmli bireylerin 8'inin (%18,6) 9-17 yaşta, 29'unun (% 67,4) 18-19 yaşta, 3'ünün (%7,0) 20-26 yaşta, 3'ünün (%7,0) 27-36 yaş grubunda korunma altına alındığı anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerden 5'inin (%11,6) annesinin ölümü veya her ikisinin ölümü, 1'inin (%2,3) annesinin evi terk etmesi, 1'inin (%2,3) babanın evi terk etmesi, 7'sinin (%16,3) anne ve babasının boşanması, 19'unun (%44,2) evde bakımın zorlanması, 2'sinin (%4,7) ailede huzursuzluk yaratmak, 7'sinin (%16,3) hastalık, 1'inin (%2,3) aile içi bağlılığın olmaması ile korunma altına alındığı anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin korunma altına alınmadan önce akademik başarı durumuna bakıldığında 12'sinin (%27,9) geçer, 6'sının (%14,0) orta, 5'inin (%11,6) iyi, 1'inin (%2,3) pekiyi derecede okul başarısının olduğu anlaşılmış olup 19'unun (%44,2) okul öncesi dönem öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin 24'ünün (%55,8) korunma altına alınma sürecinde içe dönük sakin, çekingen bir yapısının olduğu, 19'unun (%44,2) dışa dönük sosyal, kendini rahat ifade eden kişilik özelliği gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.17. Otizimli bireylerin umut evi öncesinde yararlandırıldığı hizmet modelleri, aile odaklı hizmetlerden yararlandırılma durumu ile umut evine yerleştirilme nedenine ilişkin bilgiler.

Otizimli Bireyin İlk Kabulde Yerleştirildiği Kuruluş	Sayı	Yüzde (%)
Bakım Rehabilitasyon Merkezi	43	100,0
Diğer	0	0
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Yararlandırıldığı Hizmet Modelleri	Sayı	Yüzde (%)
Kuruluş bakımı	32	74,4
Kuruluş bakımı+koruyucu aile	1	2,3
Kuruluş bakımı+SED	1	2,3
Umut evi	9	20,9
Toplam	43	100,0
Umut Evine Kabulünden Önce Aile Odaklı Hizmet Modelinden Yararlandırılamama Nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Çalışılma yapılmış	1	2,3
Çalışma yapılmamış	40	93,0
Aile yanına dönmesi mümkün olmayan	2	4,7
Toplam	43	100,0
Umut Evine Yerleştirilme Nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Aile odaklı hizmetlerden yararlandırılamayacağı	43	100,0

yönünde değerlendirme		
Toplam	43	100,0

Tablo 3.17'de otizmli bireylerin Umut Evi öncesinde yararlandırıldığı hizmet modelleri, aile odaklı hizmetlerden yararlandırılma durumu ile Umut Evi'ne yerleştirilme nedenine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmli bireylerin tamamının (%100,0) kuruluşa ilk kabulünün bakım rehabilitasyon merkezine yapıldığı anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin 32'si (%74,4) kuruluş bakımı, 1'i (%2,3) kuruluş bakımı ve koruyucu aile, 1'i (%2,3) kuruluş bakımı ve SED, 9'u (%20,9) yalnızca Umut Evi hizmet modelinden yararlandırılmıştır.

Umut Evi'ne kabul edilmeden önce 1 çocuğun (%2,3) aile odaklı hizmet modelinden yararlanması için çalışma yapıldığı, 40'ı (%93,0) için herhangi bir çalışmanın yapılmadığı, 2'sinin (%4,7) aile odaklı hizmet modelinden yararlanmasının mümkün olmadığının değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

Otizmli bireylerin tamamının (%100) aile odaklı hizmetlerden yararlandırılmayacağı yönünde haklarında yapılan değerlendirme nedeniyle Umut Evi'ne yerleştirildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.18. Otizmli bireylerin kardeş birlikteliğine ilişkin bilgiler.

Kardeşlerin yaşadığı yer	Sayı	Yüzde (%)
Kardeşi yok	7	16,3
Koruma altına alınmadı	3	7,0
Aile yanında	26	60,5
Kuruluştaki (Koruma altında)	2	4,7
Evli	5	11,6

Toplam	43	100,0
--------	----	-------

Tablo 3.18.'de otizmlilerin kardeşlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; kardeşi olan otizmlilerin 3'ünün kardeşlerinin (%7) koruma altına alınmadığı, 26'sinin (%60,5) aile yanında, 2'sinin (%4,7) kuruluştaki (koruma altında), 5'inin (%11,6) evli olduğu ve 7'sinin (%16,3) kardeşi olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.19. Otizmlilerin Umut Evi'ne yerleştirmeden önce gözlemlenen özelliklerine ilişkin bilgiler.

Otizmlilerin Eve Yerleştirilmeden Önce Kuruluştaki Otizmlilerle İlişki Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)
Sağlıklı ilişkiler içinde	12	27,9
Zaman zaman uyum sorunları yaşıyor	23	53,5
Bilgi yok	6	14,0
Diğer	2	4,7
Toplam	43	100,0
Otizmlilerin Eve Yerleştirilmeden Önce Kuruluştaki Çalışanlarla İlişki Düzeyi	Sayı	Yüzde (%)
Sağlıklı ilişkiler içinde	13	30,2
Zaman zaman uyum sorunları yaşıyor	27	62,8
Bilgi yok	1	2,3
Diğer	2	4,7
Toplam	43	100,0
Otizmlilerin Eve Yerleştirilmeden Önce Kuruluştaki Gözlemlenen Kişilik Özellikleri	Sayı	Yüzde (%)
İçe dönük, sakin, çekingen	35	81,4
Dışa dönük, sosyal, kendini rahat ifade eden	8	18,6
Toplam	43	100,0
Otizmlilerin Kuruludan İzinsiz Ayrılma Girişiminin Olup Olmadığı	Sayı	Yüzde (%)
Ayrılmış	1	2,3
Ayrılmamış	42	97,7

Toplam	43	100,0
--------	----	-------

Tablo 3.19. (Devam). Otizmlı bireylerin umut evine yerleştirmeden önce gözlemlenen özelliklerine ilişkin bilgiler.

İzinsiz Ayrılma Sayısı	Sayı	Yüzde (%)
İzinsiz ayrılmamış	42	97,7
1-4	1	2,3
Toplam	43	100,0
İzinsiz Ayrılma Durumunda Gittiği Yer	Sayı	Yüzde (%)
İzinsiz ayrılmamış	42	97,7
Ailesinin yanına	1	2,3
Toplam	43	100,0
Otizmlı Bireyin Eve Yerleştirilmeden Önce Kuruluştaki Okul Başarı Durumu	Sayı	Yüzde (%)
Okul öncesi dönem	17	39,5
Geçer	9	20,9
Orta	7	16,3
İyi	8	18,6
Pekiyi	2	4,7
Toplam	43	100,0

Tablo 3.19'da otizmlı bireylerin Umut Evi'ne yerleştirmeden önce gözlemlenen özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmlı bireylerden 12'sinin (%27,9) Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce kuruluştaki otizmlı bireylerle sağlıklı ilişkiler içinde olduğu, 23'ünün (%53,5) zaman zaman uyum sorunları yaşadığı, 2'sinin (%4,7) diğer sorunları yaşadığı anlaşılmış olup 6'sının (%14,0) konu ile ilgili bilgisine ulaşılamamıştır.

Otizmlı bireylerden 13'ünün (%30,2) Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce kuruluştaki personelle sağlıklı ilişkiler içinde olduğu, 27'sinin (%62,8) zaman zaman uyum sorunları yaşadığı, 2'sinin (%4,7) diğer sorunları yaşadığı anlaşılmış olup, 1'inin (%2,3) konu ile ilgili bilgisine ulaşılamamıştır.

Otizimli bireylerin 35'inin (%81,4) eve yerleştirilmeden önce ie dönük, sakin, çekingen bir yapısının olduğu, 8'inin (%18,6) dışa dönük, sosyal, kendini rahat ifade eden özellikte olduğu anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin 1'inin (%2,3) kuruluştan izinsiz ayrılma girişiminin olduğu, 42'sinin (%97,7) izinsiz ayrılma girişiminin olmadığı anlaşılmaktadır. Kuruluşa kabulden sonra izinsiz ayrılma girişiminde bulunan otizimli bireylerden 1'inin (%2,3) 1-4 kez kuruluştan izinsiz ayrıldığı anlaşılmaktadır. İzinsiz ayrılan otizimli bireylerin 1'i (%2,3) kuruluştan ayrılınca ailesinin yanına gitmiştir.

Otizimli bireylerin Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce okul başarısı incelendiğinde 9'unun (%20,9) geçer, 7'sinin (%16,3) orta, 8'inin (%18,6) iyi, 2'sinin (%4,7) pekiyi derecede başarılı olduğu, 17'sinin (%39,5) okul öncesi dönemde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.20. Otizimli bireylerin Umut Evi hizmetinde gözlemlenen özellikleri, gösterdiği uyum sorunları ve bu sorunların zmne yönelik yapılan çalışmalara ilişkin bilgiler.

Otizimli Bireyin Umut Evi'nde Gözlemlenen	Sayı	Yüzde (%)
Kişilik zellikleri		
İe dönük, sakin, ekingen	36	83,7
Dışa dönük, sosyal, kendini rahat ifade eden	7	16,3
Toplam	43	100,0
Umut Evi'ne Uyumu	Sayı	Yüzde (%)
Uyumlu	24	55,8
Zaman zaman uyumsuz	19	44,2
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireylerin Gösterdiği Uyum Sorunları	Sayı	Yüzde (%)
Ağlayarak inatlaşma	6	14,0
Kural tanımama	4	9,3
Umut Evi'nde kalan otizimli bireylerle kavga etme	5	11,6
Uyum sorunu yok	28	65,1
Toplam	43	100,0
Uyum Sorunlarının zmne Yönelik Yapılan alışmalar	Sayı	Yüzde (%)
Meslek elemanlarınca çalışmalar yapılmakta	40	93,0

Devlet ve üniversite hastanesinin psikiyatri bölümünden yardım alınmakta	3	7,0
Toplam	43	100,0
Umut Evi'nden İzinsiz Ayrılma Davranışı Gösterme	Sayı	Yüzde (%)
İzinsiz ayrılmamış	43	100,0
İzinsiz ayrılmış	0	0
Toplam	43	100,0
İzinsiz Ayrıldığında Gittiği Yer	Sayı	Yüzde (%)
İzinsiz ayrılmamış	43	100,0
İzinsiz ayrılmış	0	0
Toplam	43	100,0

Tablo 3.20'de otizmliler bireylerin Umut Evi hizmetinde gözlemlenen özellikleri, gösterdiği uyum sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik yapılan çalışmalara ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmliler bireylerin 36'sının (%83,7) içe dönük, sakin, çekingen bir yapısının olduğu, 7'sinin (%16,3) dışa dönük, sosyal, kendini rahat ifade eden özellikte olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte çocuklardan 24'ünün (%55,8) Umut Evi'nde uyumlu, 19'unun (%44,2) zaman zaman uyumsuzluk gösterdiği anlaşılmaktadır. Uyumsuzluk gösteren otizmliler bireylerin 6'sının (%14) ağlayarak inatlaşma, 4'ünün (%9,3) kural tanımama, 5'inin (%11,6) Umut Evindeki otizmliler bireylerle kavga etme yönünde sorunlu davranışlar gösterdiği anlaşılmaktadır.

Uyum sorununun çözümü için otizmliler bireylerin 40'ı (%93) ile meslek elemanlarınca çalışmalar yapıldığı, 3'ü (%7) için devlet ve üniversite hastanelerinin psikiyatri bölümünden yardım alındığı anlaşılmaktadır. Otizmliler bireylerin tamamının (%100) Umut Evi'nden izinsiz ayrılma davranışı göstermediği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.21. Kuruluş öncesi dönem ile kuruluş döneminin otizmliler bireylerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin bulgular.

		Kuruluş dönemi otizmlilerin kişisel özellikleri		Toplam
		İçer dönük	Dışer dönük	
Kuruluş öncesi Otizmlilerin kişilik özellikleri	İçer dönük	22	2	24
	Dışer dönük	13	6	19
Toplam		35	8	43

Kuruluş öncesi dönem ile kuruluş döneminin otizmlilerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin Ki Kare Testi

Ki Kare Testi	Değer	df	p
Pearson Ki Kare	3,784	1	,052

Tablo 3.21’de kuruluş öncesi dönem ile kuruluş döneminin otizmlilerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre; araştırma kapsamında kuruluş öncesi döneme ilişkin verileri elde edilen tüm otizmlilerden, 24’ünün (%55,8) kuruluş bakımına alınmadan önce yapılan değerlendirmesinde içer dönük özellik gösterdiği, otizmlilerin kuruluşta kaldığı süreçte yapılan değerlendirmesinde bu sayısının 35’e (%81,4) yükseldiği, kuruluş bakımı öncesinde 19’unun (%44,2) dışer dönük özellik gösterdiği yine bu sayının kuruluş bakımında 8’e (%18,6) düştüğü tespit edilmiştir.

Otizmlilerin kuruluş öncesi ve kuruluş bakımına alındıktan sonra kişisel özelliklerinde farklılık oluşup oluşmadığını test etmek amacıyla yapılan Ki Kare Testi sonucunda, otizmlilerin kuruluş bakımı öncesi ve kuruluş bakımına alındıktan

sonra kişilik özelliklerindeki değişim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,052>0,05$) bir fark olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum kuruluşun, otizmli bireylerin kişisel özelliklerini değiştirmede etkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 3.22. Kuruluş dönemi ve Umut Evi döneminin otizmli bireylerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin bulgular.

		Umut Evi döneminde otizmli bireylerin kişisel özellikleri		Toplam
		İçe dönük	Dışa dönük	
Kuruluş dönemi Otizmli bireylerin kişisel özellikleri	İçe dönük	34	1	35
	Dışa dönük	2	6	8
Toplam		36	7	43

3.3.7. Kuruluş dönemi ve Umut Evi döneminin otizmli bireylerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin Ki-Kare Testi

Ki Kare Testi	Değer	df	p
Pearson Ki Kare	24,866	1	,000

Tablo 3.22’de kuruluş dönemi ile umut evi döneminin otizmli bireylerin psiko-sosyal gelişimine etkisine ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre; araştırma kapsamında kuruluş dönemine ilişkin verileri elde edilen tüm otizmli bireylerden 35’inin (%81,4), kuruluş bakımı sürecinde yapılan değerlendirmesinde içe dönük özellik gösterdiği, otizmli bireylerin Umut Evi’nde kaldığı süreçte yapılan değerlendirmesinde ise bu sayısının 36’ya (%83,7) yükseldiği, kuruluş bakımı sürecinde 8’inin (%18,6) dışa

dönük özellik gösterdiği yine bu sayının Umut Evi'nde 7'ye (%16,3) düştüğü tespit edilmiştir.

Otizimli bireylerin kuruluş bakımı ve Umut Evi'ne alındıktan sonra kişisel özelliklerinde farklılık oluşup oluşmadığını test etmek amacıyla yapılan Ki Kare Testi sonucunda, otizimli bireylerin kuruluş bakımı ve Umut Evi'ne alındıktan sonra kişilik özelliklerindeki değişim durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı ($p=0,0<0,05$) bir fark olduğu anlaşılmıştır. Bu durum Umut Evi'nin, otizimli bireylerin kişisel özelliklerini "*içe dönük*" geliştirme yönünde etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.23. Umut Evi'nde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan otizimli bireylerin gösterdiği uyum sorunlarının cinsiyete göre dağılımına ilişkin bulgular.

		Cinsiyet		
		Kız	Erkek	Toplam
Otizimli bireylerin gösterdiği uyum sorunları	Ağlayarak inatlaşma	-	6	6
	Kural tanımama	1	3	4
	Umut Evi'nde kalan otizimli bireylerle kavga	1	4	5
Toplam		2	13	15

Tablo 3.23'te Umut Evi'nde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan 15 (%34,9) otizimli bireylerin gösterdiği uyum sorunlarının cinsiyete göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre; ağlayarak inatlaşma davranışı gösteren 6 (%14) otizimli bireylerin erkek olduğu, kural tanımama davranışına sahip 4 (%9,3) otizimli bireylerden 1'inin (%2,3) kız, 4'ünün (%7) erkek, evdeki diğer otizimli bireylerle kavga eden 5 (%11,6) otizimli bireyden 1'inin (2,3) kız, 4'ünün (%9,3) erkek olduğu anlaşılmaktadır.

Cinsiyetler arasında davranışlar açısından en belirgin farkın ağlayarak inatlaşma konusuyla erkek çocuklarda fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3.24. Umut Evi'nde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan otizmli bireylerin gösterdiği uyum sorunlarının yaş gruplarına göre dağılımına ilişkin bulgular.

		Yaş grubu				
		18-20	21-29	30-39	40-49	Toplam
Otizmli bireylerin gösterdiği uyum sorunları	Ağlayarak inatlaşma	-	5	1	-	6
	Kural tanımama	2	2	-	-	4
	Umut Evi'nde kalan otizmli bireylerle kavga	2	2	1	-	5
Toplam		4	9	2	-	15

Tablo 3.24'de Umut Evi'nde zaman zaman uyumsuzluk yaşayan 15 (%34,9) otizmli bireyin gösterdiği uyum sorunlarının yaşlara göre dağılımına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre; ağlayarak inatlaşma davranışı gösteren 6 (%14) otizmli bireyin, 5'inin (%11,6) 21-29 yaşta, 1'inin (%2,3) 30-39 yaşta olduğu, kural tanımayan 4 (%9,3) otizmli bireyden; 2'sinin (%4,7) 18-20 yaş arasında, 2'sinin (%4,7) 21-29 yaş arasında olduğu, evdeki çocuklarla kavga etme davranışı gösteren 5 (%11,6) otizmli bireyin 2'sinin (%4,7) 18-20 yaşta, 2'sinin (%4,7) 21-29 yaşta, 1'inin (%2,3) 30-39 yaşta olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 3.25. Umut Evi'ndeki otizmli bireylerin akademik başarısına ilişkin bilgiler

Otizimli bireyin Umut Evi'ndeki okul başarı durumu	Sayı	Yüzde (%)
Okul öncesi dönem	9	20,9
Orta	19	44,2
İyi	9	20,9
Pekiyi	6	14,0
Toplam	43	100,0

Tablo 3.25'de Umut Evi'ndeki otizmli bireylerin akademik başarısına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizmli bireylerin 9'unun (%20,9) okul öncesi dönemde olduğu, 19'unun (%44,2) orta, 9'unun (%20,9) iyi, 6'sının (%14) pekiyi derecede okul başarısının olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bölüm Umut Evleri'nin otizmli bireylerin akademik başarılarına etkisinin sağlıklı değerlendirilmesi amacıyla yukarıda belirtilen korunma altına alınmadan önce ve kuruluş bakımında çocukların akademik başarıları ile birlikte değerlendirildiğinde anlam ifade etmektedir. Buna göre aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Tablo 3.26. Umut Evindeki otizmli bireylerin korunma altına alınma, kuruluş bakımı ve Umut Evindeki akademik başarısına ilişkin bilgiler.

Akademik başarı	Korunma altına alınmadan önce		Kuruluşta		Umut evinde	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Okul öncesi dönem	19	44,2	17	39,5	9	20,9
Geçer	12	27,9	9	20,9	-	-
Orta	6	14,0	7	16,3	19	44,2
İyi	5	11,6	8	18,6	9	20,9
Pekiyi	1	2,3	2	4,7	6	14,0
Toplam	43	100,0	43	100,0	43	100,0

Tablo 3.26'da Umut Evindeki otizmli bireylerin korunma altına alınma, kuruluş bakımı ve umut evi sürecindeki akademik başarısına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Buna göre; Umut Evi'nde bulunan 43 çocuğun 19'unun (%44,2) okul öncesi dönemde kurum bakımına alındığı, bu sayının Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce 17'ye (%39,5) düştüğü bu otizmlilerden halen 9'unun (%20,9) okul öncesi eğitim çağında olduğu anlaşılmaktadır.

Korunma altına alınmadan önce 12 (%27,9) otizmlilerde bireyin geçer seviyede akademik başarıya sahip olduğu, kuruluş bakım sürecinde bu sayının 9'a (%1,8) düştüğü, Umut Evi'nde ise bu seviyede hiçbir otizmlilerde bireyin kalmadığı anlaşılmaktadır. Aynı şekilde orta seviyede bulunan 6 (%14) otizmlilerde birey sayısının kuruluşta 7 (%16,3), Umut Evi'nde ise 19 (%44,2) olduğu tespit edilmiştir. 5 (%11,6) otizmlilerde bireyin korunma altına alınmadan önce iyi seviyede akademik başarısının olduğu, kuruluşta 8 (%18,6) 'e yükseldiği, Umut Evi'nde ise 9 (%20,9)'a ulaştığı, 1 (%2,3) otizmlilerde bireyin korunma altına alınmadan önce pekiyi derecede akademik başarısının olduğu, kuruluşta 2 (%4,7)'ye yükseldiği, Umut Evi'nde ise 6 (%14) otizmlilerde bireye ulaştığı anlaşılmaktadır.

Burada otizmlilerde bireylerin Umut Evi'nde başarı seviyesinin yükselmesiyle birlikte okul öncesi dönemde olan otizmlilerde bireylerin okula başlamasının ve başarılarının yüksek olmasının etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 3.27. Araştırma kapsamında incelenen Umut Evleri'nde koruma ve bakım altında bulunan otizmlilerde bireylerin aile ilişkilerine ilişkin bulgular.

Otizmlilerde Bireyin Ailesi İle İlişkisi	Sayı	Yüzde (%)
Sağlıklı sosyal ilişkileri var	22	51,2
Ailesi tarafından düzenli ziyaret ediliyor	6	14,0
Ailesi ile nadiren görüşüyor	12	27,9
Ailesi ile görüşmüyor	3	7,0
Toplam	43	100,0
Otizmlilerde Bireyin Ailesi İle Görüşme Sıklığı	Sayı	Yüzde (%)
Ailesi ile görüşmüyor	3	7,0
Haftada bir	12	27,9
On beş günde bir	13	30,2
Ayda bir	4	9,3
3-6 ay arası	7	16,3

Yılda bir	4	9,3
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Aile Yanına İzinli Gitme Durumu	Sayı	Yüzde (%)
İzinli gitmiyor	3	7,0
Hafta sonları ve tüm tatil dönemlerinde düzenli olarak	9	20,9
Özel gün bayram ve okul tatillerinde	3	7,0
On beş günde bir	10	23,3
Ayda bir	5	11,6
Yılda bir	3	7,0
Diğer	10	23,3
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Ailesi İle Görüşme Nedeni	Sayı	Yüzde (%)
Ailesi ile görüşüyor	40	93,0
Otizimli bireyin istememesi	1	2,3
Ailenin arayıp sormaması	2	4,6
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Ailesi İle Görüşmesi Nasıl Gerçekleşiyor	Sayı	Yüzde (%)
Ailesi ile görüşmüyor	3	7,0
Aile istediği her zaman	36	83,7
Plansız aile ile koordinasyon merkezince belirlenmesine göre	4	9,3
Toplam	43	100,0
Otizimli Bireyin Ailesi İle Görüşmesi Nasıl Gerçekleşiyor	Sayı	Yüzde (%)
Ailesi ile görüşmüyor	3	6,9
Koordinasyon merkezinde	40	93,0
Toplam	43	100,0

Tablo 3.27'de araştırma kapsamında incelenen Umut Evleri'nde koruma ve bakım altında bulunan otizimli bireylerin aile ilişkilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizimli bireylerin 22'sinin (%51,2) ailesi ile sağlıklı sosyal ilişkiler içinde olduğu, 6'sının (%14) ailesi tarafından düzenli ziyaret edildiği, 12'sinin (%27,9) ailesi ile nadiren görüştüğü, 3'ünün (%7) ailesi ile görüşmediği anlaşılmaktadır. Ailesi ile görüşen çocukların 12'sinin (%27,9) haftada bir, 13'ünün (%30,2) on beş günde bir, 4'ünün (%9,3) ayda bir, 7'sinin (%16,3) 3-6 ayda bir, 4'ünün (%9,3) yılda bir ailesi ile görüştüğü anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin 9'u (%20,9) hafta sonları ve tüm okul tatillerinde düzenli olarak, 3'ü (%7) özel gün bayram ve okul tatillerinde, 10'u (%23,3) on beş günde bir, 5'i (%11,6) ayda bir, 3'ü (%7) yılda bir, 10'u (%23,3) diğer zamanlarda ailesi yanına izinli gitmektedirler.

Ailesi ile görüşmeyen otizimli bireylerin 1'inin (%2,3) otizimli bireyin istememesi, 2'sinin (%4,6) ailesinin arayıp sormaması nedeniyle ailesi ile görüşmediği anlaşılmaktadır.

Otizimli bireylerin 36'sının (%83,7) aile istediği zaman, 4'ünün (%9,3) plansız bir şekilde aile ile koordinasyon merkezince belirlenmesine göre görüştüğü ve otizimli bireylerin 40'ının (%93) koordinasyon merkezinde ailesi ile görüştüğü anlaşılmaktadır.

Tablo 3.28. Otizimli Bireyin ailesi ile ilişki durumunun Umut Evi'ne uyumuna etkisine ilişkin bulgular.

		Umut Evi'ne uyum durumu		Toplam
		Uyumlu	Zaman zaman uyumsuz	
Otizimli bireyin ailesi ile ilişki durumu	Sağlıklı sosyal ilişkileri var	14	8	22
	Ailesi tarafından düzenli ziyaret ediliyor	2	4	6
	Ailesi ile nadiren görüşüyor	6	6	12
	Ailesi ile görüşmüyor	2	1	3
Toplam		24	19	43

Otizimli bireyin ailesi ile ilişki durumunun umut evine uyumuna etkisine ilişkin

Ki Kare Testi

Ki Kare Testi	Değer	df	p
Pearson Ki Kare	2,083	3	,555

Tablo 3.28.'de otizimli bireyin ailesi ile ilişki durumunun Umut Evi'ne uyumuna etkisine ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna göre; ailesi ile sağlıklı sosyal ilişkileri olan 22 (%51,2) otizimli bireyin 14'ünün, ailesi tarafından düzenli ziyaret edilen 6 (%14) otizimli bireyin 2'sinin, ailesi ile nadiren görüşen 12 (%27,9) otizimli bireyin 6'sının, ailesi ile görüşmeyen 3 (%7) otizimli bireyden 2'sinin Umut Evi'ne uyumlu olduğu görülmektedir.

Otizimli bireylerin ailesi ile ilişki durumunun Umut Evi'ne uyumunda etkisinin olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Ki Kare testi sonucunda, otizimli bireylerin ailesi ile ilişkisinin, eve uyumu ile istatistiksel açıdan anlamlılığının ($p=0,555>0,05$) olmadığı anlaşılmıştır. Bu durum otizimli bireylerin aileleri ile ilişki içinde olmalarının uyumlarında herhangi bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir.

Tablo 3.29. Otizimli Bireylerin yararlandırıldığı gönüllü aile ilişkin bilgiler.

Gönüllü ailesinin varlığı	Sayı	Yüzde (%)
Gönüllü ailesi var	0	0
Gönüllü ailesi yok	43	100,0
Toplam	43	100,0

Tablo 3.29'da araştırma kapsamında incelenen Umut Evleri'nde koruma ve bakım altında bulunan otizimli bireylere yönelik gönüllü aile ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre; otizimli bireylerin tamamının (%100) gönüllü ailesinin olmadığı anlaşılmaktadır.

4.TARTIŞMA

Ülkemizde otizmlı bireylerin ve engelli bireylerin sosyalleşmesi ve kendi ihtiyaçlarını kendisi karşılayabilmesi için Bakanlığımız yeni yaşam biçimi olarak Umut Evlerini açmaya karar vermiştir. İlk Umut Evi 2008'de açılmıştır. Eylül 2013 itibarıyla, Türkiye genelindeki Umut Evleri'nin toplam sayısı 128'i bulmuştur. Yeni Umut Evleri de açılış aşamasındadır. 2013'ten bu yana ülkemizde hızla yaygınlaşmaya başlamıştır. Otizmlı bireylerin sosyalleşmesi için kapasitesi yüksek koğuş sistemi olan yatılı kuruluşlar yerine 5-6 kişiden oluşan otizmlı bireyin kaldığı Umut Evleri'ne geçilmiştir. Böylece kuruluş bakımında olumsuz davranışlar sergileyen otizmlı bireylerin Umut Evlerinde olumlu davranışlar sergiledikleri anketlerde görülmüştür.

Umut Evlerinde kalan Otizmlı Bireylerdeki bu olumlu değişimler, verimliliğin artması noktasında henüz bilimsel bir değerlendirme yapılmamıştır. Yaşanılan aksaklıkların giderilmesi burada çalışacak personele belli aralıklarla hizmet içi eğitimlerin verilmesi yeni yaşam biçimi olan Umut Evlerindeki kaliteyi de arttıracaktır. Umut Evlerinde çalışan personellerin sorunlarına çözüm bulunması, önerilerinin dikkate alınması Otizmlı bireylere olumlu yaşayacaktır. Bu çalışmada elde ettiğimiz bulguları üç başlıkta toplaya biliriz. Bunlar;

4.1. Araştırmaya dahil olan personelin özellikleri, iş deneyimi onlardaki iş algısı, çalışma isteği, hizmet içi eğitimler ile desteklenip desteklenmemesi, beklentilerinin ve tavsiyelerinin değerlendirilmesi.

4.2. Otizmlı Bireye sahip ailelerin Umut Evi ile koğuş sistemiyle hizmet veren kuruluşları değerlendirmedeki algısı, hizmet veren personelimiz hakkındaki düşünceleri, gelecekte beklenenlerinin değerlendirilmesi.

4.3. Umut Evlerinde kalan Otizmlı bireylerin kişisel dosyalarının incelenmesi, Umut Evine alınma süreci, varsa daha önce almış olduğu hizmet modelleri ve Umut Evindeki durumuna yönelik bilgilerin değerlendirilmesi.

Tez çalışmasında Umut Evlerinde görevli personelin durumu incelendiğinde, 18'i (%52,9) kadın ve 16'sı (%47,1) erkeklerden oluşmakta, 3'ü (%8,8) 20-29 yaş

grubunda, 16'sı (%47,1) 30-39 yaş grubunda, 9'u (%26,5) 40-49 yaş grubunda, 6'sı da (%17,6) 50 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır. Personelin 4'ünün (%11,8) bekâr, 30'unun (%88,2) evli olduğu, 3'ünün (%8,8) çocuğa sahip olmadığı, 6'sının (%17,6) 1, 12'sinin (%35,3) 2, 10'unun (%29,4) 3, 1'inin (%2,9) 4, 1'inin (%2,9) 5, 1'inin ise (%2,9) 7 çocuğa sahip olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan personelin eğitim durumlarına baktığımızda; 8'i (%23,5) ilköğretim, 12'si (%35,3) ortaokul, 10'u (%29,4) lise, 2'si (%5,9) yüksekokul, 2'si (%5,9) lisans mezunudur. Araştırma sonuçlarından anlaşıldığı üzere korunmaya muhtaç otizmli bireylere hizmet veren Umut Evinde erkeklerden daha çok kadın personelin görev aldığı, bakım elemanları ve temizlik elemanlarının fazla oluşu ve eğitim düzeylerinin düşük olması ilköğretim ve ortaokul mezunlarının yoğun olduğu, personelin büyük oranda evli olduğu çoğunluğun çocuk sahibi olduğu önemli bulgular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmaya göre; 31'inin (%91,2) bakım elemanı, 1'inin (%2,9) öğretmen, 2'sinin (%5,9) diğer personel olduğu, ASPB merkez ve taşra teşkilatındaki toplam çalışma süresi incelendiğinde; 17'sinin (%50,0) 0-2 yıl arası, 15'inin (%44,1) 3-5 yıl arası, 2'sinin (%5,9) 6-9 yıl arası çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personelin ASPB merkez ve taşra teşkilatında çalıştığı kuruluşlar incelendiğinde; 1'inin (%2,9) huzurevi/bakım rehabilitasyon merkezinde, 33'ünün (%97,1) engelli bakım rehabilitasyon merkezinde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personellerin daha evvel çalıştığı yerler araştırıldığında; 1'inin (%2,9) anaokulu/kreşte, 1'inin (%2,9) özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde, 6'sının (%17,6) özel sektörde, 1'inin (%2,9) kendi işinde, 1'inin (%2,9) çocuk yuvasında, 24'ünün (%70,6) ise daha önce başka bir kurum ve kuruluştaki çalışmadığı anlaşılmaktadır.

Umut Evleri yeni bir proje olduğu için yönetmeliği hazırlanma aşamasındadır. Şu anda personel ile ilgili esaslar Bakım Rehabilitasyon Merkezi yönetmeliği ve Çocuk Evleri yönetmeliğine uygun yürütülmektedir. Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Umut Evleri yönergesi hazırlamaktadır. Şu anda elimizde Umut Evleri yönergesi taslağı bulunmamaktadır.

5.SONUÇLAR

Personelin cinsiyet dağılımı: 18'ı (%52,9) kadın, 16'sı (%47,1) erkeklerden oluşmakta, 3'ü (%8,8) 20-29 yaş grubunda, 16'sı (%47,1) 30-39 yaş grubunda, 9'u (%26,5) 40-49 yaş grubunda, 6'sı da (%17,6) 50 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadır.

Personelin 4'ünün (%11,8) bekâr, 30'unun (%88,2) evli olduğu, 3'ünün (%8,8) çocuğa sahip olmadığı, 6'sının (%17,6) 1, 12'sinin (%35,3) 2, 10'unun (%29,4) 3, 1'inin (%2,9) 4, 1'inin (%2,9) 5, 1'inin ise (%2,9) 7 çocuğa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan personelin eğitim durumlarına baktığımızda; 8'i (%23,5) ilköğretim, 12'si (%35,3) ortaokul, 10'u (%29,4) lise, 2'si (%5,9) yüksekokul, 2'si (%5,9) lisans mezunudur.

Umut Evindeki çalışan personelin; 31'inin (%91,2) bakım elemanı, 1'inin (%2,9) öğretmen, 2'sinin (%5,9) diğer personel olduğu, ASPB merkez ve taşra teşkilatındaki toplam çalışma süresi incelendiğinde; 17'sinin (%50,0) 0-2 yıl arası, 15'inin (%44,1) 3-5 yıl arası, 2'sinin (%5,9) 6-9 yıl arası çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personelin ASPB merkez ve taşra teşkilatında çalıştığı kuruluşlar incelendiğinde; 1'inin (%2,9) huzurevi/bakım rehabilitasyon merkezinde, 33'ünün (%97,1) engelli bakım rehabilitasyon merkezinde çalıştığı anlaşılmaktadır.

Personelin ASPB'den önceki çalıştığı diğer kurum ve kuruluşlar incelendiğinde; 1'inin (%2,9) ana okul/kreşte, 1'inin (%2,9) özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde, 6'sının (%17,6) özel sektörde, 1'inin (%2,9) kendi işinde, 1'inin (%2,9) çocuk yuvasında, 24'ünün (%70,6) ise daha önce başka bir kurum ve kuruluşta çalışmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamındaki Umut Evi personelinin sahip olması gereken özellikler, göreve başlama ve hizmet sunumuna ilişkin kriterler ve standartlara dair düşünceleri yer almaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) görev alacak personelin sahip olması gereken özelliklere ilişkin kriterler ve standartların belirlenmiş olduğunu, 9'unun (%26,5) ise bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin 25'inin (%73,5)

personelin göreve alınma, başlama hususuna ilişkin kriterler ve standartların var olduğunu, 9'unun (%26,5) bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) personelin hizmet sunumuna ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar olduğunu, 9'unun (%26,5) ise olmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamındaki Umut Evi personelinin sahip olması gereken özellikler, göreve başlama ve hizmet sunumuna ilişkin kriterler ve standartlara dair düşünceleri yer almaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) görev alacak personelin sahip olması gereken özelliklere ilişkin kriterler ve standartların belirlenmiş olduğunu, 9'unun (%26,5) ise bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) personelin göreve alınma, başlama hususuna ilişkin kriterler ve standartların var olduğunu, 9'unun (%26,5) bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Personelin 25'inin (%73,5) personelin hizmet sunumuna ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar olduğunu, 9'unun (%26,5) ise olmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamındaki personelin Umut Evleri'nde çalışmayı isteme nedeni ile hizmet hakkında bilgi sahibi olma ve görev almadan önce hizmete ilişkin bilgilendirilme durumuna ilişkin tespitler yer almaktadır. Personelin 9'unun (%26,5) otizmlili birey sevgisi ve otizmlili bireylere faydalı olma isteğinden, 1'inin (%2,9) mesleği ile ilgili bir alan olmasından, 4'ünün (%11,8) çalışma yeri olarak güvenli bir ortamı ve iyi çalışma saatleri olmasından, 5'inin (%14,7) rastlantısal olarak umut evinde çalışmayı tercih ettiği, 15'inin (%44,1) konu ile ilgili bir cevap vermediği anlaşılmaktadır.

Personelin 5'inin (%14,7) il müdürlüğünce, 6'sının (%17,6) kuruluş personeli olması dolayısıyla kuruluştaki, 1'inin (%2,9) arkadaş-yakın çevre aracılığıyla, 2'sinin (%5,9) kişisel araştırma ile 3'ünün (%8,8) kursta, 17'sinin (%50,0) göreve başladıktan sonra yaşayarak Umut Evi hizmeti hakkında bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Personelin 31'i (%91,2) göreve başlamadan önce alanla ilgili birebir görüşme ve bilgilendirme yapıldığını, 3'ü (%8,8) ise kendisine bir bilgilendirme yapılmadığını belirtmektedir.

Personelin; eğitim alma durumu, eğitimlerin yeterliliği, almak istedikleri eğitimler ile Umut Evi'nde çalışmaya ilişkin memnuniyeti konularında değerlendirmeleri yer almaktadır. Buna göre; personelin 28'inin (%82,4) oryantasyon eğitimi aldığı, 6'sının (%17,6) almadığı anlaşılmaktadır.

Personelin 27'sinin (%79,4) çalışılan alanla ilgili hizmet içi eğitim aldığı, 7'sinin (%20,6) hizmet içi eğitim almadığı anlaşılmaktadır. Hizmet içi eğitim alan personelin 13'ünün (%38,2) 3-6 ayda bir, 1'inin (%2,9) 8 ayda bir, 10'unun (%29,4) yılda bir, 3'ünün (%8,8) bir yıldan fazla bir zamanda hizmet içi eğitim aldıkları anlaşılmaktadır.

Personelin 10'unun (%29,4) aldıkları eğitimi yeterli bulduğu, 24'ünün (%70,6) aldıkları eğitimi yeterli görmedikleri, personelin 24'ünün (%70,6) aldıkları eğitimlerin işlerini kolaylaştırdığını düşündüğü, 10'unun (%29,4) işlerini kolaylaştırmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır.

Personelin 25'inin (%73,5) yaptıkları görevde kendilerini yeterli buldukları, 9'unun (%26,5) yaptıkları görevde kendilerini yeterli bulmadığı anlaşılmaktadır. Personelin 24'ü (%70,6) yaptıkları görevde kendilerini eksik hissettikleri konuların olduğunu, 10'u (%29,4) eksik hissettikleri bir konu olmadığını belirtmektedir. Bununla paralel olarak personelin eğitim almak istediği konulara ilişkin 3'ü (%8,8) otizmli birey gelişim dönemi özellikleri, 3'ü (%8,8) davranış problemleri, 22'si (%64,7) otizmli birey için ilk yardımda daha fazla bilgi, 1'i (%2,9) diğer konularda eğitim almak istediğini, 5 kişinin (%14,7) bir önceki soruda da kendini eksik hissettiği konu olmadığını belirten cevabına paralel olarak bu soruyu boş bıraktığı anlaşılmaktadır.

Personelin görevde kendilerini eksik hissettikleri konularla ilgili düşünceleri açık uçlu sorularla alınmıştır.

Buna göre eksik hissedildiği belirtilen konular:

- Otizmli bireylerin kriz anındaki ilk yardımı,
- Otizm hakkında genel eğitim,

- Otizmlı bireyin davranış bozukluklarının giderilmesine yönelik alışma,
- Otizmlı bireylerin eğitimi ve davranışlarını düzeltmesi ile ilgili eğitim,
- Otizmlı bireylerin öz bakım temizliği,
- Otizmlı bireylerin el becerisi eğitimi,
- Otizmlı bireylerin davranış problemleri,
- Otizmlı birey gelişim dönemi zellikleri,
- Otizmlı bireylerin günlük aktivitelerinde daha iyi olmak.

Personelin 31'inin (%91,2) Umut Evi hizmet alanında çalışmaktan memnun olduğunu, 3'ünün (%8,8) Umut Evi hizmet alanında çalışmaktan memnun olmadığı belirtmektedir.

Personelin; otizmlı bireylerin sağlıklı gelişimleri için Umut Evi ve diğer kuruluşlar hakkındaki düşünceleri ile otizmlı bireyler için önceliklendirdiği sosyal hizmet modeline ilişkin görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Umut Evi ile bakım rehabilitasyon merkezi hizmet modeli karşılaştırmasında personelin 25'inin (%73,5) Umut Evi hizmetini uygun, 2'sinin (%5,9) bakım rehabilitasyon merkezini uygun bulmaktadır. Ayrıca personelin 1'sinin (%2,9) her ikisi arasında fark olmadığını, 4'ünün (%11,8) fikri olmadığı, 2'sinin (%5,9) diğer düşünceleri sahip olduğu görülmektedir. Umut Evinde bulunan otizmlı bireylerin yararlandırılması gereken en uygun hizmet modeli konusunda ise personelin 4'ünün (%11,8) bakım rehabilitasyon merkezi "Kuruluş" , 27'sinin (%79,4) Umut Evleri, 1'inin (%2,9) koruyucu aile, 2'sinin (%5,9) z ailesi yanında desteklenmesi gerektiğini belirttikleri anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen Umut Evi hizmetinde görev alan personelin çalışma yaşamında olumlu, olumsuz bulduğu hususlara ilişkin değerlendirmeleri yer almaktadır. Personelin 3' (%8,8) otizmlı bireylerin ev ortamında büyümesini, 12'si (%35,3) otizmlı bireylerle birebir ilgilenmeyi, 1'i (%2,9) sosyal etkinlikleri, 1'i (%2,9) otizmlı bireylerin düzgün ve disiplinli yetişmesini, 6'sı (%17,6) alışma arkadaşlarıyla uyumlu olmayı, 11'i (%32,4) iş yerinde güven, huzur olmasını ve çalışma saatlerini çalışma yaşamına ilişkin olumlu konular olarak değerlendirmektedir.

Personelin 13' (%38,2) alışma yaşamında olumsuz değerlendirilecek bir konu olmadığını belirtirken, 5'i (%14,7) personel eksikliği, 9'u (%26,5) vardiya sisteminin

düzensizliği, 7'si (%20,6) diğer konuları, çalışma yaşamına ilişkin olumsuz konular olarak değerlendirmektedir.

Personele yönelik ankette katılımcının Umut Evi hizmetinin güçlükleri, güçlü yanları, riskleri, geliştirilebilecek yönlerine yönelik değerlendirmeleri ile beklentilerini sınırlandırmadan alabilmek amacıyla açık uçlu soru tekniği kullanılmıştır. Personelin benzer ve farklı olan görüşleri değerlendirilmiş, aşağıda gruplar halinde verilmiştir.

6.ÖNERİLER

- Umut Evinin kuruluş bakımından daha faydalı olduğundan Umut Evlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması
- Toplumun Otizmlili bireylere yönelik farkındalığının arttırılması için topluma çeşitli eğitimlerin verilmesi
- Umut Evinde çalışan personele belli aralıklarla hizmet içi eğitim verilerek personelin dinamizminin sağlanması
- Ülke genelinde yeni evlenecek aile adaylarına otizmin ne olduğu konusunda bilgilendirilmesi
- Umut evlerinin açılabilmesi için ülkemizde koordinasyon merkezleri kurularak Umut evlerinin açılmasının sağlanması
- Bakım elemanlarının psikolojik, ekonomik yönden güçlü olmaları için desteklenmesi
- Otizmlili Bireylere yönelik Bakanlık nezdinde aile danışmanlık ve rehberlik çalışmalarının yaygınlaştırılması
- Dört otizmlili bireye bir ev sorumlusu düşecek şekilde meslek elemanı ayarlanması
- Bakım elemanlarının 25 yaşın üzerinden seçilmesi
- Psikiyatrik takibe bağlı otizmlili bireylerin Üniversiteler ile işbirliği yapılması
- Sosyal Çalışmacı, Çocuk Gelişimci, Psikolog, Öğretmen, Diyetisyen, Hemşire..personel yönünden desteklenmesi
- Umut Evinde çalışacak personelin mevzuat bilgisine ve bu mevzuatın uygulanması alanında yetkin olması
- Ülkemizde değişik illerde hizmet veren Umut Evlerinin birbirleriyle diyalog halinde olup tecrübelerinin paylaşması
- Umut evlerinin yönetmelik çerçevesinde denetimlerinin yapılması
- Göreve yeni başlayacak personelin ilk başta oryantasyon eğitiminden geçirilmesi

- Umut Evlerinin sağlıklı değerlendirilebilmesi için ülke genelinde veritabanının oluşturulması
- Umut evlerinde çalışan personele değerli olduklarının hissettirilmesi görüş ve önerilerinin dikkate alınması
- Umut evinde kalan otizmli bireyler hakkında nitelikli bir dosya tutulup grup sorumlusu veya bakım elemanı değiştiğinde bu bilgilerin ona iletilmesi
- Umut evleri için yapılacak olan harcamaların yerinde ve zamanında yapılarak mevzuat çerçevesinde arşivlenmesi

7.KAYNAKÇA

Akçamete, A.G., Kargın, T., Batu, S., Uysal, A., Birkan, B., Cavkaytar, A., Özen, A., Bakkaloğlu, H., Eripek, S., Vuran, S., Maviş, İ., Özyürek, M., Tavil, Y.Z., Şafak, P., Gürgür, H., Öktem, F., Kırcaali-İftar, G., Tekin-İftar, E. ve Davaslıgil. Ü., 2010, *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*, Kök Yayıncılık, Ankara

Alpaytaç, S., 2007, *Otizm Üzerine Türkiye'den Bir Örnek Vaka İncelemesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi.

Borazancı, P., 2000, *Otistik Zeka ve Seviyeleri*. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Borazancı, P., 2003, *S. Eğitimciler ve Aileler İçin Otizm, Özel Eğitim Rehberi*. Tükelmat A. Ş. Yayınları, İzmir.

Cavkaytar, A., Ataman, A., Acarlar, F., Günel, M.K., Gökdere, M., Özen, A., Batu, E.S., Doğru, S.Y., Altunay, B., Gürgür, H., Uysal, H., Sönmez, N., Akçin, N., Özokçu, O., Gümüş, S.S., Çuhadar, S., Aslan, Y.G., & Sola, C., 2013, *Özel Eğitim. Vize* Yayıncılık, Ankara.

Çev., E. Köroğlu, 2001, *Amerikan Hekimler Birliği DSM 4 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı*, Hekimler Yayın Birliği, Ankara.

Darıca, N., Abidoğlu, Ü. ve Gümüşçü, G., 2011, *Otizm ve Otizimli Çocuklar*. Özgür Yayınları, Ankara.

Ekici, Ö. K., 2013, *Bilimsel, Sosyal ve Yasal Yönleriyle Otizm Farkındalığı*, Bilim ve Teknik Aylık Popüler Bilim Dergisi, (545).

Eripek, S., 1996, *Zihinsel Engelli Çocuklar*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Fazlıoğlu, Y., Yurdakul, M. E., 2005, *Otizm Otizmde Görsel İletişim Tekniklerinin Kullanımı*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Greenspan, S. I., 1992, *Reconsidering The Diagnosis And Treatment Of Very Young Children With Autistic Spectrum Or Pervasive Developmental Disorders*, Zero to Three, 13 (2), (ss. 1-9).

Green, G., 1996, *Evaluation Claims About Treatments For Autism*, Editörler: C. Maurice, G. Green and S. Luce, (ss. 15-28). Texas.

Güneş, A., 2005, *Otizm ve Otistik Çocukların Eğitimi*, İlya İzmir Yayınevi Matbaası, İzmir.

Halker, A., 2001, *Otizm Umudumuz: Davranışçı Tedavi*, Halker and Associates, Bethesda, MD.

Korkmaz, B., 2000, *Yağmur çocuklar, otizm nedir?*, Doğan Kitapçılık, İstanbul.

Korkmaz, B., 2000, *Mental Rötarde Otistiklerde Yürümenin Gelişiminde Gecikmenin Klinik Prognozla İlişkisi*. Cerrahpaşa Journal of Medicine, 31(2); (ss. 66-73).

Korkmaz, B., 2003, *Asperger Sendromu: Toplumsal İlişkilere Ait Bir Bozukluk, Yalnızlık Ya Da İnsana Ait Temel Bir Boyut*. Adam Yayınları, İstanbul.

Kulaksızoğlu, A., 2003, *Farklı Gelişen Çocuklar*, (ss. 81-96), Epsilon Yayınevi, İstanbul.

Kürkcüoğlu, B. Ü., 2009, *Otistik Özellik Gösteren Çocuklara Bire-bir*

Öğretimde Etkinlikler İçi ve Arası Seçim Fırsatları Sunmanın Etkilerinin Karşılaştırılması. T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Lord, C. ve J.P. McGee, 2001, *Education Children with Autism*, National 61 Academy Press, Washington.

Özbey, Ç., 2005, *Otizm Ve Otistik Çocukların Eğitimi*, İnkılap Kitabevi, İstanbul.

Özbey, Ç., 2012, *Dünden Bugüne Otizm*. C-B Basımevi, İstanbul.

Özlu – Fazlıoğlu, Y., 2004, *Duyusal Entegrasyon Programının Otizmlı Çocukların Duyusal ve Davranış Problemleri Üzerine Etkisinin İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Ev ekonomisi (Çocuk Gelişimi ve Eğitimi) Ana Bilim Dalı, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara.

Özusta, S., 1999, *Otizm: Tanı ve Ayırıcı Tanı*, (Ed.): EKSD, A.Ben Hasta Değilim, Nobel Tıp Kitapevi, İstanbul.

Özusta, S., 1996, *Otizm Tanı Ve Ayırıcı Tanı*, Katkı Pediatri Dergisi, 5(17), s.850–863.

Tekin-İftar, E., Kırcaali-İftar, G., Kurt, O., Akmanoğlu, N., Değirmenci, H.D., Odluyurt, S., Demir, Ş., Ülke-Kürkçüoğlu, B. & Kutlu, M., 2013, *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimleri*. Vize Yayıncılık, Ankara.

Tuchman, R. F. and Rapin, I., 1997, *Regression In Pervasive Developmental Disorders:Seizures And Epileptiform Electroencepelogram Correlates*. Pediatrics, 99(4); 560-565.

URL 1. <http://www.todev.org> adresinden 07.01.2012 tarihinde erişilmiştir.

8.EKLER

EK-A

ANKET-1

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI

“OTİZMLİ BİREYLERİN SOSYALLEŞMESİ ALANINDA YENİ HİZMET MODELİ UMUT EVLERİ”

KONULU ARAŞTIRMA İÇİN PERSONELE YÖNELİK HAZIRLANAN SORU KÂĞIDI

Değerli katılımcılar, bu çalışma bir araştırma çalışmasıdır. Bu araştırmanın amacı; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı faaliyet gösteren İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve bu merkeze bağlı Umut Evleri hizmetinin verimliliğinin, İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi'nde ve bu Merkeze bağlı Umut Evleri'nde görev alan personel ve korunma ve bakım altında bulunan otizmli bireylerin ailelerinin görüşlerinin alınarak ve otizmli bireyler hakkında düzenlenen kayıtlardan da yararlanılarak değerlendirilmesi ve bilimsel veri eksikliğinin giderilerek hizmetin daha da geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Soru kâğıdına vereceğiniz cevaplar araştırma için muhafaza edilip, sadece bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Umut Evi hizmetinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesini amaçlayan bu çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve ayırdığınız zaman için şimdiden teşekkür ederim.

1-Görev yaptığınız yer:

2-Cinsiyetiniz:

3-Yaşınız:

4-Medeni Durumunuz:

5-Kaç çocuğunuz var:

6-Eğitim Durumunuz:

7-Mesleğiniz:

8-Bakanlıkta toplam çalışma süreniz:

9-Bakanlık merkez ve taşra teşkilatında çalıştığınız kuruluşlar ve çalışma süreniz nedir?

a) Genel Müdürlük (...)

b) İl Müdürlüğü (...)

c) Çocuk Yuvası (...)

d) Yetiştirme Yurdu (...)

e) Sevgi Evi (...)

f) Kreş Gündüz Bakımevi (...)

g) Huzurevi / Bakım Rehabilitasyon Merkezi (...)

ğ) Engelli Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi (...)

h) Toplum Merkezi (...)

ı) Aile Danışma Merkezi (...)

i) ÇOGEM (...)

j) KBRM (...)

k) BSRM (...)

l) Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi (...)

m) Çocuk Evi (...)

10-Bakanlıktan önce çalıştığınız kurum/ kuruluşlar ve çalışma süreniz nedir?

11-Bakanlıkta otizmli bireyleri tercih etme nedeniniz nedir?

12-Şu andaki göreviniz:

a) Kuruluş Müdür veya Müdür Yrd. ()

- b) Meslek elemanı ()
- c) Umut Evi Sorumlusu ()
- d) Bakım elemanı ()
- e) Temizlik elemanı()
- f) Diğer...

13-Umut Evi hizmeti hakkında nasıl bilgi sahibi oldunuz? Göreve başlamadan önce, yapacağınız görev hakkında herhangi bir bilginiz var mıydı?

14-Umut Evi hizmetinde nasıl görev aldınız? Göreve başlamadan önce çalışacağınız alanla ilgili sizinle birebir görüşme/mülakat ve bilgilendirme yapıldı mı?

15- Umut Evi hizmetinde görev alacak personelin sahip olması gereken özelliklere ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar bulunmakta mıdır?

- a) Evet
- b) Hayır

16-Umut Evi hizmetinde görev alacak personelin göreve başlama ve hizmet sunumuna ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar bulunmakta mıdır?

- a) Evet
- b)Hayır

17- Umut Evi hizmetinde görev alacak personelin hizmet sunumuna ilişkin belirlenmiş kriter ve standartlar bulunmakta mıdır?

- a) Evet
- b) Hayır

18- Kaç yıldır Umut Evleri alanında görev yapıyorsunuz?

19 -Görev aldığınız Umut Evi sayısı kaçtır?

20-Hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için Umut Evi'nde kaç görevli olması gerektiğini düşünüyorsunuz?

21-Sorumlu olduğunuz otizmli birey sayısı kaçtır?

22-Hizmetin sağlıklı yürütülebilmesi için kaç otizmli bireyden sorumlu olmanız gerektiğini düşünüyorsunuz?

23-Göreve başladıktan sonra çalışma alanınız hakkında oryantasyon (bilgilendirme) eğitimi verildi mi?

a) Evet () b) Hayır ()

24- Çalıştığınız alanla ilgili olarak hizmet içi eğitim alıyor musunuz?

a) Evet () b) Hayır ()

25- Hizmet içi eğitimi ne sıklıkta alıyorsunuz?

a) 6 ayda bir b) 8 ayda bir c) Yılda bir d) İki yıldan fazla

26-Aldığınız eğitimleri yeterli buluyor musunuz?

a) Evet () b) Hayır ()

27-Aldığınız eğitimler işinizi kolaylaştırıyor mu?

a) Evet () b) Hayır ()

28-Çalışma alanınızla ilgili hangi konularda eğitim almak istersiniz?

29-Yaptığınız görevde kendinizi yeterli buluyor musunuz?

a) Evet () b) Hayır ()

30- Yaptığınız göreve ilişkin kendinizi eksik hissettiğiniz konular var mı?

a) Evet () b) Hayır ()

Cevabınız Evet ise, neler olduğunu lütfen belirtiniz.

31- Umut Evleri hizmeti alanında çalışmaktan memnun musunuz?

a)Evet () b) Hayır ()

Cevabınız Hayır ise, nedenini lütfen belirtiniz .

32-Çalışma yaşamınızda olumlu olarak değerlendirdiğiniz konular nelerdir?

33-Çalışma yaşamınızda olumsuz olarak değerlendirdiğiniz konular nelerdir?

34-Çalışma yaşamınızda yaşadığınız sıkıntılara dair nelerin değişmesi veya yapılması sizi daha iyi hissettirir?

35-Umut Evi hizmeti ile Bakım Rehabilitasyon Merkezi hizmetini karşılaştırdığınızda Umut Evi hizmeti hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

a).Umut Evi hizmetinin otizmli bireylerin sağlıklı gelişimi için daha uygun olduğunu düşünüyorum.

b).Bakım rehabilitasyon merkezi hizmetinin Umut Evi'ne göre otizmli bireylerin sağlıklı gelişimi için daha uygun olduğunu düşünüyorum.

c).Hepsinin kurum bakımı hizmeti olması nedeniyle otizmli bireylerin sağlıklı gelişimi için aralarında bir fark olmadığını düşünüyorum.

d).Fikrim yok.

e).Diğer...

36-Umut Evi'nde sorumluluğunuz altında bulunan otizmli bireylerin yararlandırılabilceği en uygun hizmet modeli nedir, nedeni ile belirtiniz?

a)Bakım Rehabilitasyon Merkezi ‘‘Kuruluş’’ ()

b)Umut Evleri ()

c)Koruyucu Aile Hizmeti ()

d)Evlat Edinme Hizmeti ()

e)Öz ailesi yanında bulunmalılar ()

f)Akrabaları yanında bulunmalılar ()

g) Diğer ()

37- Umut Evi hizmetinde karşılaştığınız güçlükleri aşağıdaki başlıklar altında lütfen belirtiniz

a).Umut Evi hizmetinin uygulanmasına karar verme aşamasında:

b).Umut Evi sorumlusunu belirleme aşamasında:

c). Bakım elemanlarının belirlenmesi

aşamasında: ç).Otizmli bireyleri belirleme

aşamasında: d).Umut Evi açılış aşamasında:

e).Umut Evi işleyişinde personele ilişkin yaşanan güçlükler

g).Otizmli bireylere ilişkin yaşanan güçlükler

ğ).Umut Evi işleyişinde diğer hususlarda karşılaşılan

güçlükler h).Genel Müdürlüğü ile ilgili yaşanan güçlükler

ı). Umut Evi mevzuatı ile ilgili yaşanan güçlükler

38- Umut Evi hizmet modelinin güçlü yanları hakkındaki görüşlerinizi lütfen belirtiniz.

39- Umut Evi hizmet modelinin riskleri hakkındaki görüşlerinizi lütfen belirtiniz.

40-Umut Evi hizmet modelinde geliştirilebilecek hususlar hakkındaki görüşlerinizi lütfen belirtiniz.

41-Umut Evi hizmetinin daha sağlıklı yürütülebilmesi için Umut Evi hizmet alanında görev yapan taşra ve merkez teşkilatı çalışanlarından beklentileriniz nelerdir?

a). Genel Müdürlük ile ilgili beklentiler:

b).İl Müdürlüğü ile ilgili beklentiler:

c).Bakım Rehabilitasyon Merkezi ile ilgili beklentiler:

d).Umut Evi sorumlusu ile ilgili beklentiler:

f).Bakım elemanları ile ilgili beklentiler

42- Soru kâğıdında bulunan sorular dışında eklemek istediğiniz bir konu var mı?

Varsa lütfen belirtiniz.

EK - B

ANKET-2

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ SOSYAL HİZMET
ANABİLİM DALI

“OTİZMLİ BİREYLERİN SOSYALLEŞMESİ ALANINDA YENİ HİZMET MODELİ UMUTEVLERİ”

KONULU ARAŞTIRMA GEÇEN ENGELLİ VE OTİZMLİ BİREYLERİN AİLELERİNE YÖNELİK HAZIRLANAN SORU KÂĞIDI

Değerli katılımcılar, bu çalışma bir araştırma çalışmasıdır. Bu araştırmanın amacı; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı faaliyet gösteren İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ve Merkeze bağlı Umut Evleri’nin hizmetinin verimliliğinin, Umut Evleri hizmetinde görev alan personel ve İstanbul Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi’nde ve Merkeze bağlı Umut Evleri’nde korunma ve bakım altında bulunan otizmli bireylerin ailelerinin görüşlerinin alınarak ve hakkında düzenlenen kayıtlardan yararlanarak değerlendirilmesi ve bilimsel veri eksikliğini giderilerek hizmetin geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Soru kâğıdına vereceğiniz cevaplar araştırma için korunacak olup, sadece bilimsel çalışma amacıyla kullanılacaktır. Umut Evi hizmetinin değerlendirilmesi ve geliştirilmesini amaçlayan bu çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve ayırdığınız zaman için şimdiden teşekkür ederim.

1-Engelli ve Otizmli Bireyin Cinsiyeti:

Kız () Erkek ()

2- Engelli ve Otizmli Bireyin Doğum Tarihi:

3- Engelli ve Otizmli Birey herhangi bir eğitim hizmetinden yararlanıyor mu?

4-Bakım hizmetinden yararlanan çocuğunuzun kardeşi var mı?

a)Evet b)Hayır

Cevabın “Evet” ise, kaç kardeşin var belirtir misin? ()

5-Kardeşlerinin şu an yaşadığı yerleri belirtir misin?

6. Kardeşlerinin seninle birlikte kalmasını ister misin?

a)Evet b)Hayır

7-Umut Evi’nde ne kadar süredir kalmakta?

8-Umut Evi'nden önce bakım hizmetinden yararlanan çocuğunuz bakım rehabilitasyon merkezinde ya da engelsiz yaşam merkezinde kaldı mı?

- a)Evet b) Hayır

Cevabın "Evet" ise, ne kadar süre ile kaldığını belirtir misin?

9- Bakım hizmetinden yararlanan çocuğunuz aşağıdaki hangisinde yaşamasını tercih edersin, neden?

- a)Umut Evi
b)Bakım Rehabilitasyon Merkezi (Kuruluş)
c)Engelsiz Yaşam Merkezi
d)Diğer

10. Şu an Bakım Rehabilitasyon Merkezi'nde bulunan çocukların Umut Evi'nde yaşamasını ister misin?

- a) Evet b) Hayır

Cevabın "Evet" ise, nedenini belirtir misin?

11-Şu an bakım altındaki çocuğunuzu yaşamasını istediğiniz yeri sıralayarak aşağıdaki seçenekler içinden işaretler misin?

- a)Umut Evi'nde
b)Bakım Rehabilitasyon Merkezi'nde,
c)Engelsiz Yaşam Merkezi'nde
d)Kendi evinizde
e)Akrabalarınızın yanında
f)Diğer (...)

12- Engelli ve Otizimli bireyler sizce nerede yaşamalı aşağıdaki seçenekler içinden işaretler misin?

- a)Umut Evi'nde
- b)Bakım Rehabilitasyon Merkezi'nde,
- c)Engelsiz Yaşam Merkezi'nde
- d)Ailesi ile birlikte kendi evlerinde,
- e)Akrabalarının yanında,
- f)Diğer...

13. Bakım hizmeti alan çocuğunuzun yaşadığı Umut Evi'nde olmasını istediğiniz çocuğunuzun sevdiği üç şeyi belirtir misiniz?

- 1.
- 2.
- 3.

14- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun yaşadığı Umut Evi'nde olmasını istediğiniz üç şeyi belirtir misiniz?

- 1.
- 2.
- 3.

15- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun yaşadığı Umut Evinde neyi değiştirmek isterdiniz?

16-Şu an yaşamında kendine en yakın hissettiğin ve güvendiğin kişi kimdir?

17- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun karşılaştığı bir sorunu belirtebilir mi? Belirtirse nasıl kiminle paylaşır?

18- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun hayatında nelerin değiştiğini görmek istersiniz?

19- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun şu an hayatında ne olmasını istersin?

20- Bakım hizmeti alan çocuğunuzun gelecekte hayatında ne olmasını istersin?

21-Sihirli bir güce sahip olduğunu ve istediğin her şeyin olduğunu hayal edin, çocuğunuzu hayatın nasıl olmasını isterdiniz? O zaman çocuğunuzun hayatında neler değişirdi?

22-Çocuğunuzun geleceğiyle ilgili planlarınız nelerdir?

23- Soru kâğında bulunan sorular dışında eklemek istediğin bir konu var mı? Varsa belirtir misin?

Vermiş olduğunuz içten ve samimi cevaplarınız için teşekkür ederim.

EK-C

ENGELLİ BİLGİ FORMU

A- OTİZMLİ BİREYE İLŐKİN BİLGİLER

1-Bulunduğu Umut Evi adı:

2-Cinsiyeti:

a) Kız b) Erkek

3-Doğum Tarihi:

4-Engelli olup/olmadığı

a) Engelli () b) Engelli değil () c) Bilgi yok ()

5-Engelli ise özrünün türü nedir?

a) Zihinsel () b) Hem bedensel hem zihinsel () c) Bedensel () d) Bilgi yok ()

6-Öğrenim Durumu Nedir?

a) Okur-Yazar Değil ()

b)Okur-Yazar ()

c) İlköğretim terk ()

d) İlköğretim Mezunu ()

e) Ortaöğretim Terk ()

f) Ortaöğretim Mezunu ()

g) Yüksekokul ()

ı) Bilgi Yok ()

) i)Diğer

7-Otizimli bireyin korunma altına alınma yaşı nedir?

8- Korunma altına alınma nedeni nedir?

9-.Korunma altına alınmadan önce okul başarısı nedir?

a) Başarısız b) Geçer c) Orta d) İyi e) Pekiyi

10-Korunma altına alınmadan önceki kişilik özellikleri nedir?

- a)İçer dönük () b) Bilgi Yok () c)Dışa dönük () d) Diğer () e) Saldırgan ()

B.OTİZMLİ BİREYİN AİLE VE ÇEVRESİNE İLİŞKİN

BİLGİLER 11.Ailenin yapısı aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Çekirdek aile () b)Geniş Aile () c)Parçalanmış aile () d)Bilgi Yok () e)Diğer 12.Anne

ve/veya babanın hayatta olmalarına ilişkin durum aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Her ikisi de sağ () b)Anne ölü-baba sağ () c)Baba ölü-anne sağ () d).Her ikisi de ölü ()

13.Anne ve babanın birliktelik durumları aşağıdakilerden hangisidir?

- a)Birlikte yaşıyorlar. () b)Ayrı yaşıyorlar. () c)Bilgi yok. ()

14.Anne-baba ayrı yaşıyorsa/ebeveynlerden biri veya ikisi de ölüyse otizmlili bireyle kimin ilgilendiği?

a)Annenin ()

b)Babanın ()

c)Ağabey/abla ()

d)Büyük anne/büyük baba ()

e)Yakın akraba ()

f)Komşu ()

g)Bilgi yok ()

ı)Diğer...

15.Anne –babanın evlilik şekli nedir?

a)Resmi Nikâh () b)İmam Nikâhı () c)Bilgi yok () d)Diğer...

16.Otizmli bireyin ebeveynlerin her ikisinin de ilk evliliklerinden dünyaya gelme durumu nedir?

a)İlk evliliklerinden dünyaya gelmiş. ()

b) İkinci evliliklerinden dünyaya gelmemiş. ()

c) Bilgi yok. ()

d)Diğer ()

17. Anne baba boşanmışlarsa /biri ölmüşse yeni evlilik yapma durumları nedir?

a)Her ikisi de yeni evlenmişler. ()

b)Her ikisi de yeniden evlenmemişler. ()

c)Anne evlenmiş baba evlenmemiş. ()

d)Baba evlenmiş anne evlenmemiş. ()

e)Bilgi Yok ()

f)Diğer...

18.Otizmli bireyin kardeş sayısı kaçtır?

19.Kardeşlerinin korunma altına alınma durumu ve yaşadığı yer neresidir?

20.Ailenin Toplumsal Ekonomik Düzeyi (TED) nedir?

a)Alt TED () b)Orta TED () c)Üst TED () d)Bilgi yok. ()

21.Otizmli bireyin ailesinin yaşadığı yer aşağıdakilerden hangisidir?

a)İstanbul () b)Başka bir il () c)Bilgi yok () d)Diğer...

22. Annenin yaşı kaçtır?

23.Babanın yaşı kaçtır?

24. Annenin öğrenim durumu nedir?

25. Babanın öğrenim durumu nedir?

26. Annenin çalışıp/çalışmadığı?

a) Çalışıyor. () b) Çalışmıyor. () c) Bilgi yok. ()

27. Babanın çalışıp çalışmadığı.

a) Çalışıyor. () b) Çalışmıyor. () c) Bilgi yok. ()

28. Anne çalışıyor ise çalıştığı işin niteliği nedir?

a) Ev temizliği, tarım işçiliği gibi marjinal işlerde ()

b) Sigortasız sürekli işlerde ()

c) Sigortasız geçici işlerde ()

d) Sigortalı ve sürekli işlerde ()

e) Bilgi yok. ()

f) Diğer...

29. Baba çalışıyor ise çalıştığı işin niteliği nedir?

a) Marjinal işlerde ()

b) Sigortasız sürekli işlerde ()

c) Sigortasız geçici işlerde ()

d) Sigortalı ve sürekli işlerde ()

e) Bilgi yok. ()

f) Diğer...

30. Annenin alkol ve madde kullanımına ilişkin alışkanlıkları nedir?

a) Alkol kullanımı Var () Yok ()

b)Uçucu Madde kullanımı Var () Yok ()

c)Bilgi yok ()

d)Diğer ...

31.Babanın alkol ve madde kullanımına ilişkin alışkanlıkları nedir?

a)Alkol kullanımı Var () Yok ()

b)Uçucu madde kullanımı Var () Yok ()

c)Bilgi yok ()

d)Diğer ...

C) OTİZMLİ BİREYİN KORUMA SİSTEMİNDE YAŞADIKLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

32.Otizmli bireyin kuruluşu ilk kabul tarihi nedir?

33. Umut Evi'ne kabulünün yapıldığı kuruluş aşağıdakilerden hangisidir?

a)Bakım Rehabilitasyon Merkezi () c)Diğer...

34. Otizmli bireyin yararlandırıldığı hizmet modelleri nelerdir?

a)Korunma altına alınmadan önce SED ile desteklenmiş

b)Korunma altına alınmadan önce hakkında danışmanlık tedbiri uygulanmış

c)Bakım Rehabilitasyon Merkezi

d)Umut Evi

e)Kuruluş bakımına alınmış SED ile desteklenmiş fakat kuruluşu geri dönmüş

f)Diğer

35.Umut Evi'ne kabulünden önce aile odaklı sosyal hizmet modellerinden yararlandırılmama nedeni nedir?

36 Otizmlı bireyin Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce bulunduğu kuruluşta yaşayan otizmlı bireylerle ilişki düzeyi nedir?

- a)Oldukça sağlıklı ilişkiler içinde ()
- b)Zaman zaman uyum sorunları yaşıyor.()
- c)Sık sık uyum sorunları yaşıyor.()
- d)Bilgi yok. ()
- e)Diğer...

37. Otizmlı bireyin Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce bulunduğu kuruluşta çalışanlarla ilişki düzeyi nedir?

- a)Oldukça sağlıklı ilişkiler içinde ()
- b)Zaman zaman uyum sorunları yaşıyor. ()
- c)Sık sık uyum sorunları yaşıyor. ()
- d)Bilgi yok. ()
- e)Diğer...

38.Umut Evi'ne yerleştirilmeden önceki bulunduğu kuruluşta gözlemlenen kişilik özellikleri nedir?

39. Umut Evi'ne yerleştirilmeden önce bulunduğu kuruluştaki okul başarı durumu nedir?

40. Otizmlı bireyin kabul edildiği kuruluşlardan izinsiz ayrılma girişiminin olup olmadığı?

- a)İzinsiz ayrılmış. ()
- b)İzinsiz ayrılmamış. ()
- c)Bilgi yok. ()

41.Kuruluşa kabulünden sonra kaç kez kuruluştan izinsiz

ayrıldığı? 42.Kuruluştan izinsiz ayrıldığında gittiği yer neresidir?

- a)Ailesinin yanına ()
- b)Tanıdığı kişilerin yanına ()
- c)Tanımadığı kişilerle ()
- d)Bilgi yok ()
- e)Diğer.....

D)OTİZMLİ BİREYİN UMUT EVİ SÜRECİNE İLİŞKİN BELGELER

43-Umut Evi'ne ilk kabul tarihi nedir?

44. Otizmlı bireyin Umut Evi'ne yerleştirilme nedeni nedir?

45.Umut Evi'ne uyumunda karşılaşılan sorunlar nelerdir?

46. Otizmlı bireyin sorunlarının çözümü amacıyla hangi çalışmaların yapıldığı?

a)Kuruluş meslek elemanlarınca mesleki çalışmalar yapılmış. ()

b)Mesleki çalışmalara ek olarak devlet ve üniversite hastanelerinin psikiyatri bölümlerinden yardım alınmış. ()

c).Bilgi yok. ()

d)Diğer...

47.Umut Evi'nden izinsiz ayrılma davranışı göstermiş midir?

a) Evet

b) Hayır

48. Otizmlı bireyin ailesi ile ilişkileri nasıldır?

a)Ailesi ile sağlıklı sosyal ilişkileri var düzenli ziyaret edilip izne

alınıyor. b)Ailesi tarafından düzenli ziyaret ediliyor ancak izne alınmıyor.

c)Ailesi ile nadiren görüşüyor.

d)Ailesi ile görüşmüyor.

e)Ailesi ile görüştürülmüyor.

f)Bilgi yok .

ı)Diğer...

49. Otizmli bireyin aile ile görüşmesi nasıl gerçekleştirilmektedir?

a)Bakım rehabilitasyon merkezince belirlenen plana göre bakım rehabilitasyon merkezince belirlenen zaman ve yerde.

b)Otizmli bireyin ailesi ile görüşmek istediğini belirttiği her zaman bir plan olmaksızın.

c)Ailenin otizmli bireyle ile görüşme isteğini belirttiği her zaman, bir plan olmaksızın.

d)Bir plan olmaksızın otizmli bireyin ailesi ile görüşmesi gerekliliğinin bakım rehabilitasyon merkezince belirlenmesi durumlarında.

50.Otizmli bireyin ailesi ile ziyaret/görüşme sıklığını nedir?

a) Haftada bir ()

b) On beş günde bir ()

c) Ayda bir ()

d) 3-6 ay arası ()

e) Yılda bir ()

f) Diğer...

51.Otizmli bireyin ailesinin yanına izinli gitme durumu

a) Hafta sonları ve tüm tatil dönemlerinde düzenli olarak.()

b) Özel gün, bayram ve okul tatillerinde. ()

c) On beş günde bir. ()

d) Ayda bir.()

e) Yılda bir. ()

f) Diğer...

52. Otizmli bireyin ailesi ile görüştürülmeme nedeni nedir?

a) Mahkemece görüştürülmeme kararı gereği,

b) Ailenin otizmli birey üzerinde olumsuz etkisi nedeniyle kurum kararı gereği,

c) Otizmli bireyin istememesi,

d) Ailenin arayıp sormaması,

e) Diğer...

53. Gönüllü ailesi var mı?

a) Evet ()

b) Hayır ()

54. Engellinin gönüllü ailesi ile ziyaret/görüşme sıklığını nedir?

a) Haftada bir. ()

b) On beş günde bir. ()

c) Ayda bir. ()

d) 3-6 ay arası. ()

e) Yılda bir. ()

f) Diğer...

55. Otizmli bireyin gönüllü ailesi yanına izinli gitme durumu nedir?

a) Hafta sonları ve tüm tatil dönemlerinde düzenli olarak. ()

b) Özel gün, bayram ve okul tatillerinde. ()

c) On beş günde bir. ()

d) Ayda bir. ()

e) 3-6 ay arası. ()

f) Yılda bir. ()

7. Diğer...

9.ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

08.07.1974 tarihinde Artvin/ Yusufeli ilçesinin Yüksekoba köyünde doğdum. İlköğrenimimi Yüksekoba Köyü İlkokulu'nda tamamladım. Evli, Hasan Fatih Yalçın, Zeynep Yalçın ve Mehmet Emin Yalçın adında 3 çocuk babasıyım.

Eğitim Durumu:

1987 yılında Artvin 50.yıl Ortaokulunu bitirdim. 1987-1990 eğitim öğretim yılları arasında Rize Lisesi'ni bitirdim. 1991 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türkçe Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun oldum.

İş Deneyimi:

1996 yılında mezun olarak Gaziantep Atatürk Lisesi'ne Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak atandım. 1999 yılına kadar Şahinbey Atatürk Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak çalıştım ve aynı yıl istifa ettim. 1999-2000 eğitim öğretim yılında Gaziantep Lider Dershanesi'nde Türkçe Öğretmeni olarak çalıştım. 2000-2003 yılları arasında Gaziantep Üniversite Dershanesi ve Özel Sanko Okullarında Türk Dili ve Edebiyatı/ Türkçe Öğretmeni olarak çalıştım. 2003-2008 yılları arasında Gaziantep'te Özel Eğitimde Başarı Dershanesi'ni açtım. Açmış olduğum bu dershanede hem idarecilik hem de Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni olarak çalıştım. 2008 yılında o zamanki adıyla Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna açıktan öğretmen olarak atandım. 2012-2014 yıllarında Beykoz'da bulunan Galip Öztürk Sevgi Evleri'nde müdür yardımcısı olarak çalıştım. 2014'ten bu yana Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İstanbul İl Müdür Yardımcısı olarak görev yapmaktayım.

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar:

Çocuk Hakları ve ASDEP eğitimlerine katılarak sertifika aldım.

AFAD biriminde 15 Temmuz Darbe girişimi sonrasında şehit ve gazilerin İstanbul tespiti koordinatörlüğü yaptım. Suriyelilerle ilgili çalışmalarda bulundum.